
Reconstructieplan/Milieueffectrapport Meierij

Deel A

Reconstructiegebied Meierij

Datum:
22 april 2005

Voorwoord

Het Brabantse buitengebied gaat op de schop. Na jaren van plannen maken, is het tijd voor de uitvoering. Brabantbreed zijn naar schatting 2.000 mensen betrokken geweest bij het opstellen van de reconstructieplannen. Het was niet altijd gemakkelijk. Maar dankzij het enorme enthousiasme zijn weerstanden overwonnen. Samen gaan we er nu iets moois van maken, daar ben ik van overtuigd.

De plannen beantwoorden mijn inziens volledig aan wat we samen voor ogen hadden, toen we er in 2000 aan begonnen. Voor de land- en tuinbouw zorgen we voor toekomstperspectief, waar het kan. De Brabantse natuur krijgt met de reconstructie bescherming én kans op herstel, daar waar het nodig is. Verder is er in de plannen veel aandacht voor waterkwaliteit, de opvang van water en de leefbaarheid van kleine kernen.

Mijn waardering gaat naar al die mensen, vrijwilligers en leden van de reconstructiecommissies, die het proces hebben getrokken. Als provinciebestuurder kan ik alleen maar blij en trots zijn dat zoveel mensen deze kans hebben aangegrepen om de leefbaarheid van het Brabantse land te verzekeren en te beschermen voor toekomstige generaties.

Paul Rüpp

Lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Leeswijzer

Voor u ligt het ontwerpreconstructieplan de Meierij, inclusief het milieueffectrapport. Dit plan bevat veel informatie. Misschien wilt u alles lezen of misschien bent u alleen geïnteresseerd in enkele onderdelen van het plan. Om u de weg te wijzen, vindt u hier enkele leessuggesties.

Algemeen

Het plan is geschreven vanuit de visie zoals die in de reconstructiecommissie tot stand is gekomen. Dit betekent dat daar, waar gesproken wordt over “we” en “wij”, tot en met het advies aan Gedeputeerde Staten (het ‘2e concept’) in alle gevallen de commissie werd bedoeld. Nu Provinciale Staten het plan hebben vastgesteld is het formeel een plan van Provinciale Staten. Echter, vooral op die plaatsen in de plannen waar gesproken wordt over advisering, maatwerk leveren, uitvoeringsgerichte maatregelen, projecten en dergelijke wordt nog steeds de reconstructiecommissie bedoeld. Dit betreft vooral de hoofdstukken 3 (Waar willen we naar toe?) en 4 (Plan en alternatieven). Het in detail splitsen van het gebruik van “wij” naar hetzij Provinciale Staten, hetzij Gedeputeerde Staten, danwel de reconstructiecommissie is, gelet op het gevoerde proces, niet mogelijk en ook niet wenselijk.

Deel A bevat de informatie op hoofdlijnen en is ook zonder deel B te lezen. Wilt u snel een indruk krijgen van de inhoud van dit plan dan kunt u volstaan met het lezen van de samenvatting, hoofdstuk 3 en §4.1.

Hoofdstuk 1. Inleiding. Dit hoofdstuk gaat in op het waarom van het reconstructieplan, wie erbij betrokken zijn en hoe het plan wordt uitgevoerd.

Hoofdstuk 2. De streek in beeld. Hier staan de beschrijving van het gebied en de ontwikkelingen die zouden plaatsvinden als er geen reconstructie zou zijn.

Hoofdstuk 3. Waar willen we naar toe? Hier vindt u de visie op de Meierij. Deze visie geeft weer hoe wij wensen dat het gebied er op hoofdlijnen in 2016 uitziet. Om de visie handen en voeten te geven en te koppelen aan hetgeen in het algemeen met de reconstructie wordt voorgestaan, is de visie vertaald in (concrete) reconstructiedoelen.

Hoofdstuk 4. Plan en alternatieven. In dit hoofdstuk is het voorkeursalternatief voor de Meierij beschreven en is toegelicht hoe wij tot deze keuze zijn gekomen.

Hoofdstuk 5. Effecten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de reconstructie. Van zowel het voorkeursalternatief als de overige alternatieven zijn de (milieu)effecten bepaald en is aangegeven in welke mate de reconstructiedoelen worden bereikt. Hierbij zijn zowel omgevings- en milieu-aspecten als ook sociaal economische aspecten meegenomen.

Hoofdstuk 6. Uitvoering. Hier kunt u lezen hoe wij de uitvoering van het voorkeursalternatief willen organiseren. Ook vindt u hier informatie over de organisatie en financiering van de uitvoering, de in te zetten instrumenten en het flankerend beleid.

Bijlagen. Deel A bevat diverse bijlagen, waaronder een begrippenlijst.

Deel B is met name bedoeld voor lezers die behoefte hebben aan meer diepgang en achtergrondinformatie. Deel B is niet zonder deel A leesbaar. In deel B komen (ten minste) dezelfde onderwerpen aan de orde als in deel A, maar dan uitgebreider. Daarnaast geeft deel B een onderbouwing van de teksten in deel A.

Kaarten

In de delen A en B zijn verscheidene kaarten opgenomen. In deel A zijn drie kaarten opgenomen: Een topografische kaart van het plangebied, een kaart Omgevingskwaliteit (Plankaart 1) en een kaart Sociale en economische vitaliteit (Plankaart 2). Op de plankaarten 1 en 2 zijn onder andere de gebieden begrensd waarvoor op grond van § 11.6 van deel B een regeling voor doorwerking naar het bestemmingsplan is opgenomen (integrale zonering intensieve veehouderij, in te richten waterbergingsgebieden, bestaand inundatiegebied, de natte natuurparels inclusief de 500 meter zones daar omheen en beekherstelgebieden). Alleen voor die onderwerpen hebben de plankaarten 1 en 2 een directe juridische betekenis. Op de betreffende kaarten is in de legenda aangegeven voor welke onderwerpen de juridische doorwerking van toepassing is. Een aantal onderwerpen op de kaarten betekent een wijziging van het Streekplan. Deze onderwerpen zijn genoemd in § 11.5 van deel B. De overige onderwerpen op plankaart 1 en 2 en de kaarten behorende bij deel B hebben een toelichtende en ondersteunende functie of bevatten een vertaling van bestaand beleid. Ten aanzien van deze onderwerpen hebben de kaarten daarom geen juridische status.

In onderstaand schema is de samenhang tussen de delen A en B weergegeven. Daarnaast is in het plan per hoofdstuk en/of paragraaf aangegeven met welk hoofdstuk of paragraaf van deel B dit samenhangt.

DEEL A	DEEL B
1. Inleiding	1. Inleiding 11. Juridische aspecten
	2. Beleidskader en wettelijk kader
2. De streek in beeld	3. Huidige situatie 4. Autonome ontwikkeling
3. Waar willen we naar toe?	5. Visie en doelen
4. Plan en alternatieven	6. Voorkeursalternatief 7. Alternatieven
5. Effecten	8. Effecten 9. Vergelijking van de alternatieven
6. Uitvoering	10. Uitvoering 12. Flankerend beleid

Het regionaal uitvoeringsprogramma is geen onderdeel van het reconstructieplan, en doorloopt derhalve niet dezelfde procedure. Het regionaal uitvoeringsprogramma vloeit voort uit het reconstructieplan en bevat de ambities die de reconstructiecommissie in de periode 2005 - 2008 wil realiseren. Met het regionaal uitvoeringsprogramma wordt het plan werkelijkheid. Het programma dient als toetsingskader voor projectaanvragen. Gedeputeerde Staten bekijken ten minste een keer in de twee jaar of het uitvoeringsprogramma geactualiseerd moet worden.

)

Inhoud

Samenvatting		15
1	Inleiding	19
1.1	Kwaliteitsimpuls Brabantse platteland	19
1.2	Alle partijen praten en beslissen mee	20
1.3	Een plan voor de toekomst	21
1.3.1	Procedure reconstructieplan/milieueffectrapport	21
1.3.2	Doorwerking	24
1.3.3	Actualisatie, wijziging en uitwerking van het reconstructieplan	24
2	De streek in beeld	25
2.1	Water en bodem	25
2.1.1	Waterberging	25
2.1.2	Waterdoelen en grondwaterstand	25
2.1.3	Water- en bodemkwaliteit	25
2.1.4	Beekherstel	26
2.2	Milieu	26
2.2.1	Ammoniak	26
2.2.2	Stank	27
2.3	Natuur	27
2.3.1	Ecologische hoofdstructuur	27
2.3.2	Verbindingszones	27
2.3.3	Soortenbescherming	27
2.4	Landschap en cultuurhistorie	27
2.4.1	Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie	27
2.4.2	Beeldkwaliteit landelijk gebied	28
2.5	Landbouw	28
2.5.1	Veterinaire kwetsbaarheid	28
2.5.2	Ruimtelijke structuur landbouw	28
2.5.3	Verbrede landbouw	28
2.5.4	Duurzame productie	29
2.6	Recreatie en toerisme	29
2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	29
2.7.1	Sociale aspecten in de landbouw	29
2.7.2	Economische vitaliteit	29
2.7.3	Leefbaarheid	30
2.7.4	Verkeer en vervoer	30

3	Waar willen we naar toe?	31
3.1	Visie op een leefbaar platteland: de Meierij in 2016	31
3.2	Toekomstbeeld handen en voeten geven	33
3.3	Beginnen we met alles tegelijk?	35
3.3.1	Faseren	35
3.3.2	de Meierij	35
4	Plan en alternatieven	37
4.1	Voorkeursalternatief	37
4.1.1	Algemene thema's	37
4.1.2	Integrale beschrijving per deelgebied	41
4.2	Ook andere oplossingen	55
4.2.1	Alternatiefontwikkeling	55
4.2.2	Beschrijving van de alternatieven en varianten	55
5	Effecten	59
5.1	Effecten voorkeursalternatief en alternatieven	59
5.1.1	Water en bodem	61
5.1.2	Milieu	62
5.1.3	Natuur	63
5.1.4	Landschap en cultuurhistorie	64
5.1.5	Landbouw	65
5.1.6	Recreatie en toerisme	66
5.1.7	Wonen, werken en leefbaarheid	66
5.2	Effecten van de varianten	67
6	Uitvoering	71
6.1	Uitvoeringsstrategie	71
6.2	Uitvoeringsorganisatie	72
6.3	Uitwerking van het reconstructieplan	72
6.4	Indicatieve kosten	72
6.5	Samenhang in regelingen en instrumenten	74
6.6	Flankerend beleid	74
Bijlage 1	Verklaring begrippen	77
Bijlage 2	Samenstelling reconstructiecommissie	87
Bijlage 3	Samenstelling sociaal-economisch platform	89
Bijlage 4	Kaarten en CD-ROM	91
	Overzicht van alle kaarten	91
	Inhoud van de CD-ROM	92

Kaarten bij Deel A

- A1 Topografie en toponiemen
- Plankaart 1 Omgevingskwaliteit
- Plankaart 2 Sociaal-economische vitaliteit

Samenvatting

Inleiding

Het Brabantse buitengebied is de afgelopen decennia sterk veranderd. De verstedelijking vroeg veel ruimte, de landbouw intensiverde sterk en er was een toenemende behoefte aan recreatief-toeristische voorzieningen. Al deze ontwikkelingen hebben ook hun keerzijde: kwaliteit van de ruimte, van water, van lucht zijn (en worden) negatief beïnvloed. Wateroverlast en verdroging treden vaker op. Als gevolg van deze veranderingen werd, onder maatschappelijke druk, de regelgeving aangepast. Er worden nu hoge eisen aan de milieukwaliteit (water, bodem, lucht) ruimtelijke kwaliteit (landschap, cultuurhistorie, natuur) en aan dierenwelzijn gesteld. Er is voor bepaalde functies, zoals voor water veel meer ruimte nodig.

Aan genoemde kwaliteitseisen kan alleen worden voldaan als belangrijke economische dragers zoals de landbouw en de recreatie behouden blijven en, waar het verantwoord is, ze ook ruimte krijgen zich te ontwikkelen. Het is ook van belang dat het landelijke gebied leefbaar blijft, en zijn aantrekkingskracht blijft behouden.

Reconstructie beoogt al deze belangen in een proces bij elkaar te brengen zodat er uitvoering gegeven kan worden aan die projecten die deze maatschappelijke wensen realiseren. De uitvoering van bedoelde projecten kost tijd. Wij vinden echter dat de visie moet zijn gerealiseerd.

Wat staat er in de Meierij te gebeuren?

We willen de Meierij vooral ontwikkelen als een afwisselend en landschappelijk bijzonder gebied. Om dat te bereiken hebben we in het voorkeursalternatief beschreven welke maatregelen we willen nemen. In 2016 willen we de natuur- water- en landschapsfuncties van de vele beken en beekdalen die het gebied kent, hersteld hebben. De belangrijkste beken en zijstromen, die zo kenmerkend zijn voor de Meierij meanderen dan weer door het landschap. In grote delen is waterberging gerealiseerd en is de waterkwaliteit sterk verbeterd. In de natte natuurgebieden zijn dan maatregelen genomen om de verdroging op te heffen. Die vernattingmaatregelen kunnen in sommige delen leiden tot een vernatting van nabijgelegen landbouwgronden. De eigenaren van deze gronden worden gecompenseerd voor de productievermindering als gevolg van deze vernatting.

In en rond de vele bossen en natuurgebieden die het gebied kent, worden aankopen gedaan om méér bos te krijgen en de bossen minder te beïnvloeden door activiteiten van buitenaf. Ook worden enkele intensieve veehouderijbedrijven verplaatst of beëindigd als die in de buurt liggen van bossen, die voor verzuring gevoelig zijn.

Nieuwe natuur zal vooral in de beekdalen gerealiseerd worden. Daarnaast zullen op vele plaatsen ecologische verbindingzones worden gerealiseerd, om daarmee grotere eenheden natuur met elkaar te verbinden. Door het nemen van maatregelen als vernatting, ontsnippering en vermindering van de ammoniakdepositie zal de kwaliteit van de natuur ook sterk verbeteren. Samen met de reconstructiecommissie Beerze-Reusel zullen we de robuuste ecologische verbindingzone langs de Beerze, Smalwater, de Aa en Essche Stroom realiseren. Zonder een vaste begrenzing pakken we de kansen op waar die zich voordoen.

Door het instellen van de regionale natuur- en landschapseenheid Loonse en Drunense Duinen en de regionale natuur- en landschapseenheid het Groene Woud zullen we deze grootschalige natuurgebieden beschermen tegen verstedelijking en aanverwante grootschalige versteningen.

In landschappelijk waardevolle gebieden zullen we de bestaande waarden versterken of herstellen. Grote aandacht hebben cultuurhistorisch waardevolle gebieden, zoals oude bolle akkers.

Typerend voor het gebied van de Meierij is de afwisseling van landbouwgebieden, rustige beekdalen en cultuurhistorisch waardevolle buurtschappen. Dit beeld willen we graag behouden. Ten aanzien van de landbouw voorzien we in het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel ontwikkelingen voor de intensieve veehouderij, boomteelt en glastuinbouw. Bij de Jekschotse heide en in wat kleinere gebieden voorzien we ontwikkelingen voor de intensieve veehouderij. Dit komt onder meer naar voren in de kaart Integrale Zonering Intensieve Veehouderij. Ook willen we het glastuinbouwgebied bij Elshout ontwikkelen. De boomteelt kan zich verder ontwikkelen bij Haaren en Sint-Oedenrode. Verder stimuleren we de landbouw vooral door het optimaliseren van de verkaveling van grondgebonden bedrijven door middel van herinrichting en kavelruil. Daarnaast zullen samenwerkingsverbanden tussen agrarische bedrijven onderling en bedrijven uit de keten gestimuleerd worden.

Gebieden waar we de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij beperkt willen houden zijn de extensiveringsgebieden natuur (natuurgebieden en sommige zones eromheen) en de overige extensiveringsgebieden (zoals kernrandzones, bebouwingsclusters en bebouwingslinten). In de kernrandzones, bebouwingslinten en -clusters verdwijnt de intensieve veehouderij naar verwachting als gevolg van beperkte ontwikkelingsmogelijkheden. Wij willen hier de leefbaarheid versterken, onder meer door meer mogelijkheden te bieden aan vrijkomende agrarische bebouwing. Voor dorpen die wij extra aandacht willen geven ten aanzien van onder andere de leefbaarheid, stellen we dorpsontwikkelingsplannen op.

Het grootste deel van de Meierij vormt een zeer aantrekkelijk gebied voor recreatie vanuit het stedelijke gebied. De vraag naar recreatie in het gebied zal toenemen, onder meer als gevolg van de vergrijzing van de bevolking. Om de recreatie te optimaliseren, werken wij in het hele gebied aan het versterken van recreatieve routestructuren, uitbouw van kleinschalige recreatiebedrijven en agrotourisme, het versterken van de organisatiestructuur en het versterken van de kwaliteit van bestaande dag- en verblijfsrecreatie. Daarnaast stimuleren we de ontwikkeling van een aantal projectlocatiegebieden voor de recreatie.

Wat voor ons heel belangrijk is, is dat maatregelen in samenhang met elkaar worden uitgevoerd. Dat betekent bijvoorbeeld dat als in een bepaald traject beekherstel plaatsvindt, tegelijkertijd aanleg van nieuwe natuur, waterberging, kwaliteitsverbetering en vernatting van de droogtegevoelige natuur wordt gerealiseerd en de aanleg van eventuele routes. We willen in dat gebied dan ook de verkaveling van de overgebleven landbouwbedrijven verbeteren en onder meer het beheer van de gronden regelen door middel van groenblauwe diensten. In het reconstructieplan is een schadeparagraaf opgenomen. Iemand die schade oploopt door het reconstructieplan of de uitvoering daarvan, kan volgens een vaste procedure schadeloos worden gesteld.

Naast dit reconstructieplan is er ook nog een uitvoeringsprogramma. In het uitvoeringsprogramma worden de doelstellingen uit dit reconstructieplan vertaald in concrete projecten. Gedeputeerde Staten bekijken tenminste een keer in de twee jaar of het uitvoeringsprogramma geactualiseerd moet worden. De uitvoering van deze projecten wordt opgepakt door de verschillende partijen die in de reconstructiecommissie zitting hebben.

Wat regelt het reconstructieplan?

De Reconstructiewet bepaalt dat alle ruimtelijk relevante aspecten van de reconstructie integraal zijn afgewogen bij de totstandkoming van een reconstructieplan. Daarom biedt de

Reconstructiewet de mogelijkheid om in het reconstructieplan op te nemen dat de keuzes die in het plan zijn gemaakt voor specifiek aangewezen gebieden, bepalend zijn voor de ruimtelijke plannen van provincie (Streekplan) en gemeenten (bestemmingsplan). Dit wordt aangeduid met de term doorwerking.

De gebiedsinvulling van de integrale zonering voor de intensieve veehouderij, namelijk die van extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden, zullen juridisch doorwerken in de bestemmingsplannen buitengebied van de gemeenten in de Meierij. De bestemmingsplannen zullen hierop aangepast dienen te worden.

Dit geldt ook voor de bestaande en concreet aangewezen waterbergingsgebieden, voor de natte natuurparels en een zone van 500 meter hier omheen, en voor de concreet begrensde beekherstelgebieden. Op een aantal punten geldt een herziening van het Streekplan. Dit geldt bijvoorbeeld voor het toestaan onder voorwaarden van nieuwvestiging van boomteelt tussen Dongen en Kaatsheuvel en van nieuwvestiging van intensieve veehouderij in struweelvogelgebieden.

Wat zijn de effecten van het reconstructieplan?

Het hierboven beschreven voorkeursalternatief is tot stand gekomen door het eerste conceptplan van 23 december 2003 aan te passen aan de hand van de uitkomsten van de milieueffectrapportage. De milieueffectrapportage is geïntegreerd in dit reconstructieplan. Een milieueffectrapport beschrijft wat de te verwachten effecten zijn van de voorgenomen activiteit. De te verwachten effecten van het reconstructieplan zijn beschreven ten opzichte van de huidige situatie.

In het algemeen zorgt het reconstructieplan voor een verbetering van de milieukwaliteit. Ook de perspectieven voor landbouw en recreatie verbeteren door het plan. Wel blijkt dat een deel van de verbetering ook zonder het reconstructieplan zou plaatsvinden en dat de doelen uit het Rijks- en provinciaal beleid niet altijd worden gehaald. Op basis van de milieueffectrapportage hebben we het plan nog wat aangescherpt, waarmee we hopen dat we de doelen wel realiseren.

1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de reconstructie (§1.1). Vervolgens komt in §1.2 de rol van de reconstructiecommissie aan bod en de partijen die daarin zijn vertegenwoordigd. In §1.3 wordt ingegaan op de wettelijke basis van het reconstructieplan en het milieueffectrapport. Verder komen onderwerpen als planuitwerking en -herziening en het regionaal uitvoeringsprogramma aan de orde.

1.1 Kwaliteitsimpuls Brabantse platteland

Na de varkenspestcrisis van 1997 is de overtuiging gegroeid dat het Brabantse platteland een grondige kwaliteitsverbetering nodig heeft. De reconstructie moet daarvoor zorgen. Toch is het zeker niet zo dat alleen een oplossing wordt gezocht voor de situatie in de intensieve veehouderij, ondanks het feit dat later ook nog mond- en klauwzeer en vogelpest zijn uitgebroken. Er is op het platteland sprake van een stapeling van problemen. In het verleden hebben verschillende partijen op hun eigen manier, met eigen organisaties en gelden aan de oplossing daarvan gewerkt. In de loop van de tijd is echter het inzicht gegroeid dat de problemen gezamenlijk en integraal moeten worden aangepakt. Met integraal bedoelen we dat er met bepaalde maatregelen meerdere doelen tegelijkertijd bereikt worden.

Sommige problemen zijn al lang bekend, maar het is nog niet gelukt om daarvoor adequate oplossingen te vinden. Daarnaast zijn er de laatste decennia problemen bij gekomen of zijn de problemen groter geworden.

Zo is door de schaalvergroting in de veehouderij het aantal locaties met grote stank- en ammoniakemissies toegenomen. Gemeenten kunnen vanwege de stankhinder bijvoorbeeld geen nieuwe huizen bouwen, maar omgekeerd kunnen de intensieve veehouderijen vanwege de stank- en ammoniakwetgeving niet uitbreiden op hun huidige locatie.

Omdat er tegenwoordig vaker veel regen ineens valt, moet er meer water tijdelijk geborgen worden. Dat is vooral nodig om Eindhoven, en 's-Hertogenbosch in natte perioden te beschermen. Ook nemen de perioden met extreme droogte toe. Daardoor dreigen verschillende natte natuurgebieden te verdwijnen en kampt de landbouw met verdroging van gewassen. Daarom moeten we de verdroging van natuur- en landbouwgebieden versneld aanpakken.

Verder zien we een sterke afname van het aantal soorten planten en dieren in landbouwgebieden en raken natuurgebieden meer en meer versnipperd. Een groot aantal planten- en diersoorten dreigt hierdoor uit te sterven. Daarom moeten we onze natuurgebieden vergroten en meer aan elkaar koppelen.

Aan de andere kant neemt de behoefte aan recreatie op het platteland de laatste decennia sterk toe. Omdat recreanten een voorkeur hebben voor gebieden waar het landschap en de cultuurhistorie nog redelijk ongeschonden zijn, is behoud en ontwikkeling van het landschap niet alleen uit esthetisch oogpunt nodig, maar ook van economisch belang.

Tenslotte neemt de vraag naar alternatieve werkgelegenheid op het platteland de laatste jaren sterk toe, omdat het aantal mensen dat in de landbouw werkt fors afneemt. We staan voor de uitdaging de problemen snel en in onderlinge samenhang aan te pakken. De reconstructie van het Brabantse platteland voorziet daarin en kan daarmee voor een kwaliteitsimpuls zorgen.

Op 1 april 2002 is de Reconstructiewet concentratiegebieden in werking getreden, met uitzondering van de artikelen 49 tot en met 97 (herverkaveling). Deze wet heeft als doel de verbetering van de ruimtelijke structuur in gebieden met veel intensieve veehouderij (de zogenoemde concentratiegebieden). De provincie Noord-Brabant is aangewezen als concentratiegebied. Dit is met uitzondering van West-Brabant, omdat daar geen grote concentratie van intensieve veehouderij aanwezig is.

De zandgronden van de provincie Noord-Brabant zijn opgedeeld in zeven reconstructiegebieden: De Baronie, Boven-Dommel, Beerze-Reusel, De Peel, Maas en Meierij, Meierij en Peel en Maas. Voor elk van deze gebieden is conform artikel 11 van de Reconstructiewet een reconstructieplan opgesteld. Provinciale Staten hebben dit plan vastgesteld.

West-Brabant is opgedeeld in twee gebieden: Wijde Biesbosch en Brabantse Delta. Deze gebieden zijn formeel geen reconstructiegebieden, omdat de Reconstructiewet er niet geldt. Toch is besloten hier een vergelijkbaar proces te starten als in de reconstructiegebieden. Voor West-Brabant zijn gebiedsplannen gemaakt.

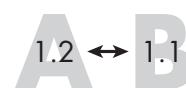
Voor u ligt het reconstructieplan voor de Meierij. Dit reconstructiegebied omvat de gemeenten Dongen, Loon op Zand, Tilburg, Haaren, Vught, Boxtel, Best, Sint-Oedenrode en Son en Breugel en een deel van de gemeenten Oisterwijk en Heusden.

Dit plan geeft aan welke doelen wij nastreven voor het landelijk gebied, welke maatregelen wij daarvoor nemen en hoe wij de reconstructie uitvoeren. Bij het opstellen van het reconstructieplan hebben we rekening gehouden met het Koepelplan en het Streekplan.

Figuur 1.1 Ligging van het reconstructiegebied de Meierij

1.2 Alle partijen praten en beslissen mee

De reconstructie is een ambitieus en ingrijpend proces, waarbij de betrokkenen in de streek zelf voor een groot deel de toekomst bepalen. Dat is een proces van geven en nemen. De partijen verdedigen elk hun eigen belangen, maar zijn ook afhankelijk van elkaar. Alleen door een

goede samenwerking kunnen de betrokken partijen een afgewogen en gedragen plan maken. De intensieve samenwerking heeft twee belangrijke voordelen. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de kennis van de verschillende partijen op regionaal en lokaal niveau. Die bundeling van kennis is een verrijking voor het plan. Doordat alle partijen van begin af aan bij de opstelling van het plan betrokken zijn geweest, bestaat er ook voldoende draagvlak voor de uitvoering ervan.

Op 17 januari 2003 hebben Provinciale Staten voor elk reconstructiegebied een Regionale reconstructiecommissie ingesteld. De reconstructiecommissies adviseren Gedeputeerde Staten over allerlei onderwerpen die te maken hebben met de reconstructie. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Reconstructiewet zijn de reconstructiecommissies al begonnen met de voorbereidingen voor het reconstructieplan. In juli 2004 hebben de reconstructiecommissies een concept van het reconstructieplan als advies aangeboden aan Gedeputeerde Staten.

De reconstructiecommissie de Meierij bestaat uit afgevaardigden van alle gemeenten, waterschappen, de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie en de Brabantse Milieu Federatie. Rijk en provincie hebben een adviserende rol in de reconstructiecommissie (zie bijlage 2 voor de samenstelling van de reconstructiecommissie).

De reconstructiecommissie heeft zeven klankbordgroepen ingesteld. Hierin zitten lokale afgevaardigden van de partijen in de reconstructiecommissie, maar ook mensen met een andere achtergrond. Dat zijn bijvoorbeeld landgoedeigenaren, heemkundeverenigingen en bewonersorganisaties. De klankbordgroepen adviseren de reconstructiecommissie. Het reconstructieplan is daardoor afgestemd op de specifieke problemen in het gebied.

Met het reconstructieplan wordt een basis gelegd voor de toekomst van de Meierij. Nu staan wij voor de taak ervoor te zorgen dat de reconstructiedoelen gehaald worden, ondanks de soms sterk uiteenlopende belangen. Het draagvlak en de creativiteit in de streek blijven daarbij van groot belang!

Een belangrijk onderdeel van het reconstructieplan is de versterking van de sociale en economische vitaliteit in het gebied. Hiervoor is een sociaal-economisch platform ingesteld. Dit platform heeft de reconstructiecommissie over het sociale en economische beleid geadviseerd. In het platform werkten gemeenten, de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie, Kamers van Koophandel, kennisinstellingen, recreatie- en toerismeondernemers en andere belangenorganisaties samen (zie bijlage 4, voor de samenstelling van het sociaal-economisch platform in de Meierij). Het sociaal-economisch platform is opgegaan in het Innovatieplatform Duurzame Meierij, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het sociale en economische beleid.

1.3 Een plan voor de toekomst

Met het reconstructieplan leggen wij een wettelijke basis voor een perspectiefvolle ontwikkeling van het landelijk gebied in de Meierij. In de volgende hoofdstukken beschrijven we daarom de gewenste toekomst voor het gebied en de keuzes die daarvoor nodig zijn.

1.3.1 Procedure reconstructieplan/milieueffectrapport

Het reconstructieplan kan ingrijpende consequenties hebben. Daarom is bij de vaststelling een zorgvuldige procedure uit de Algemene wet bestuursrecht gevolgd. In de Reconstructiewet staat dat Gedeputeerde Staten een ontwerp-reconstructieplan opstellen. Hierbij is het concept-reconstructieplan dat door de reconstructiecommissie aan Gedeputeerde Staten is aangeboden, de basis. Het ontwerp-reconstructieplan heeft vier weken ter inzage gelegen. Tijdens deze perio-

de heeft iedereen bedenkingen kunnen indienen bij Gedeputeerde Staten. Zij hebben vervolgens aan Provinciale Staten een afgewogen voorstel gedaan over de ingediende bedenkingen en de vaststelling van het reconstructieplan.

Nadat Provinciale Staten het reconstructieplan hebben vastgesteld, hebben de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het goedgekeurd. Hierna hebben Gedeputeerde Staten het reconstructieplan bekendgemaakt. Daarmee is het reconstructieplan in werking getreden. Tegen het plan kan beroep ingesteld worden bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bij het reconstructieplan hoort een regionaal uitvoeringsprogramma dat echter een andere procedure doorloopt. Dit uitvoeringsprogramma bevat de ambities die wij in de periode 2005-2008 willen realiseren, inclusief een overzicht van verantwoordelijkheden en beschikbare of benodigde budgetten. Het regionaal uitvoeringsprogramma is de basis voor de afspraken die de provincie met het Rijk maakt over doelrealisatie en financiering. Het regionaal uitvoeringsprogramma wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten bekijken jaarlijks of het regionaal uitvoeringsprogramma geactualiseerd moet worden.

Voordat het reconstructieplan kon worden vastgesteld, moest een milieueffectrapportage worden uitgevoerd. Dat is verplicht op grond van de Wet milieubeheer en het daarbij behorende Besluit milieueffectrapportage. Doel van de procedure van de milieueffectrapportage is het milieuaspect een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. Overigens worden tegenwoordig niet alleen milieuaspecten, maar ook sociale en economische aspecten meegenomen. Belanghebbenden konden in een vroeg stadium aanbevelingen doen over wat in het milieueffectrapport onderzocht moest worden. Een onafhankelijke instantie, de Commissie voor de milieueffectrapportage, is nagegaan of alle feiten kloppen en of alle relevante (milieu)aspecten zijn meegenomen. Dankzij het proces van de milieueffectrapportage zijn voorgestelde oplossingen goed doordacht. Door alternatieven en varianten voor te stellen, zijn er ook andere realistische oplossingen voor milieukwesties naar voren gekomen.

De procedure van de milieueffectrapportage heeft integraal onderdeel uitgemaakt van het planvormingsproces. Daarom zijn reconstructieplan en milieueffectrapport geïntegreerd tot één plan. Het reconstructieplan/milieueffectrapport voldoet daarmee aan alle eisen die de wetgever stelt aan een milieueffectrapport. De belangrijkste onderdelen van het milieueffectrapport zijn opgenomen in dit deel A van het reconstructieplan/milieueffectrapport. In deel B zijn alle wettelijk benodigde onderdelen van een milieueffectrapport opgenomen (zie tabel 1.1). De bij het milieueffectrapport behorende teksten zijn overigens niet apart te herkennen.

De procedure van de milieueffectrapportage is begonnen met een zogenoemde Startnotitie (Provincie Noord-Brabant, 31 oktober 2002). Deze geeft in hoofdlijnen informatie over aanleiding en doel van het reconstructieplan en het verloop van de procedure. Vervolgens is via inspraak op de Startnotitie aan de betrokkenen en de wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het milieueffectrapport onderzocht moesten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant vonden. De Commissie voor de milieueffectrapportage en het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten) hebben mede op basis van deze inspraak aanbevelingen gedaan voor de inhoud van het milieueffectrapport. Deze zijn opgenomen in de Richtlijnen voor het milieueffectrapport, vastgesteld op 8 april 2003.

Op basis van de Richtlijnen is het milieueffectrapport opgesteld dat integraal is opgenomen in het reconstructieplan. De uitkomsten van het milieueffectrapport hebben een rol gespeeld bij de vaststelling van het ontwerpreconstructieplan. Van 30 september tot en met 28 oktober 2004 hebben de ontwerpreconstructieplannen met een geïntegreerd milieueffectrapport ter inzage gelegen. Ook is er een hoorzitting gehouden. Op 14 december 2004 heeft de

Tabel 1.1 Eisen aan een milieueffectrapport en de plaats in dit plan

Artikel	Gestelde eisen	Plaats in deel B van het reconstructieplan/ milieueffectrapport
7.10 Wet Milieubeheer		
A	Een beschrijving van de voorgenomen activiteit	H6 Voorkeursalternatief
B	Een beschrijving van alternatieven en de motivering voor de keuze van de alternatieven	H7 Alternatieven
B	Een beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief	H9 Meest milieuvriendelijke alternatief
B	Een beschrijving van de wijze waarop de voorgenomen activiteit wordt uitgevoerd	H10 Strategie
C	Een beschrijving van relevante, eerder genomen besluiten en te nemen besluiten	H2 Beleidskader en wettelijk kader
D	Een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu	H3 Huidige situatie
D	Een beschrijving van de te verwachten ontwikkelingen van het milieu indien activiteit noch alternatieven worden ondernomen	H4 Autonome ontwikkelingen
E	Een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven	H8 Effecten
F	Een vergelijking van de effecten van de voorgenomen activiteit en elk van de in beschouwing genomen alternatieven	H8 Effecten
G	Een overzicht van leemten in de onder D en E bedoelde beschrijvingen en beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van gegevens	§8.4 Leemten in kennis
H	Een samenvatting die een algemeen publiek voldoende inzicht geeft	Bijlage 4 van deel B

Commissie voor de milieueffectrapportage een positief toetsingsadvies uitgebracht. Provinciale Staten hebben dit toetsingsadvies samen met de aanbevelingen van de Commissie voor de milieueffectrapportage betrokken bij de besluitvorming over het reconstructieplan. Met de vaststelling van het reconstructieplan hebben Provinciale Staten tevens het milieueffectrapport vastgesteld op basis van de m.e.r.-procedure van milieueffectrapportage uit de Wet Milieubeheer.

1.3.2 Doorwerking

De Reconstructiewet biedt de mogelijkheid om ruimtelijke beslissingen die in het reconstructieplan worden genomen, rechtstreeks van invloed te laten zijn op het Streekplan en het bestemmingsplan. Onderdelen in het reconstructieplan die afwijken van het Streekplan gelden als een herziening van het Streekplan.

Voor het bestemmingsplan gaat dat iets anders. Onderdelen in het reconstructieplan die doorwerken in het bestemmingsplan zijn benoemd en begrensd in het reconstructieplan. Die onderdelen gelden dan als een voorbereidingsbesluit in de zin van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Het bestemmingsplan moet nog wel apart aangepast worden.

Sommige onderdelen van dit reconstructieplan hebben niet deze rechtstreekse invloed, maar kunnen wel effect hebben op mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 is beschreven welke onderdelen van dit plan doorwerken in het bestemmingsplan.

1.3.3 Actualisatie, wijziging en uitwerking van het reconstructieplan

Het reconstructieplan bestrijkt ten hoogste twaalf jaar. Volgens de wet moeten Gedeputeerde Staten eens in de vier jaar - parallel aan de vierjaarlijkse cyclus van bestuursafspraken - beziens of het plan gewijzigd (geactualiseerd) moet worden (artikel 12, lid 2 van de Reconstructiewet). De reden daarvoor kunnen andere prioriteiten in het beleid zijn, maar ook andere omstandigheden. (conform artikel 26 van de Reconstructiewet).

Als het plan veranderd wordt, is dezelfde procedure nodig als hierboven beschreven.

De reconstructiecommissie maakt gebruik van de mogelijkheid tot actualiseren om binnen vier jaar een reconstructieplan op te stellen dat onderwerpen zal bevatten die op dit moment niet uitgewerkt zijn, maar wel als opdracht aan de reconstructiecommissie zijn meegegeven (zie fasering in §3.3). Uitgangspunt daarbij is steeds de visie van de reconstructiecommissie voor 2016 (zie §3.1). Het bijgestelde plan borduurt voort op dit plan en speelt in op de actuele stand van zaken van dat moment.

In de praktijk is het onmogelijk om voor alle wensen en doelstellingen directe maatregelen te formuleren. De wet biedt de mogelijkheid om onderdelen van het reconstructieplan nader uit te werken. In hoofdstuk 6 is aangegeven welke onderdelen voor een uitwerking van het reconstructieplan in aanmerking komen. Wil men het instrument van herverkaveling inzetten dan is een uitwerking verplicht. Ook op een uitwerking is de hierboven beschreven procedure van toepassing.

2 De streek in beeld

In dit hoofdstuk staat in hoofdlijnen de huidige situatie in de Meierij beschreven. Hierbij wordt ingegaan op enerzijds de omgevingskwaliteit (het samenhangende systeem van water en bodem, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie) en anderzijds de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie en toerisme en het woon-, werk- en leefklimaat).

Ook is de autonome ontwikkeling beschreven. Hierin staan de te verwachten ontwikkelingen tot 2016, wanneer de reconstructie niet zou worden uitgevoerd.

De huidige situatie met bijbehorende problematiek en de autonome ontwikkeling vormen de basis voor de visie op de Meierij zoals beschreven in het volgende hoofdstuk.

De huidige situatie is tevens het referentiekader voor de effectbepaling in het kader van de milieueffectrapportage.

2.1 Water en bodem

2.1.1 Waterberging

In perioden van overvloedige neerslag is er op veel plaatsen in het gebied wateroverlast. Vooral in de beekdalen geven de grote hoeveelheden water problemen. Daarom wordt bovengestroomd, onder andere in de Bossche Broek ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch, gezocht naar mogelijkheden om de 'vloedgolven' te dempen. Dat kan door het water langer vast te houden in de haarvaten en door uitbreiding van het areaal waterbergingsgebied. De waterberging zal de eerste jaren langzaam op gang komen omdat deze grotendeels volgt op de aankoop van gronden voor de realisatie van de ecologische hoofdstructuur. Momenteel berekenen de waterschappen hoeveel van de 3150 hectare voorlopig reserveringsgebied regionale waterberging in de Meierij gerealiseerd moet worden. Teneinde piekafvoeren op te vangen zijn het Helvoirts Broek Zuid en Noord, Logtse velden en het Noorderbos ingericht als retentiegebied. Daarnaast zijn er veel gebieden langs de hoofdbeken die op natuurlijke wijze regelmatig overstromen.

2.1.2 Waterdoelen en grondwaterstand

Niet alleen hebben we te maken met perioden met veel neerslag, ook zien we steeds meer perioden van extreme droogte. Hierdoor verdroogt steeds vaker natuur die afhankelijk is van relatief natte omstandigheden. Er zijn en worden projecten opgestart om de verdroging in natuurgebieden te bestrijden. Van de in 1994 verdroogde natuurgebieden was Brabantbreed in 2000 slechts 3% hersteld. De verdrogingsdoelstelling - 40% van de verdroogde natuurgebieden moet in 2010 zijn hersteld - wordt niet gehaald, onder andere omdat de grondverwerving stagneert. Indien het huidige tempo doorzet is in 2016 ruim 10% van de in 1994 verdroogde natuur hersteld.

2.1.3 Water- en bodemkwaliteit

In het algemeen zijn de zandgronden in de Meierij gevoelig voor de uitspoeling van nitraat en fosfaat. In grote delen van de Meierij is sprake van overschrijding van de basisnorm voor nitraat in grond- en oppervlaktewater en van fosfaat in oppervlaktewater.

Voor de gewenste bodemkwaliteit in natuurparels en prioritaire gebieden is vooral fosfaat een

knelpunt. Uit onderzoek blijkt dat veel landbouwgronden grote hoeveelheden fosfaat bevatten vanwege de jarenlange ophoping in de bovengrond. De belasting van de bodem met mineralen uit de landbouw neemt waarschijnlijk af. Bij voortzetting van het huidige beleid is voor 2030 voor vrijwel het gehele gebied de ophoping meer dan acht ton fosfaat per hectare. Ondanks de invoering van de EU-nitraatrichtlijn overschrijden in 2030 de concentraties nitraat en fosfaat in het grond- en/of oppervlaktewater nog steeds de basisnorm.

De waterkwaliteit is in het algemeen onvoldoende om de gewenste natuurdoeltypen in de natte natuurgebieden te halen.

In vrijwel de gehele Meierij worden zowel in het grond- als oppervlaktewater de basisnormen voor koper, nikkel, zink en cadmium overschreden. Naast lozingen van huishoudens en bedrijven is het effluent (gereinigde water) van rioolwaterzuiveringen en riooloverstorten eveneens van belang voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. In de Meierij liggen de rioolwaterzuiveringen van Sint-Oedenrode, Boxtel, Haaren, Tilburg-Oost, Tilburg-Noord, Riel en Kaatsheuvel.

In het buitengebied bevinden zich nog 1230 ongezuiverde lozingen van huishoudens en bedrijven. Het beleidsdoel om alle ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005 te saneren wordt niet gehaald.

De grondwaterwinningen van Helvoirt en Waalwijk zijn zeer kwetsbaar voor verontreinigingen van het grondwater. Bestrijdingsmiddelen bedreigen de drinkwatervoorraden.

2.1.4 Beekherstel

Van de beken met de functie waternatuur voldoet 80% niet aan het streefbeeld. In de Meierij betreft dit onder andere de Dommel en de Donge.

De afgelopen jaren zijn verschillende beekherstelprojecten uitgevoerd. Dit betreft echter vaak maar een paar aspecten, zoals meandering of waterkwaliteit. Aankoop van grond is in veel gevallen het struikelblok.

2.2 Milieu

2.2.1 Ammoniak

De ammoniakemissie in de Meierij is (plaatselijk) zeer hoog, met name in het oosten van het gebied in de gemeente Sint-Oedenrode. De ammoniakemissie in de Meierij is 3,1 kiloton per jaar in 2003. Voor Brabant geldt een reductie van de ammoniakemissie tot 18 kiloton ammoniak als inspanningsverplichting. Voor de Meierij is dit vertaald in een streefwaarde van 1,9 kiloton per jaar. Voor Brabant is de inspanningsverplichting een reductie van de ammoniakemissie tot 18 kiloton ammoniak. Door toepassing van de Algemene maatregel van bestuur voor huisvesting (AmvB-huisvesting), de afname van de veestapel en de afname van de ammoniakemissie bij aanwending, zal de ammoniakemissie sterk dalen. In 2016 bedraagt de ammoniakemissie in Brabant 20 kiloton per jaar. De inspanningsverplichting voor Brabant wordt dus niet gehaald. In de Meierij is de ammoniakemissie in 2016 2 kiloton per jaar.

Hier wordt de streefwaarde dus bijna gehaald.

De stikstofdepositie is dermate hoog dat in nagenoeg alle natuurgebieden, met name de diverse bos- en natuurgebieden rond Vught (Vughtse Heide e.d.) en De Kampina en de Oisterwijkse Vennen, de kritische depositiewaarde wordt overschreden. Het aantal plaatsen waar stikstof wordt uitgestoten (puntbronnen) daalt onder invloed van de Wet ammoniak en veehouderij, de Natuurbeschermingswet en de vertaling van de Europese regels in landelijke wetgeving en door het beëindigen en samenvoegen van bedrijfslocaties van intensieve veehouderijen. De stikstofdepositie in 2016 zal bijna overal hoger zijn dan de kritische depositiewaarde van de zeer

kwetsbare gebieden, maar waarschijnlijk voor een deel lager dan de kritische depositiewaarde van de overige kwetsbare gebieden.

2.2.2 Stank

De intensieve veehouderij zorgt voor geurhinder. Hoe groter het bedrijf en hoe dichter bij geurgevoelige objecten, des te groter de hinder. Door de schaalvergroting in de intensieve veehouderij en het stoppen en omzetten van agrarische bedrijven in woonfuncties, is de problematiek toegenomen. Deze verweving heeft ook tot gevolg dat veel intensieve veehouderijbedrijven geen of weinig ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben.

De overlap van woonkernen met stankcirkels is in het algemeen beperkt tot een aantal kleinere woonkernen. Het aantal stankgehinderden door stank uit stallen bedraagt bij toepassing van de AmvB-huisvesting in 2016 circa 7% van de bevolking in de Meierij.

2.3 Natuur

2.3.1 Ecologische hoofdstructuur

Het reconstructiegebied de Meierij bevat circa 17.000 hectare ecologische hoofdstructuur. Ongeveer 1875 hectare nieuwe natuur moet nog verworven worden. Met de voorziene inzet van financiële middelen mag verwacht worden dat de realisatie van de ecologische hoofdstructuur in 2018 binnen bereik ligt. Het streven van het Rijk is om 40% van de nieuwe natuur realiseren door middel van beheer en 60% met verwerving van gronden. De aankoop van gronden is uiterlijk in 2015 afgerond en in 2018 volledig ingericht.

De natuur in de Meierij staat onder grote druk. Door vooral versnippering, verdroging, vermessing (bijvoorbeeld stikstofdepositie), verzuring, verstoring en matige waterkwaliteit worden op veel plaatsen de gewenste natuurdoeltypen nog niet gerealiseerd.

2.3.2 Verbindingszones

In de Meierij moet nog 435 hectare ecologische verbindingzones worden gerealiseerd. Gezien de snelheid waarmee projecten worden uitgevoerd, is de verwachting dat de verbindingzones in 2012 nog niet zijn gerealiseerd. Mogelijk zelfs niet in 2018.

In het Beerze-Dommelgebied is een robuuste ecologische verbinding gepland. De realisatie van de robuuste verbindingen zal volgens het Rijksbeleid in 2016 gereed zijn. Een groot aantal ontsnipperingsprojecten wordt uitgevoerd.

2.3.3 Soortenbescherming

In de Meierij heeft een aantal gebieden een bijzondere beschermingsstatus gekregen op basis van het belang van deze gebieden voor zeldzame soorten of habitats. De betere planologische bescherming van natuurgebieden, de realisatie van de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones en de soortenbescherming door de Flora- en faunawet leiden naar verwachting tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde en zeldzame soorten. Dit voor zover deze achteruitgang niet te wijten is aan de milieumomstandigheden.

2.4 Landschap en cultuurhistorie

2.4.1 Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

De kwaliteit van het landschap staat nog steeds onder druk van een sluipende nivellering en vervlakking. Er is sprake van een sterke versnippering in de Meierij, veroorzaakt door het grote aantal infrastructurele elementen (A2, N65, N261, A58, Wilhelminakanaal, Drongelens Kanaal en diverse spoorlijnen).

In een aantal gebieden zijn de cultuurhistorische relictten nog duidelijk herkenbaar in het land-

schap. Veel van de gebieden met hoge waarden zijn in agrarisch gebruik. De aanwezige dynamiek biedt ook mogelijkheden voor het herstel van structuren en het creëren van nieuwe landschappen. Het Dommeldal en de Langstraat zijn Belvédèregebieden. Daarom worden in deze gebieden de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend voor de inrichting en ruimte. De middelen die het Rijk inzet, zullen leiden tot een betere groenblauwe dooradering en tot meer groen in en om de stad.

2.4.2 Beeldkwaliteit landelijk gebied

Agrarische bebouwing komt sterk verspreid in het landschap voor. Dit doet afbreuk aan het groene en landelijke karakter van de Meierij. Het risico bestaat dat vrijkomende locaties ongewenst worden hergebruikt of leeg blijven staan. Ook kan nieuwe bebouwing op verkeerde plekken worden neergezet, hetgeen leidt tot ‘verrommeling’ van het landschap.

2.5 Landbouw

2.5.1 Veterinaire kwetsbaarheid

De komende jaren worden op bedrijfs- en ketenniveau maatregelen genomen om de veterinaire veiligheid te verbeteren.

2.5.2 Ruimtelijke structuur landbouw

Vooraf regels op het gebied van stankhinder, uitstoot van ammoniak en omvang van agrarische bouwkvavels beperken de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven. Door ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele, ecologische en landschappelijke functies zal het areaal landbouwgrond verder teruglopen. Daardoor nemen de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven plaatselijk verder af.

In de melkveehouderij is de gemiddelde veedichtheid in de Meierij 2,1 groot vee eenheden per hectare. Het proces van schaalvergroting in de melkveehouderij zet zich door. Dit leidt tot een verdere loskoppeling van grond en productie waardoor de veedichtheid toeneemt. Waarschijnlijk neemt de omvang van deze sector af door het verdwijnen van melkquotum uit het gebied.

De productieomvang van de intensieve veehouderij blijft naar verwachting gelijk ten opzichte van de omvang na uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijbedrijven. Het aantal ondernemers zal echter sterk dalen; het aantal locaties zelfs nog sterker. De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt daardoor fors toe. Naar verwachting daalt het aantal veehouderijbedrijven in de periode tot 2016 tot minder dan de helft van het huidige aantal.

In de glastuinbouw zal de trend naar schaalvergroting verder doorzetten. Steeds meer glastuinbouwbedrijven gaan dicht bij elkaar produceren om schaal- en milieuvoordeel maximaal te benutten.

In de akker- en tuinbouw is er een trend naar intensievere teelten. Waarschijnlijk neemt de akker- en tuinbouw in areaal af. Op het overblijvende areaal wordt intensiever geteeld, onder meer door teeltondersteunende voorzieningen. Veel akkerbouwbedrijven kunnen niet de sprong naar een toekomstgericht, gespecialiseerd akkerbouwbedrijf maken.

2.5.3 Verbrede landbouw

Het aandeel bedrijven met verbrede landbouw (neveninkomsten uit andere dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streek-

producten) ligt in de Meierij boven het gemiddelde voor Noord-Brabant. Omdat de inkomsten uit de traditionele landbouw onder druk staan, is vanuit de landbouw veel behoefte aan verbreding.

De betekenis van verbrede landbouw neemt toe. Agrotourisme zal zowel in kwaliteit als in kwantiteit toenemen. Voor dagrecreatie, verkoopactiviteiten en zorgboerderijen wordt een verdere groei verwacht. De omvang van agrarisch natuurbeheer neemt ook toe.

2.5.4 Duurzame productie

De biologische landbouwproductie in Brabant blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde. In de Meierij waren in oktober 2000 28 biologische bedrijven, inclusief omschakelende bedrijven. Het aandeel aan biologische bedrijven ligt hiermee boven het gemiddelde voor Noord-Brabant. De ontwikkeling van biologische landbouw wordt sterk bepaald door de afzetmogelijkheden. Indien de groei van de afgelopen twee jaar voor Brabant wordt doorgetrokken naar 2010, zal 5,6% van de landbouwgrond biologisch geteeld worden. Het Rijksdoel van 10% wordt daarmee niet gehaald.

2.6 Recreatie en toerisme

In de Meierij is de verblijfsrecreatieve sector weinig vertegenwoordigd. Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. Deze groep ouderen is niet gebonden aan het hoogseizoen, gaat relatief veel op vakantie in eigen land, vraagt een goede kwaliteit van voorzieningen en heeft redelijk veel geld te besteden. Er is daarom vraag naar algehele kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie.

Het gebied de Meierij is toeristisch veelzijdig en aantrekkelijk. De oprukkende verstedelijking biedt enerzijds mogelijkheden voor groei. Anderzijds vormt die een bedreiging voor de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied.

In de Meierij zijn recreatieve routestructuren ontwikkeld, zowel voor fietsers, skaters, wandelaars, kanovaarders als ruiters. Het platteland wordt nog beter toegankelijk gemaakt door middel van netwerkstructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden. Het is de bedoeling om heel Brabant te voorzien van het fietsknooppuntensysteem. Er worden fietspaden aangelegd en er komt een ruiterroutenetwerk met overnachtingsmogelijkheden. Ook komen er nieuwe skate-routes.

2.7 Wonen, werken en leefbaarheid

2.7.1 Sociale aspecten in de landbouw

Er zijn grote veranderingen gaande in de agrarische sector: schaalvergroting, specialisatie, verbreding en bedrijfsbeëindiging. Het aantal bedrijven neemt de laatste jaren in hoog tempo af. De afname van de werkgelegenheid in vooral de intensieve veehouderij en de daaraan gekoppelde agri-business, leiden op termijn tot veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. De teruggang in arbeidsplaatsen in de agrarische sector wordt in de Meierij door de economische groei in andere sectoren grotendeels opgevangen. Er is niettemin een verschil tussen het gevraagde en aangeboden opleidingsniveau en tussen het gevraagde werknemerschap en het aangeboden ondernemerschap. Het agrarisch ondernemerschap als basis voor de plattelandseconomie zal steeds meer verdwijnen.

2.7.2 Economische vitaliteit

De bedrijvigheid in de Meierij wordt gekenmerkt door agro-industrie, dienstverlening en toerisme en recreatie. De grootste knelpunten liggen op het vlak van de beschikbaarheid van

voldoende personeel met de benodigde kennis om innovaties door te voeren. Het gebied kent een relatief lage werkloosheid. Ontwikkeling van ‘nieuwe economische dragers’ in het landelijk gebied moet de veranderingen in de landbouw opvangen. Nieuwe economische dragers zijn: vernieuwende economische activiteiten (product- en procesinnovatie), al dan niet gebaseerd op bestaande activiteiten. Naast de economische sectoren landbouw, recreatie en toerisme en overige bedrijvigheid, hebben ook natuur en landschap, wonen, zorg en welzijn economische potentie. In de Meierij zijn goede mogelijkheden voor horeca, handel, dienstverlening en verbrede landbouw. De agri-business is zelf ook kwetsbaar. Voor kleine, startende ondernemers is slechts beperkt plaats op bestaande lokale bedrijventerreinen. Hierbij kan wel gebruikgemaakt worden van geschikt bevonden vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Daarvan komen er in de Meierij naar verwachting enkele honderden beschikbaar.

2.7.3 Leefbaarheid

De leefbaarheid op het platteland staat onder druk. Door de toegenomen mobiliteit en de individualisering van plattelandbewoners wordt de afzetmarkt van voorzieningen kleiner. Kleine ondernemers sluiten de deuren, waardoor de mobiliteit toeneemt en de sociale functie van voorzieningen afneemt. De sociale cohesie en identiteit van dorpskernen wordt ook minder door de toegenomen individualisering. Dit wordt versterkt doordat bewoners zonder lokale binding zich in het buitengebied vestigen. Dorpsbewoners zijn echter wel steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun dorp.

In de kleine kernen neemt de behoefte aan combinaties van wonen, zorg en dienstverlening toe. De overheden stimuleren het opzetten van multifunctionele voorzieningen en projecten.

2.7.4 Verkeer en vervoer

Zowel openbaar vervoer als autobereikbaarheid van het landelijk gebied staan onder druk. De autobereikbaarheid van bedrijven en de plattelandskernen wordt in de Meierij vooral bepaald door de doorstroming op de regionale en lokale wegen. Met name op gemeentelijk niveau zijn veel initiatieven genomen om de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid te bevorderen. Desondanks nemen problemen op de grotere wegen in de toekomst toe. Dit komt door verschuiving van verkeer van lokale naar grotere wegen wegens aanpassingen aan de lokale wegen in het kader van Duurzaam Veilig. Ook neemt het aantal verkeersbewegingen toe door veranderingen in de werkgelegenheids- en voorzieningenstructuur.

3 Waar willen we naar toe?

In dit hoofdstuk geven wij onze visie op de Meierij, met de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen in het achterhoofd. Wij beschrijven hoe wij wensen dat het gebied er in 2016 op hoofdlijnen uitziet. Dit doen wij tegen de achtergrond van het Streekplan van 2002 en de notitie Hoofdlijnen Provinciale Uitgangspunten voor de reconstructie uit 1999.

De visie voor de Meierij (§3.1) geeft richting aan de gewenste ontwikkeling van het gebied.

Vervolgens is deze visie vertaald in meer concrete reconstructiedoelen (§3.2).

Het hoofdstuk wordt afgesloten met het onderdeel fasering (§3.3). Vanwege het grote aantal reconstructiedoelen hebben wij besloten niet alles direct op te pakken. Wij richten ons de eerste jaren (de eerste fase) op de onderdelen die in de periode tot 2008 moeten worden behaald of in gang gezet om de reconstructiedoelen in 2016 te behalen. In §3.3 staan de reconstructiedoelen voor de eerste fase.

3.1 Visie op een leefbaar platteland: de Meierij in 2016

De ontwikkelingen zoals beschreven in het vorige hoofdstuk, geven aan dat het landelijk gebied van Brabant ingrijpend verandert. We staan in de reconstructie voor de uitdaging om deze ontwikkelingen in goede banen te leiden. Dusdanig, dat een gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig buitengebied ontstaat dat klaar is voor de 21ste eeuw. Tegen de achtergrond van deze ontwikkelingen beschrijft deze paragraaf in het kort de visie op het landelijk gebied van Brabant in 2016. Deze visie geeft aan hoe het landelijk gebied er in 2016 uit moet zien om de komende decennia een leefbaar platteland te hebben waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Een belangrijk uitgangspunt voor de toekomst is dat een hoogwaardige omgevingskwaliteit niet kan zonder goede sociale en economische vitaliteit en andersom. De kwaliteit van water, bodem, milieu, natuur en landschap moet onderhouden worden en daarvoor heb je onder meer gezonde (agrarische) bedrijvigheid nodig. Anderzijds is de kwaliteit van de omgeving bepalend voor een aantrekkelijke woonomgeving, de leefbaarheid voor de burgers en het vestigingsklimaat van bedrijven.

In het verleden is de omgevingskwaliteit vaak aangepast aan het economisch (veelal landbouwkundig) gebruik. Daardoor is op veel plaatsen een eenvormig en grootschalig landschap ontstaan. De kwaliteit van water en natuur laat vaak te wensen over.

In 2016 is het gebruik van het landelijk gebied meer aangepast aan de natuurlijke omstandigheden. Dit sluit aan bij de in het Streekplan 2002 geïntroduceerde 'lagenbenadering'.

De lagenbenadering betekent dat de onderste laag (water, bodem, lucht en onvervangbare waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie) het vertrekpunt is bij planontwikkeling.

In het landelijk gebied zal naar verwachting door verschillende oorzaken de agrarische werkgelegenheid verder teruglopen en veranderen. Dit verlies is in 2016 voor een belangrijk deel gecompenseerd. Met name door specialisatie of een tweede tak van de agrarische bedrijven en door een toename van de werkgelegenheid in recreatie, industrie en dienstverlening. Daarnaast heeft een verschuiving van de bedrijvigheid naar de grote steden plaatsgevonden.

De visie voor de Meierij is gebaseerd op het ‘Streefbeeld 2015’ dat wij voor het gebied hebben opgesteld in oktober 2002. De visie geeft aan hoe wij willen dat de Meierij er op hoofdlijnen in 2016 uitziet. Het is een wensbeeld. In hoofdstuk 5 en bijlage 6 van deel B wordt de visie uitgebreider toegelicht.

Het is zomer 2016 en we maken per luchtballon een tocht boven het gebied. Er is veel veranderd in de laatste 12 jaar. Duidelijk manifesteren zich de twee grote natuur- en landschaps-eenheden de Loonse en Drunense Duinen en het Groene Woud. De kernen bestaan uit natuurgebieden met verschillende karakters. Er zijn natuurgebieden met stuifzand, heide, vennen en droge bosgebieden, zoals de Loonse en Drunense Duinen, Huis ter Heide, Oisterwijkse vennen en Kampina. Er zijn ook natte gebieden zoals de Brand, de Scheeken en Geelders. Deze gebieden hebben mooi ontwikkelde broekbossen, afgewisseld met natte graslanden. Het Helvoirtsbroek en de Gement zijn ook natte gebieden, maar hebben een ander karakter. Dit zijn open gebieden, bestaande uit natte graslanden waarin koeien grazen. De landbouw heeft in de Gement een prima manier gevonden om gewin te halen uit de hoge grondwaterstand. Dit gebeurt door waterwinning (waterboeren). In het gebied direct grenzend aan de natuurgebieden, zijn geen intensieve veehouderijbedrijven meer te zien.

Rondom de natuurgebieden is duidelijk te zien welke delen van het landschap bij de natuur- en landschapseenheid horen. Dit is een kleinschalig en vrij besloten landschap met afwisselend weiden, bosjes, boerderijen en zo nu en dan een camping. Naast gewone landbouw zien we ook veel percelen waar aan natuurbeheer wordt gedaan. Ook vindt er verkoop aan huis plaats. Er zijn verder boerderijen met een heerlijk terras, met kinderopvang of zorg. De landbouwgebieden die grenzen aan de natte natuurgebieden zijn eveneens vrij nat en je ziet hier vooral koeien lopen.

We zien een aantal concentratiepunten van recreanten. Dit blijken de recreatieve poorten te zijn waar mensen iets kunnen nuttigen of een fiets kunnen huren, waar een speeltuin of -bos is en waar informatie is te vinden over het gebied. Een stukje van deze recreatieve poorten af zijn niet veel recreanten meer te zien. Opvallend is ook dat de verblijfsrecreatieve bedrijven uit de echt kwetsbare natuur verdwenen zijn. Ze liggen op mooie plekken daarbuiten. De oppervlakte van deze bedrijven is groter, maar veel groener aangekleed. Er zijn enkele nieuwe concentraties van verblijfsrecreatie bijgekomen, zoals bij Sint-Oedenrode. In de natuur- en landschapseenheid is een goede routestructuur voor fietsen, wandelen en paardrijden. De Efteling springt er uit als grootschalig recreatieobject.

Kenmerkend in de Meierij zijn ook de beken die door het gebied stromen. Deze hebben de ruimte en kronkelen door het landschap. Het water is schoon en er is voldoende water om de beek te voeden. Regelmatig staan in de winter de overstromingsgebieden langs de beken onder water. Nu grazen de koeien er weer. Delen van het beekdal zijn nog landbouwgrond en de rest is natuur, maar ook daar zijn koeien ingeschaard. Opvallend is de strook van natuurgrasland met diverse bosjes en poelen die langs de Beerze en Essche Stroom ligt. Het blijkt een robuuste ecologische verbindingzone te zijn. Ook hier zien we koeien grazen.

Voor de eerste keer is er zoveel neerslag gevallen dat de retentiegebieden afgelopen winter benut moesten worden. Naast de overstromingsgebieden langs de beken stonden delen van het Helvoirts Broek en de Gement blank, evenals het gebied bij Cromvoirt. Een mooi gezicht, zo’n vlakte met water. Omdat er geen intensieve functies zijn in die gebieden bleef de schade beperkt. De schade die wel was ontstaan, is vergoed. Nu is er echter niets meer van te zien en de koeien grazen weer.

Buiten de natuur- en landschapseenheden bestaat het landgebruik overwegend uit landbouw, soms afgewisseld met een natuurgebied. Tussen de twee natuur- en landschapseenheden ligt een afwisselend gebied met overwegend boomteelt en weilanden. Het ziet er aantrekkelijk uit. Er is een heel netwerk van groenblauwe dooradering. We zien een aantal fietspaden, die de twee natuur- en landschapseenheden met elkaar verbinden.

In het gebied zijn er enkele clusters met economisch krachtige intensieve veehouderijbedrijven, waarvan een aantal uit de nabijheid van natuurgebieden komt. De belangrijkste bevinden zich ten oosten van Dongen, ten westen van Son en Breugel en ten zuidoosten van Sint-Oedenrode. Het gebied wordt bepaald door de landschappelijke en cultuurhistorische structuur, die duidelijker aanwezig is dan 10 jaar geleden. Als we goed kijken zien we dat binnen deze structuur bedrijven zijn ingepast. Wat verder opvalt is de glastuinbouw bij Dongen. Deze is ook binnen de landschappelijke en cultuurhistorische structuur ingepast, maar van bovenaf duidelijk te onderscheiden. Verder zijn de combinatie van andere functies en de omleiding van de Donge goed gelukt. Dit is een aantrekkelijk gebied voor een blokje om.

Het valt ons op dat er in het hele gebied goede routestructuren zijn om te wandelen, fietsen, paardrijden, skaten en kanoën. Aan de routes liggen leuke authentieke boerderijtjes die als accommodatie dienst doen. Bij een aantal kernen bevinden zich uitloopgebieden. Bij Tilburg zien we naast de forse uitbreiding voor wonen en werken een aantrekkelijk landschap, waarin de woonfunctie geïntegreerd is. Hier wordt ook veel gerecreëerd. Ook aantrekkelijk is de landgoederenzone bij Vught. Deze zone is versterkt en enigszins uitgebreid.

3.2 Toekomstbeeld handen en voeten geven

In paragraaf 3.1 is het gewenste toekomstbeeld voor de Meierij beschreven. De visie wordt in deze paragraaf uitgewerkt in (meer concrete) reconstructiedoelen voor de Meierij. De reconstructiedoelen zijn gebaseerd op de visie en op de Rijksuitgangspunten, het Rijkskader en het Koepelplan provincie Noord-Brabant.

Omgevingskwaliteit

In de Meierij speelt een groot aantal doelstellingen die gericht zijn op de verbetering van de omgevingskwaliteit. Ten aanzien van het watersysteem moet het water bovenstrooms zo lang mogelijk worden vastgehouden en moet - waar mogelijk - het grondgebruik worden afgestemd op het natuurlijk watersysteem. Om wateroverlast te voorkomen dienen bepaalde gebieden aangewezen te worden voor waterberging. Aanpassingen van het watersysteem hebben ook betrekking op een aantal natuur- en landbouwgebieden die zijn verdroogd. In deze gebieden zijn onder andere maatregelen nodig om het water langer vast te houden. De algemene waterkwaliteit dient in heel de Meierij te verbeteren. Daarnaast zijn er enkele belangrijke natuurgebieden die bijzondere aandacht vereisen. Ook in de grondwaterbeschermingsgebieden dient de waterkwaliteit te worden verbeterd. Voor een aantal beken geldt dat de ecologische- en landschappelijke kwaliteit hersteld dient te worden.

De milieukwaliteit moet beter worden door minder ammoniakbelasting van de (zeer) kwetsbare natuurgebieden en een balans tussen de totale ammoniakemissie en het regionale emissieplafond. Ook de doelstelling die is gericht op een vermindering van het aantal stankgehinderden, leidt tot een betere milieukwaliteit. Verder zijn in de Meierij maatregelen nodig die bijdragen aan mestverwerking en -bewerking, duurzame energie, behoud of vermindering van de geluidsbelasting in stiltegebieden en het behoud en herstel van donkere gebieden.

De natuurwaarden in de Meierij dienen allereerst te worden versterkt door een versnelde realisatie van de ecologische hoofdstructuur (in 2011) en door de bescherming hiervan tegen ongewenste invloeden, zoals verdroging en vermesting. Daarnaast moeten de randvoorwaarden voor de realisatie van de natuurdoelen worden gerealiseerd. Om een duurzaam ecologisch netwerk te krijgen en de milieu- en ruimtelijke kwaliteit van de ecologische hoofdstructuur te versterken, worden de ecologische verbindingzones gerealiseerd in 2010. Ook de robuuste ecologische verbindingzone en de regionale natuur- en landschapseenheden dienen te worden begrensd en de doelstellingen moeten worden gerealiseerd. Daarbij wordt gestreefd naar een optimale inzet van agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden tussen bijvoorbeeld agrariërs. Agrarisch natuurbeheer en andere instrumenten en maatregelen dienen tenslotte ook een bijdrage te leveren aan behoud, herstel en ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan planten- en diersoorten. De kenmerkende kwaliteiten van het landschap in de Meierij moeten behouden, versterkt en verder ontwikkeld worden. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan de cultuurhistorische- (inclusief archeologische-), architectonische- en aardkundige waarden. Dit is onder andere aan de orde bij het aanwijzen van gebieden waar nieuwe functies kunnen komen en bij de uitwerking van concrete projecten in het kader van de reconstructie. Hierbij dient de diversiteit van het landschap (bijvoorbeeld open en besloten, droge en natte gebieden) te worden behouden en waar mogelijk versterkt. Nieuwe intensieve agrarische bedrijven moet bijvoorbeeld een goede landschappelijke en architectonische inpassing krijgen. Daarnaast kan het landschapsbeeld worden verbeterd door de sloop van oude, leegstaande gebouwen. Tenslotte kunnen nieuwe landgoederen bijdragen aan een versterking van de landschappelijke kwaliteiten van de Meierij.

Sociale en economische vitaliteit

Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor een duurzame landbouw is een belangrijke reconstructiedoelstelling. Allereerst behouden bedrijven op goede locaties hun ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast worden er locaties en gebieden aangewezen waar intensieve veehouderijbedrijven, die in hun ontwikkelingen worden belemmerd, hun bedrijf voort kunnen zetten. De melkveehouderij dient, om de bodem- en waterkwaliteitsdoelen te realiseren, op een aantal plaatsen te worden geëxtensiveerd. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ruimtelijke structuur. Voor de melkveehouderij, maar ook voor andere grondgebonden bedrijven dient de ruimtelijke structuur te worden geoptimaliseerd. Ook voor de glastuinbouw moet een optimale ruimtelijke structuur worden ontwikkeld. Dit type bedrijven wordt gestimuleerd zich te vestigen op duurzame projectlocaties zoals aangegeven in het Streekplan. Naast de gangbare landbouw zijn er mogelijkheden voor biologische en verbrede landbouw. Deze zullen in het kader van de reconstructie moeten worden gestimuleerd, waarbij wij streven naar een groei van de biologische landbouw van gemiddeld 40 procent per jaar. Vormen van verbrede landbouw die gestimuleerd moeten worden zijn landbouw en zorg, agrotouristische diensten, streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.

Ter versterking van de toeristisch-recreatieve sector is een regionaal ontwikkelingsplan nodig. Er moeten ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden worden geschapen, bijvoorbeeld door het bieden van een nieuwe geschikte locatie aan recreatiebedrijven die zich door de natuur niet verder kunnen ontwikkelen. Het toeristisch-recreatieve product dient verbeterd te worden, onder andere door het stimuleren van kwaliteitsverbetering, vergroting van de verscheidenheid en professionalisering. Waar mogelijk worden routes en routenetwerken ontwikkeld, waardoor de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en de natuurgebieden wordt vergroot. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met wat de verschillende gebieden in de Meierij aankunnen.

Om de sociale en economische structuur in de Meierij te versterken zijn er vier speerpunten. Allereerst dienen de sociale en economische aspecten van veranderingen binnen de landbouw te worden opgevangen. Dit is in met name de intensieve veehouderij van belang. Daarnaast moeten nieuwe sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, worden ontwikkeld. Verder zijn maatregelen nodig die de leefbaarheid op het platteland vergroten. Ten slotte moet er nadrukkelijk aandacht zijn voor de uitvoering van het sociale en economische beleid. Hiervoor is een uitvoeringsorganisatie nodig die lokale en regionale initiatieven op het sociale en economische gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Bij verkeers- en vervoerprojecten die in het kader van de reconstructie worden opgepakt, wordt aangesloten bij de principes van Duurzaam Veilig. De verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid kunnen worden vergroot door ontbrekende schakels in het (recreatieve) fietspadennetwerk aan te leggen. In zijn algemeenheid geldt dat reconstructiemaatregelen positieve gevolgen moeten hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid in de Meierij.

3.3 **Beginnen we met alles tegelijk?**

3.3.1 **Faseren**

De hierboven genoemde reconstructiedoelen voor de Meierij omvatten een breed scala aan onderwerpen. Het gelijktijdig werken aan al deze doelen is complex en ambitieus. Er is daarom voor gekozen niet alle reconstructiedoelen direct in de komende vier jaar op te pakken. Op basis van wettelijke- en beleidseisen, haalbaarheid, samenhang en onze eigen prioriteiten hebben wij reconstructiedoelen gekozen die we in de eerste periode (tot 2008) willen behalen en/of in gang zetten. Deze reconstructiedoelen zijn hieronder genoemd en worden in het voorkeursalternatief (hoofdstuk 4) verder uitgewerkt.

De reconstructiedoelen die op dit moment niet worden opgepakt, komen aan de orde in de tweede (tot 2011) of derde planperiode (tot 2016). De reconstructiedoelen zijn dus al wel bepaald, maar worden gefaseerd opgepakt. In paragraaf 5.4 van deel B is deze fasering nader toegelicht en wordt de achtergrond van onze keuzes beschreven.

3.3.2 **De Meierij**

In de eerste planperiode starten we in de Meierij met de uitvoering van 21 doelen. Dit zijn doelen die zowel de omgevingskwaliteit als vergroting van de sociale en economische vitaliteit bevorderen.

Voor het thema water werken we in de eerste planperiode aan het verminderen van wateroverlast en het verbeteren van de waterhuishouding voor landbouw en natuur. Ook verbeteren we de kwaliteit van water en bodem en herstellen we de beken. Dat gebeurt door sanering van riooloverstorten en ongezuiverde lozingen en door het terugdringen van de uitspoeling van fosfaat en nitraat.

Voor het thema milieu werken we in de eerste planperiode aan het verminderen van de ammoniakbelasting van natuurgebieden en het terugdringen van de stankhinder. Hiertoe hebben we onder andere een integrale zonering voor de intensieve veehouderij opgesteld. Door de doelen voor water en lucht te realiseren, neemt ook de kwaliteit van de natuur toe. Voor het thema natuur realiseren we versneld de ecologische hoofdstructuur en hebben we de regionale natuur- en landschapseenheden in dit plan begrensd. Om de landschappelijke kwaliteit te verbeteren, passen we intensieve veehouderijbedrijven groen en architectonisch in en slopen we oude, leegstaande gebouwen.

Voor het thema landbouw starten we in de eerste planperiode met de extensivering van de

melkveehouderij. Daarnaast stemmen we door de integrale zonering de ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij beter af op water en bodem, natuur en milieu. Een platform gaat de sociale en economische structuur versterken, alsmede de leefbaarheid op het platteland.

Ter versterking van de toeristisch-recreatieve sector voeren we de toeristisch-recreatieve visie uit. Verder stimuleren we het realiseren van nieuwe landgoederen.

Bij het realiseren van deze doelen behouden we cultuurhistorische en landschappelijke waarden zoveel mogelijk waar mogelijk versterken we ze. Verder stemmen we de maatregelen af op de aanwezige natuurwaarden.

4 Plan en alternatieven

Dit hoofdstuk beschrijft ons voorkeursalternatief voor de Meierij (paragraaf 4.1). Het voorkeursalternatief geeft onze keuzes met betrekking tot de uitvoering van de reconstructiedoelen weer. Het vormt de kern van het reconstructieplan. Onze visie (paragraaf 3.1), de (mede daarop gebaseerde) reconstructiedoelen en de fasering voor het gebied (paragraaf 3.2 en 3.3) zijn belangrijke bouwstenen voor het voorkeursalternatief.

Naast het voorkeursalternatief zijn ook andere alternatieven bekeken (zie paragraaf 4.2).

Door het vergelijken van verschillende oplossingen en het doorrekenen van de effecten van de verschillende alternatieven, inclusief het voorkeursalternatief, is het voorkeursalternatief aangescherpt.

4.1 Voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief wordt beschreven aan de hand van deelgebieden. Per deelgebied wordt een samenhangend beeld geschetst van de voorgenomen activiteiten en ontwikkelingen. De thema's die relevant zijn voor dat deelgebied, zijn zo concreet mogelijk beschreven en indien mogelijk op kaart gezet (plankaart). Voor een uitgebreidere beschrijving wordt verwezen naar hoofdstuk 6 in deel B, waar het voorkeursalternatief per thema beschreven staat.

Een aantal thema's kan niet specifiek per deelgebied worden uitgewerkt, maar geldt voor meerdere deelgebieden. Deze thema's worden in paragraaf 4.1.1 'Algemene thema's' beschreven. In paragraaf 4.1.2 'Integrale beschrijving' is vervolgens een gebiedsgerichte beschrijving gegeven.

Voor de deelgebieden zijn dezelfde deelgebieden genomen die ook in het streefbeeld (oktober 2002, bijlage 6 deel B) staan.

Een aantal voorgenomen activiteiten is verder uitgewerkt in projecten, die in de periode 2005-2008 zullen worden uitgevoerd. Deze projecten staan in het uitvoeringsprogramma, waarin ook een uitgebreide beschrijving per project is opgenomen.

4.1.1 Algemene thema's Integrale zonerings intensieve veehouderij

De Reconstructiewet schrijft voor dat het reconstructieplan een integrale zonerings voor intensieve veehouderij moet bevatten. Integrale zonerings is het indelen van het reconstructiegebied in drie zones: gebieden met perspectief voor primaire intensieve veehouderij, gebieden met perspectief voor hetzij natuur hetzij stedelijke functies en gebieden waar natuur, landschap, cultuurhistorie, wonen, werken en landbouw met elkaar zijn verweven. De drie gebieden heten achtereenvolgens landbouwontwikkelingsgebieden, extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden. In landbouwontwikkelingsgebieden zijn ruime mogelijkheden voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijbedrijven. Bij bepaalde (delen van) landbouwontwikkelingsgebieden is sprake van overlap met kwetsbare functies. Deze (delen van) landbouwontwikkelingsgebieden hebben wij aangeduid als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Het overige deel is primair landbouwontwikkelingsgebied en hier dienen in eerste instantie de nieuwvestigingen plaats te

vinden. Voor primaire landbouwontwikkelingsgebieden in struweelvogel- en dassengebieden zijn extra randvoorwaarden opgenomen voor nieuwvestiging (zie § 6.9.4 van deel B). Het vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij in primaire en secundaire landbouwontwikkelingsgebieden is opgenomen in §11.6.1 van deel B. De kern daarvan is dat nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven in secundair landbouwontwikkelingsgebied niet mogelijk is. Het verbod op nieuwvestiging in het secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien Gedeputeerde Staten hebben besloten dat de Brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist. Bij het toekennen van het bouwblok in zowel primaire als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden staat maatwerk centraal. In landbouwontwikkelingsgebieden zijn bouwblokken tot 2,5 hectare, met inachtneming van de in deel B opgenomen voorwaarden mogelijk. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk. Hiervoor geldt een goedkeuringsvereiste. In verwevingsgebieden zijn bouwblokken tot 1,5 hectare, met inachtneming van de in deel B opgenomen voorwaarden mogelijk. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 1,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk. Hiervoor geldt een goedkeuringsvereiste.

In extensiveringsgebieden hebben intensieve veehouderijen geen duurzaam perspectief. Bij de extensiveringsgebieden wordt onderscheid gemaakt tussen extensiveringsgebieden met primaat natuur en overige extensiveringsgebieden. Voor de overige extensiveringsgebied blijft het huidige beschermingsniveau ten aanzien van stank gehandhaafd. In de extensiveringsgebieden met primaat natuur geldt, net als bij de verwevings- en de landbouwontwikkelingsgebieden een lager beschermingsniveau van stankgevoelige objecten.

Voor de integrale zonerings wordt het instrument van planologische doorwerking ingezet. De gebieden in de integrale zonerings werken door in het bestemmingsplan (zie verder §11.6.1 van deel B).

Wij hebben de drie zones begrensd door de waarden en belangen in de verschillende gebieden af te wegen. Er is rekening gehouden met natuurlijke randvoorwaarden als water, milieu en natuur en met andere functies zoals wonen, werken en recreatie. De integrale zonerings is tot stand gekomen in overleg met zeven klankbordgroepen. De klankbordgroepen hebben op basis van gebiedskennis advies gegeven. In de Meierij is een robuuste zonerings uitgewerkt voor de landbouwontwikkelingsgebieden. Zo zijn er drie grote en drie kleine landbouwontwikkelingsgebieden. Met de integrale zonerings streven we naar ontwikkelingskansen voor de intensieve veehouderij. Op hoofdlijnen beogen wij een afwaartse beweging te krijgen, namelijk van intensieve veehouderij in extensiveringsgebieden naar bestaande duurzame landbouwlocaties in verwevingsgebieden en bestaande en nieuwe duurzame landbouwlocaties in landbouwontwikkelingsgebieden. Bij nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebieden zullen we milieu- en landschappelijke aspecten meenemen. Een voorwaarde is een goede landschappelijke inpassing, die recht doet aan de kwaliteit van het gebied.

Varkensvrije zone

De Reconstructiewet schrijft de begrenzing van varkensvrije zones voor. De varkensvrije zones hadden een functie in het beteugelen van de verspreiding van besmettelijke ziekten en de bestrijding van deze ziekten na een eventuele uitbraak. Hierbij ging het bijvoorbeeld om de varkenspest. Op grond van besluiten van de Europese Commissie (december 2003) is het nu mogelijk om bij een uitbraak van varkenspest de dieren te vaccineren. Uit nader onderzoek blijkt dat de varkensvrije zones nu uit veterinaire oogpunt geen meerwaarde meer hebben. Dit heeft er toe geleid dat de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de provincies heeft verzocht geen varkensvrije zones meer in de plannen op te nemen. In het Bestuurlijk Overleg Reconstructie op 22 april 2004 hebben de provincies toegezegd dit verzoek in te willigen.

We zijn een paar jaar bezig zijn geweest met het begrenzen van de varkensvrije zone in het Dommeldal. Daarbij zijn er gesprekken geweest met de ondernemers, die hun varkensbedrijven in deze zone hebben liggen. Wij als econstructiecommissie zullen met de betrokken ondernemers kijken welke mogelijkheden er zijn.

Regionale natuur- en landschapseenheid

In de Meierij liggen de regionale natuur- en landschapseenheid Loonse en Drunense Duinen en de regionale natuur- en landschapseenheid het Groene Woud.

Regionale natuur- en landschapseenheden zijn bedoeld om bescherming te bieden tegen verstedelijking en aanverwante grootschalige verstening, zoals kassencomplexen, ontwikkelingsgebieden intensieve veehouderij, nieuwe grootschalige vormen van verblijfsrecreatie en ander grootschalige functieveranderingen die niet bij het gebied passen. De regionale natuur- en landschapseenheid heeft geen consequenties voor de reeds aanwezige agrarische functies. In de regionale natuur- en landschapseenheden staan bescherming en ontwikkeling van natuur-, landschap- en cultuurhistorische waarden centraal, waarbij schone, extensieve en grondgebonden vormen van landbouw en recreatie passen. We zullen projecten stimuleren die hieraan bijdragen. Momenteel is er een eerste uitvoeringsprogramma ‘Het Groene Woud’ in uitvoering, dat is gebaseerd op de op hoofdlijnen bestuurlijk geaccordeerde ontwikkelingsvisie. Dit uitvoeringsprogramma, dat gekoppeld is aan het gebiedsconvenant ‘Het Groene Woud’, kent projecten in de deelgebieden 8, 13, 16, 17, 18, 19, 20 en 21.

We hebben de opdracht gekregen om de regionale natuur- en landschapseenheden nader te begrenzen. Uitgaande van de regionale natuur- en landschapseenheden uit het Streekplan hebben we een begrenzing gemaakt voor de regionale natuur- en landschapseenheid Loonse en Drunense Duinen en voor regionale natuur- en landschapseenheid het Groene Woud. De begrenzing van de regionale natuur- en landschapseenheden is op een aantal punten gewijzigd ten opzichte van het Streekplan 2002. De hoofddoelstelling van de regionale natuur- en landschapseenheid komt hierdoor echter niet in de knel.

Ten opzichte van het Streekplan 2002 hebben wij de volgende grote gebieden toegevoegd aan de regionale natuur- en landschapseenheden:

- *Het landschappelijk waardevolle deel bij Boskant*

Dit landschappelijk waardevolle gebied heeft een belangrijke waterrelatie met de natuurkern van de regionale natuur- en landschapseenheid. Door dit deel op te nemen in de regionale natuur- en landschapseenheid zal het gebied meer als één geheel worden beschouwd en zijn er subsidies beschikbaar voor de instandhouding en het herstel van het kleinschalig landschap.

- *Gebied ten zuiden van het Helvoirtse Broek*

Dit gebied verbindt de regionale natuur- en landschapseenheden het Groene Woud en de Loonse en Drunense Duinen met elkaar. Deze verbinding sluit aan bij het zoekgebied van de robuuste verbinding die in het Streekplan 2002 is opgenomen en kan zorgdragen voor een verdere versterking van de regionale natuur- en landschapseenheden. Met de ligging van het gebied in de regionale natuur- en landschapseenheid worden de potentiële natuurwaarden en de functies van het gebied beschermd. Ook zal de verstedelijkingsdruk hiermee afnemen.

Ten opzichte van het Streekplan 2002 hebben wij het volgende grote gebied niet opgenomen in de regionale natuur- en landschapseenheden:

- *Rooise en Schijndelse heide*

Een gedeelte van dit gebied ligt in reconstructiegebied Maas en Meierij. Het landschap in dit gebied is totaal verschillend van de rest van de regionale natuur- en landschapseenheid en lijkt daarmee geen relatie te hebben.

Er zijn geen hele sterke ecologische relaties met de rest van de regionale natuur- en land-

schapseenheid en het betreft een jong ontginningsgebied met een bijbehorend grootschalig verkavelingspatroon. Dit cultuurhistorisch waardevol landschap is door het bestemmingsplan van Sint-Oedenrode beschermd. Tevens is dit gebied beschermd doordat het een struweelvogelgebied is. Opnemen binnen de regionale natuur- en landschapseenheid heeft daarom geen toegevoegde waarde.

Naast deze grote gebieden hebben we ook een aantal kleinere gebieden toegevoegd of buiten de begrenzing gelaten. De totale oppervlakte van de regionale natuur- en landschapseenheid is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van de regionale natuur- en landschapseenheid in het Streekplan. Een belangrijke Streekplanwijziging betreft het aanwijzen van de Baardwijkse Overlaat binnen de regionale natuur- en landschapseenheid, omdat dit samenvalt met de stedelijke regio Waalboss.

Waterberging

In het reconstructieplan hebben wij 'bestaande inundatiegebieden', 'in te richten waterbergingsgebieden' en 'voorlopige reserveringsgebieden 2050' opgenomen. Voor de eerste twee gebieden wordt het instrument van planologische doorwerking ingezet. Deze gebieden zoals weergegeven op plankaart 1 werken door in het bestemmingsplan (zie verder §11.6.2). De in te richten waterbergingsgebieden worden in het kader van de reconstructie in de eerste planperiode ingericht.

In voorlopige reserveringsgebieden 2050 gelden de regels uit het Streekplan voor ontwikkeling van (grootschalige) kapitaalintensieve functies, zoals woonwijken, bedrijventerreinen, vestigingsgebieden voor de glastuinbouw, projectlocaties voor de intensieve veehouderij en grote recreatiecomplexen. Dit betekent dat deze functies alleen mogen ontwikkelen als daardoor de geschiktheid van het gebied voor waterberging niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord is.

Om aan de taakstelling vanuit 'Waterbeheer in de 21e' eeuw te voldoen, zijn de waterschappen bezig met het opstellen van een Plan van aanpak Waterberging. Op basis hiervan zal eind 2005 duidelijk zijn welke 'voorlopige reserveringsgebieden 2050' daadwerkelijk ingericht moeten worden. In projectvorm vindt verdere begrenzing plaats. Bij het inrichten gaat het om gestuurde overstroming, want de gebieden die nu ook al op natuurlijke wijze inunderen zullen ook in de toekomst als waterbergingsgebieden gehandhaafd blijven. De 'voorlopige reserveringsgebieden 2050', zoals opgenomen in dit plan, worden in het tweede generatieplan vervangen door de gebieden, die in de eerste planperiode concreet worden begrensd.

Bescherming natte natuurparels

Om te voorkomen dat de natte natuurparels verder verdrogen, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Dit beschermingsbeleid geldt voor de natte natuurparels, inclusief een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen. Wij zetten het instrument van planologische doorwerking in voor het beschermingsbeleid (zie verder §11.6.3 van deel B). De natte natuurparels, inclusief de 500 meter zone zoals weergegeven op plankaart 1 werken door in het bestemmingsplan.

Wonen, werken en leefbaarheid

Wij vinden het belangrijk om specifiek aandacht te besteden aan de sociale gevolgen van bedrijfsbeëindiging van landbouwbedrijven, zowel direct (agrariër en zijn bedrijf) als indirect (agribusinesscomplex). Wij starten projecten die te maken hebben met verbreding en regionalisering van de landbouw, arbeidsmarkt, werkgelegenheid en kennismanagement.

Bij het ontwikkelen van alternatieve economische mogelijkheden zijn de volgende drie factoren van belang:

1. het vinden van alternatieven;

2. het vinden van ruimte vanuit een fysiek en een juridisch kader, voor het uitoefenen van economische activiteiten;
3. het versterken van de ondernemerskwaliteiten in de gewenste richting.

Wij vinden het belangrijk dat er naast economische vitaliteit voldoende aandacht wordt besteed aan de leefbaarheid in het gebied. Leefbaarheid en economische vitaliteit hangen naar onze mening nauw met elkaar samen. Zo moet leefbaarheid ook een economische basis hebben. Onder leefbaarheid wordt hier verstaan de zorg voor een adequate voorzieningenstructuur en woningbouw in het gebied, de aandacht voor de kwaliteit van de sociale leefomgeving (vrijwilligers, cohesie, identiteit) en de aandacht voor de fysieke kwaliteit van de leefomgeving. Om dit te bewerkstelligen zullen we dorpsontwikkelingsplannen opstellen en uitvoeren. Ook voor de bebouwingsclusters en bebouwingslinten en voor de overgang stad-land zullen we visies ontwikkelen en uitvoeren. Hier sluiten we aan bij de visies die al zijn ontwikkeld (bijvoorbeeld de Structuurvisies Plus en de uitwerkingsplannen voor wonen en werken in kader van het Streekplan).

Overig

In de Meierij spannen we ons in om de ecologische hoofdstructuur (inclusief ecologische verbindingzones) versneld te realiseren en versnipperingsknelpunten op te lossen. We stimuleren technische maatregelen om ammoniakuitstoot en stankhinder te verminderen.

Om de recreatie in het gebied te versterken, werken wij in het hele gebied aan het versterken van recreatieve routestructuren, de uitbouw van kleinschalige recreatiebedrijven en agro-toerisme, het versterken van de organisatiestructuur en aan kwaliteitsversterking van bestaande dagen verblijfsrecreatie.

We willen de mogelijkheden bezien om agrarische informatieloketten op te zetten, waar informatie wordt gegeven over bedrijfsontwikkeling, -verbreding en -beëindiging, uitplaatsing en groenfinanciering.

Verder ondersteunen we in het hele gebied projecten op het gebied van behoud van stilte en donkere gebieden, beekherstel, waterconservering en afkoppelen van regenwater, groenblauwe dooradering, duurzame energie, mestverwerking en -bewerking, soortenbescherming, beheer en herstel van natuur, landschap en cultuurhistorie, samenwerken in de (landbouw)keten, duurzame productie en verbrede landbouw, extensivering melkveehouderij, samenwerking op het gebied van plattelandsvernieuwing en agrarisch natuurbeheer en kennisontwikkeling.

4.1.2 Integrale beschrijving per deelgebied

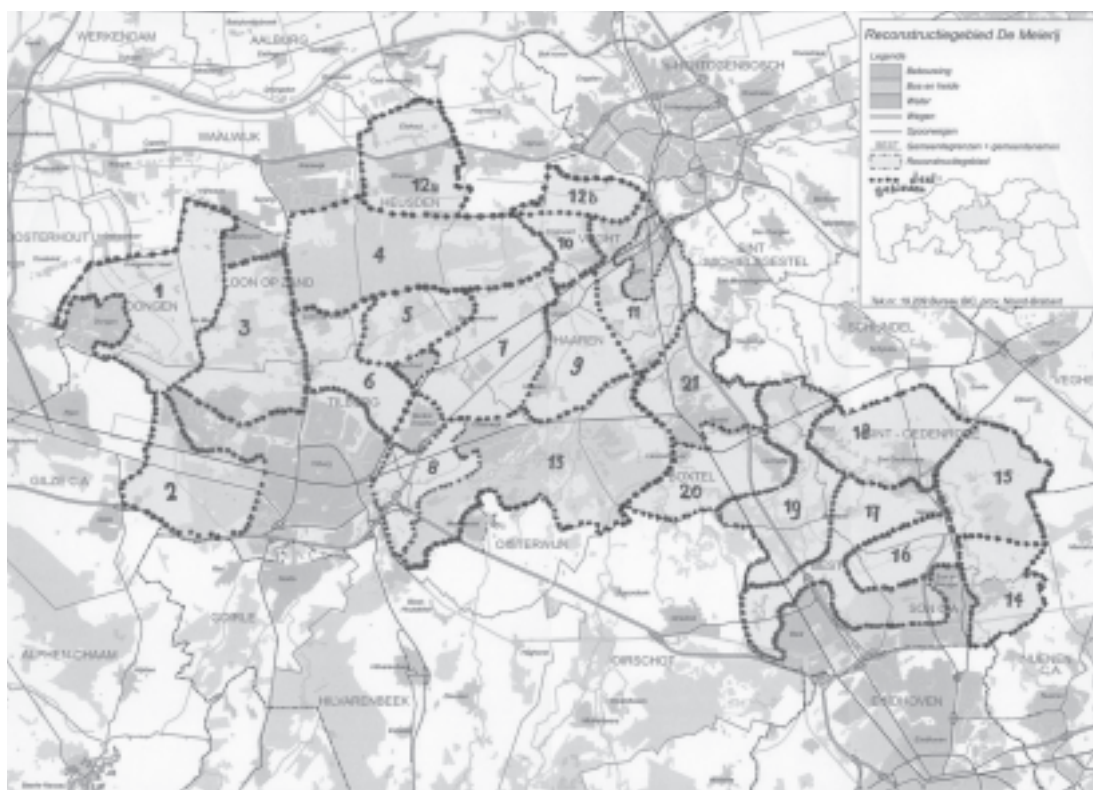
Per deelgebied wordt een beschrijving gegeven van de voorgenomen activiteiten of ontwikkelingen. In figuur 4.1 staan de deelgebieden weergegeven.

1. Open gebied bij Dongen

In dit deelgebied vindt een versterking van het landschap plaats in combinatie met inplaatsing van intensieve functies en realisering van de ecologische verbindingzones waardoor het gebied interessanter wordt voor de dagrecreant. Dit gebeurt door een aantal samenhangende maatregelen.

Inplaatsing van intensieve landbouwfuncties (intensieve veehouderij, boomteelt en glastuinbouw) in combinatie met versterking van het landschap kan in eerste instantie op vrijwillig verworven gronden. Het kan evenwel niet zo zijn dat het groene casco het sluitstuk wordt door de vrijwilligheid bij grondverwerving. Daarvoor is uitwerking van de landschapsvisie ('Reconstructie Dongen - Loon op Zand: Toekomstperspectief voor landbouw en landschap') nodig in een ontwikkelingsplan (zie § 6.6.2) en eventueel in een landschapsplan en een beeldkwaliteitsplan.

Hierin wordt ook de droge ecologische verbindingzone (in de Kadernota Groene Mal van Tilburg wordt deze zone 'landschapsecologische zone' genoemd) tussen Huis ter Heide en de

Figuur 4.1. Deelgebieden

Lange Rekken uitgewerkt en het ontsnipperingsknelpunt op de N632 voor onder meer kleine en middelgrote zoogdieren opgelost. De Dongevallei, het Wilhelminakanaal en de verbindingzone Huis ter Heide-De Rekken vormen ter plaatse van de Reeshofweide en het Rijens Broek een zogeheten ‘ecologische knoop’.

Onderdeel van het plan is ook het realiseren van een aantal wandel- en fietsroutes. Tevens wordt een project uitgevoerd om een natte ecologische verbindingzone, de Donge om Dongen (oostzijde), met recreatief medegebruik te realiseren. Als dit op basis van vrijwilligheid niet realiseerbaar is, kunnen twee andere instrumenten (herverkaveling en onteigening) worden ingezet. Daarvoor is een “uitwerking van het reconstructieplan” nodig. Dit is de eerste planperiode nog niet aan de orde.

Met Rijkswaterstaat wordt overlegd of langs het Wilhelminakanaal een project opgezet kan worden voor een passantenhaven en aanlegplaatsen, waarbij rekening wordt gehouden met de functie van het Wilhelminakanaal als ecologische verbindingzone. Deze haven mag niet gesitueerd worden ter hoogte van de ecologische verbindingzone Huis ter Heide - Lange Rekken.

Voor De Moer, Dongen-Vaart en Klein Dongen worden dorpsontwikkelingsplannen opgesteld en uitgevoerd.

2. Gebied ten zuidwesten van Tilburg

Langs de bovenloop van de Donge/Oude Leij worden maatregelen getroffen voor beekherstel. Hier is ook een wandelroute voorzien. De routes vanuit de stad worden aangesloten op de routes in het buitengebied. We stimuleren de ontwikkeling van een landgoederenzone tussen de beeklopen Oude Leij en de Hultense Leij. Dit gebied heeft in het uitwerkingsplan van de stedelijke regio Breda-Tilburg de aanduiding integratie stad-land waarin landgoederen kunnen worden ingepast. De aanduidingen ‘integratie stad-land’ en ‘transformatiegebied afweegbaar’

zijn op zich niet strijdig met de aanduiding van verwevingsgebied omdat deze ‘zoekgebieden voor verstedelijking’ onderdeel blijven van het landelijk gebied tot het moment dat er een stedelijke bestemming op wordt gelegd. In het uitwerkingsplan van de stedelijke regio Breda-Tilburg is tot 2015 niet voorzien in een stedelijk programma in het aangeduide verwevingsgebied. Deze aanduiding leidt voorts niet tot een verminderde geschiktheid van het gebied voor een mogelijke verstedelijking op langere termijn.

In dit gebied spelen eveneens natuurontwikkeling langs de Oude Leij/ Dongezone, het initiatief Groene Kamer voor een combinatie van activiteiten gericht op natuur en extensieve recreatie in samenwerking met omliggende agrarische bedrijven, twee ecologische verbindingzones (in het zuidwesten) en de uitbreiding van de golfbaan van de Tilburgse Waterleiding Maatschappij. De rioolwaterzuiveringsinstallatie bij Riel wordt vóór 2012 verbeterd (optimalisatie fosfaatverwijdering).

3. Tussengebied Tilburg-Kaatsheuvel

In het Tussengebied Tilburg-Kaatsheuvel is al veel ecologische hoofdstructuur verworven en in handen van Natuurmonumenten. De gronden van Natuurmonumenten die nog een landbouwkundig gebruik hebben, worden omgevormd tot natuur.

Voor dit gebied is het uitvoeringsprogramma tussengebied Kaatsheuvel-Tilburg opgesteld, waarin projecten zijn opgenomen voor het behoud en de ontwikkeling van een afwisselend en kleinschalig landschap en een breed scala aan recreatiekwaliteiten in een gebied met hoofd-functie landbouw. Eén van de projecten is het inrichten van de voormalige vloeivelden van Loon op Zand met als doel uitbreiding van natuurontwikkeling en verbetering van de waterkwaliteit. Een ander project betreft het opheffen van het versnipperingsknelpunt van de weg van Tilburg naar Waalwijk. Hiervoor wordt een ecoduct aangelegd: het Woudspoor.

De intensieve veehouderijbedrijven in het extensiveringsgebied krijgen duidelijkheid over het toekomstperspectief, gekoppeld aan een eventuele verplaatsing, beëindiging of aanpassing van de bedrijfsvoering. De eerste twee opties gaan samen met sloop van de stallen.

Het Blauwe Meer wordt ontwikkeld tot een gebied voor intensieve waterrecreatie, waar ruimte is voor meer outdoor-activiteiten. Hierbij geldt de randvoorwaarde dat de ontwikkelingen de draagkracht van de omgeving niet te boven gaan.

In dit gebied wordt de Noordwesttangent aangelegd. De natuurcompensatie vanwege aanleg van deze weg wordt in het plangebied Lobelia gerealiseerd en tussen Lobelia en het Noorderbos wordt een vijftal faunapassages aangelegd.

4. Loonse en Drunense Duinen (inclusief de Margriet)

Voor Loonse en Drunense Duinen geldt het Beheer- en Inrichtingsplan Loonse en Drunense Duinen, dat opgesteld is in het kader van de aanwijzing van de Loonse en Drunense Duinen als Nationaal Park. Hierin is een aantal onderzoeksprojecten opgenomen die uitmonden in concrete uitvoeringsprojecten. We ondersteunen de projecten die in een schil rondom het park worden uitgevoerd. Dit betreft de volgende projecten: de regulering van recreatieverkeer, de aanleg van het ecoduct bij het Woudspoor (zie gebied 3), het opzetten van recreatieve poorten, het afstemmen van de recreatiedruk (verblijfsrecreatie) op de draagkracht van het park conform het Beheer- en Inrichtingsplan, het realiseren van speelgroen bij campings en het aansluiten van routes op routes in het park.

Een gedeelte van de Loonse en Drunense Duinen is Habitatrictlijngebied.

Voor een deel van het gebied is het uitvoeringsprogramma Giersbergen - de Margriet opgesteld. De projecten uit het programma worden uitgevoerd.

In het Loons Hoekje wordt het project ‘Schoon Water’ door agrariërs en andere gebruikers uitgevoerd. Kern van de aanpak is het bedrijfsgerichte gewasbeschermingsplan met daarin het verminderen van de uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar het grondwater.

Brabant Water wil de mogelijkheid onderzoeken om vanaf 2005 ook zo'n project uit te voeren in het Helvoirtse grondwaterbeschermingsgebied.

Rondom de Loonse en Drunense Duinen zijn enkele intensieve veehouderijbedrijven die uitgeplaatst moeten worden of waarvoor een andere oplossing moet worden gezocht. Ten zuiden van het Loons Hoekje (Van Haestrechtstraat-Plantloonseweg), buiten de grenzen van het Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen, vindt een kwaliteitsverbetering plaats van de aanwezige concentratie verblijfsrecreatie. Daarbij is aandacht voor de landschappelijke aankleding. Diversiteit in het aanbod wordt nagestreefd. Zo zijn er onder andere kansen voor agro-toerisme. In het gebied tussen Waalwijk en de Loonse en Drunense Duinen worden routes aangelegd omdat dit een uitloopgebied is voor Waalwijk.

Op dit moment onderzoekt Natuurmonumenten of het Hengstven op korte termijn ecologisch kan worden hersteld.

5. De Brand

In het deelplan de Brand - Hengstven - Brokkenbroek (opgesteld als uitwerking van Raamplan de Leijen) zijn maatregelen uitgewerkt voor een deel van dit gebied (zie ook deelgebied 7).

Deze projecten en maatregelen worden uitgevoerd.

Zo worden ten behoeve van de ecologische hoofdstructuur gronden verworven. Voor de landbouw is een verbetering voor de verkaveling voorgesteld door middel van een aantal vrijwillige kavelruilprojecten. Eén van deze projecten moet leiden tot een dusdanige herverkaveling dat de waterhuishoudkundige maatregelen in natuurgebied de Brand uitgevoerd kunnen worden. Om een groot aantal knelpunten op te lossen en de inzet en taakverdeling tussen de verschillende partners helder te maken, wordt een aankoopstrategieplan opgesteld. Op het gebied van landschap worden de volgende maatregelen uitgevoerd: aanleg en aanvullen van laanbeplanting, aanplant van bomenrijen en de aanleg van kleine landschapselementen. De cultuurhistorisch waardevolle dragers van het gebied zullen hierbij herkenbaar blijven en waar mogelijk versterkt. Tevens is voor dit deelgebied, samen met deelgebied 6 en een klein stukje van deelgebied 7, het uitvoeringsprogramma de Brand - Moleneind opgesteld. Hierin staat een aantal projecten ter verbetering van de waterkwaliteit, -kwaliteit, het versterken van de natuur, het landschap, de landbouw en de structuur van de recreatie. Zo worden in en rondom de Brand maatregelen genomen om de grondwaterstand en de kwel in de Brand zowel kwantitatief als kwalitatief te herstellen. Dit gebeurt door middel van het verleggen en dempen van watergangen (project 'Optimalisatie waterhuishouding de Brand'). Ten behoeve van dit project is het bovengenoemde vrijwillige kavelruilproject gestart. Ook worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren, onder meer door 'Optimalisatie rioleringsstelsel Udenhout' (gemeente) en 'Waterkwaliteitsverbetering in de boomteelt' (boomtelers). Over het uitvoeringsprogramma de Brand - Moleneind bestaat binnen de landinrichtingscommissie de Leijen overeenstemming, ook wat betreft de 'verhoging' van de grondwaterstand. In zogenaamde huis-kamergesprekken is gezocht naar draagvlak en haalbare oplossingen. Wij sluiten aan bij het uitvoeringsprogramma de Brand - Moleneind.

We zullen kijken of het nodig is om een paar bedrijven uit te kopen of te verplaatsen, omdat ze in de extensiveringszone liggen. Samen met de betrokken ondernemers zoeken we naar een oplossing.

6. Tussengebied Tilburg-de Brand-Loon op Zand

De zogenaamde overhoeken hebben reeds de bestemming woningbouw. Dit zijn de gebieden ten westen, ten noorden en ten oosten van Berkel-Enschot en zuidelijk van de spoorlijn.

Het gebied direct ten noorden van de spoorlijn is in het uitwerkingsplan van de stedelijke regio Breda-Tilburg aangegeven als 'zoekgebied voor verstedelijking'. Het gebied ten noorden daarvan is onderdeel van het landschappelijk raamwerk. Zoals staat beschreven in hoofdstuk 7 van het uitwerkingsplan van de stedelijke regio Breda-Tilburg denkt de gemeente Tilburg nog na

over de gewenste inrichting van deze gebieden. In het gebied Quirijnstok, Kouwenberg en Vijfhuizen willen we de landschappelijke structuur verder ontwikkelen, bijvoorbeeld via laanbeplanting. Deze maatregelen verhouden zich met de aanwezige landbouwactiviteiten. Eventuele woningbouwontwikkelingen op de langere termijn kunnen goed samengaan met laanbeplanting. Het is een overgangsgebied van een verstedelijkt gebied naar een meer natuurlijk gebied van de Brand en Loonse en Drunense Duinen. In dit gebied zijn mogelijkheden voor stadslandbouw en we willen hier de ontwikkeling van landgoederen stimuleren. In de Noorderplas worden maatregelen getroffen voor waterberging in een gebied van ongeveer 48.000 m². De maatregelen uit de Kadernota Groene Mal voor de corridor Noorderbos - de Brand worden uitgevoerd. Binnen het Groene Malgebied komen een paar gebiedjes voor met kwetsbare soorten. Het gaat dan om reptielen en dagvlinders. Hier worden houtwallen, ruigtes en poelen voor de reptielen aangelegd. Voor de vlinders wordt aan randenbeheer gedaan. Dit past in de Kadernota Groene Mal. In het gebied wordt een aantal versnipperingsknelpunten opgelost. De realisering van de natte ecologische verbindingszone langs de Kasteelloop wordt in de tweede planperiode voorzien.

In een groot deel van het deelgebied worden maatregelen genomen voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Dit is beschreven bij deelgebied 5. Door dit samen op te pakken met landschap- en soortenbescherming, vindt versterking plaats.

Het Noorderbos is een uitlooptgebied voor Tilburg waar wandel-, fiets- en skateroutes worden aangelegd. Deze routes beginnen in de stad.

Ter versterking van het landschap bij Loon op Zand worden in het kader van het uitvoeringsprogramma de Brand - Moleneind maatregelen genomen. Ten oosten van Loon op Zand ligt een intensief recreatief gebied waar een duurzame ontwikkeling van de bestaande concentratie groepsaccommodaties en verblijfsrecreatie plaatsvindt. Hier liggen kansen voor agro-toerisme en het incidenteel gebruiken van de vrijkomende agrarische bebouwing voor recreatie. Het is evenwel niet de bedoeling dat er één aaneensluitende recreatieve zone ontstaat.

Voor Loon op Zand wordt in de tweede planperiode een dorpsontwikkelingsplan opgesteld en uitgevoerd.

7. Middengebied Berkel-Enschot-Helvoirt

In het deelplan de Brand - Hengstven - Brokkenbroek (opgesteld als uitwerking van Raamplan de Leijen) zijn maatregelen uitgewerkt voor een deel van dit gebied. De maatregelen voor dit deelgebied worden hier beschreven.

Realisatie van de Ecologische hoofdstructuur gebeurt in het Brokkenbroek door middel van verwerving of door particulier natuurbeheer. Als de gronden allemaal in beheer zijn als natuur, worden in samenspraak met de betrokkenen in en rondom het Brokkenbroek maatregelen getroffen om de grondwaterstand te verhogen en de kwel te herstellen. Gezamenlijk wordt naar maatwerk gezocht. Momenteel zijn de Duinboeren al bezig invulling te geven aan de ecologische hoofdstructuur Brokkenbroek en de ecologische verbindingszone Zandleij door middel van particulier natuurbeheer.

Ook worden maatregelen genomen voor het realiseren van een aantal ecologische verbindingszones, zoals tussen de Leemkuilen en de Brand (onder andere ter bescherming van de boomkikker). Deze zone wordt versterkt via stimulering van randen- en landschapspakketten.

Uitvoering hiervan vindt op dit moment plaats via het uitvoeringsprogramma de Brand - Moleneind en de Kadernota Groene Mal.

In verband met de kwetsbaarheid van de boomkikker dient de ecologische verbindingszone kwalitatief zeer goed te zijn en te voldoen aan de biotoopeisen van de Boomkikker. Een goede mogelijkheid voor realisatie van deze ecologische verbindingszone doet zich voor door aankoop en sloop van de voormalige steenfabriek aan de oostzijde van Udenhout. Dit is niet in het deelplan of uitvoeringsprogramma de Brand - Moleneind opgenomen. De natte ecologische

verbindingszone van het Brokkenbroek, langs de Zandleij ten noorden van het Brokkenbroek naar het Drongelens kanaal, wordt gerealiseerd. Aanleg van de ecologische verbindingszone van de Leemkuilen naar het Brokkenbroek langs de Kolenvense Loop wordt in de derde planperiode gerealiseerd.

Een aantal versnipperingsknelpunten wordt opgeheven door de aanleg van faunapassages. Op het gebied van landschap worden op korte termijn de volgende maatregelen uitgevoerd: de aanleg en het aanvullen van laanbeplanting, de aanplant van nieuw bos, bosstroken en bomenrijen en de aanleg van kleine landschapselementen.

Voor de landbouw is een verbetering voor de verkaveling voorgesteld door middel van een aantal vrijwillige kavelruilprojecten (zie ook deelgebied 5), waarna tevens doelstellingen op het gebied van natuur, landschap en hydrologie kunnen worden gerealiseerd. Tevens willen we bezien of er een agrarisch informatieloket moet komen waar informatie wordt gegeven over bedrijfsontwikkeling, -verbreding, -beëindiging, uitplaatsing en groenfinanciering. Verder wordt een aantal fiets- en wandelverbindingen gerealiseerd, zoals het herstel van de oude kerkenpaden bij Udenhout en Helvoirt en de ommetjes vanuit Helvoirt, Biezenmortel en Udenhout. Voor waterkwaliteit wordt verwezen naar het uitvoeringsprogramma de Brand - Moleneind (deelgebied 4).

Buiten het deelplangebied de Brand - Hengstven - Brokkenbroek ligt de zorglocatie Prisma. Voor deze locatie is een aantal opties in beeld. Eén ervan is een bestemming voor verblijfsrecreatie. Deze mogelijke recreatieve projectlocatie Prisma ligt pal tegen het Habitatrichtlijngebied de Leemkuilen. Recreatieve ontwikkelingen bij Prisma zijn slechts mogelijk indien het natuurgebied hier geen nadelige effecten van ondervindt, zoals verdroging en verstoring. Een toets op grond van de Habitatrichtlijn moet worden uitgevoerd. Bij recreatieve ontwikkelingen op Prisma is een zonerings noodzakelijk, waarbij de recreatieve druk naar het westen toe afneemt en bij de Leemkuilen nihil is. Bij de ontwikkelingen dient ook de invloed van het verkeer meegenomen te worden. De verkeersbewegingen rondom de Leemkuilen mogen niet verder toenemen. We gaan de mogelijkheden onderzoeken om De Pals (weg ten noorden van de Leemkuilen) verkeerssluw te maken of af te sluiten voor doorgaand verkeer.

8. Gebied ten zuidoosten van Tilburg

In dit deelgebied blijft de hoofdfunctie landbouw binnen een aantrekkelijk landschap bestaan. Tussen de Leemkuilen en de Oisterwijkse vennen wordt een gebied gevrijwaard van verdere verstedelijking. Hiervoor is de doelstelling het behouden en versterken van de landschappelijke waarden en versterken van recreatieve aantrekkelijkheid. Dit kan via agrarisch natuur- en landschapsbeheer, randenbeheer en ontsnipperingsmaatregelen onder de N65 en de Heukelomse weg en de spoorlijn Tilburg - Oisterwijk. In het kader van het convenant 'de Kadernota Groene Mal' zijn hierover afspraken gemaakt. De agrariërs in het gebied maken een plan hoe zij deze zone willen realiseren.

In het zuiden worden in de eerste planperiode een aantal maatregelen rondom de Voorste Stroom voorbereid die in de tweede planperiode gerealiseerd worden. De waterkwaliteit van de Voorste Stroom zal worden verbeterd, barrières voor vismigratie worden weggenomen en er worden paai- en opgroeiplaatsen gecreëerd. Er komen natuurvriendelijke oevers en waar nodig wordt de waterbodem gesaneerd. Om regelmatige afvoerpieken te kunnen opvangen, worden lage stroken langs de beek benut als mee-stromende berging (mogelijk in combinatie met blauwe diensten). Recreatieve voorzieningen liften mee met de ontwikkeling van de beek. Waterschap De Dommel heeft reeds een inrichtingsvisie Voorste Stroom opgesteld. De Voorste Stroom is concreet begrensd en dit beekherstelgebied werkt door in het bestemmingsplan conform artikel 27 van de reconstructiewet (plankaart 1).

Ten behoeve van de uitlooffunctie voor recreanten vanuit Tilburg worden ten zuidoosten van de stad routes aangelegd, in combinatie met maatregelen ter versterking van het landschap.

Dit is conform het Raamplan de Leijen. Door het aanleggen van houtwallen en ruigten wordt tevens de biotoop van amfibieën verbeterd.

In 2004 is de rioolwaterzuivering Tilburg-Oost beëindigd. Het rioolwater wordt naar de rioolwaterzuivering Tilburg-Noord gepompt. In de toekomst wordt op het terrein van de oude zuivering een helofytenfilter aangelegd. Vermindering van de hoeveelheid effluent en het aanpakken van de rioolwaterzuivering Tilburg-Oost geeft een verbetering van de waterkwaliteit van de Voorste Stroom. Dit biedt kansen voor de natuur. De rioolwaterzuivering Tilburg-Oost kan een herbestemming voor recreatie krijgen.

9. Helvoirts Broek en omgeving

In het Helvoirts Broek wordt een project uitgevoerd voor het realiseren van een nat gebied met grasland en ruigten rond de Broekleij en in de ecologische hoofdstructuur, ten oosten van de Essche Baan. De vernattingmaatregelen zijn te combineren met de mogelijkheden voor waterberging gedurende de wintermaanden en optimalisering van de grondwaterstand in het voorjaar. Bij waterberging wordt bekeken of de waterkwaliteit, de frequenties van de overstromingen en het maatschappelijk belang (het vrijhouden van water van de gevangenis Vosseveld en de stad) stroken met de gewenste natuurdoeltypen. In de tweede planperiode wordt de bovenloop van de Broekleij afgekoppeld zodat de toevoer van voedselrijk water naar het Helvoirts Broek vermindert. De intensieve landbouwfuncties worden verplaatst door middel van aankoop en vrijwillige kavelruil. Ook wordt particulier natuurbeheer ingezet in de natte gebieden. Dit gebeurt, in combinatie met versterking van de melkveehouderij, door inzet van Koopmansgelden. In het gebied wordt maatwerk geleverd en er is een goede schadevergoedingsregeling voorhanden.

In combinatie met de vernatting van het Helvoirts Broek worden ontsnipperingsmaatregelen genomen ter hoogte van de spoorlijn Tilburg-'s-Hertogenbosch en ter hoogte van de N65. De hoge cultuurhistorische waarde van het gebied blijft afleesbaar en wordt gerespecteerd in de voorgestane ontwikkelingen.

In het midden en zuidelijke deel van de Belse akkers is het wenselijk de openheid te versterken. Daar waar realistisch gezien dit mogelijk is met behoud van de anno 2004 aanwezige natuurwaarden. In overleg met de betrokken eigenaren wordt gekeken onder welke voorwaarden het bosgebied op de Belse Akkers anders kan worden ingericht. Ontwikkelingen die het open landschap op Belse Akkers schaden, worden geweerd. Tevens vindt een recreatieve versterking plaats door de aanleg van routes, vooral rond de Belse Akkers. Vanwege aanwezige artefacten uit de jongste Steentijd tot en met de Middeleeuwen worden de Belse akkers beschermd als archeologisch monument. De aangrenzende beekdalen worden niet in deze bescherming opgenomen: de archeologische waarden van dit gebied zijn (nog) niet bekend. Voor het gebied geldt een middelhoge verwachtingswaarde, in het Helvoirts Broek ligt zelfs een archeologisch monument (nummer 4174 op de Archeologische Monumenten Kaart) Het is dus goed mogelijk dat in de omgeving van de Belse akkers ook archeologische waarden liggen. Wanneer hier in het kader van natuurontwikkeling bodemversturende werkzaamheden plaatsvinden, moeten de archeologische waarden via onderzoek in beeld worden gebracht.

Tussen Helvoirt en Haaren, ten westen van de Ruijsbossche Waterloop ligt een landbouwontwikkelingsgebied, waar maximaal twee nieuwvestigingen plaats kunnen vinden van intensieve veehouderij.

We zijn van mening dat binnen de uitvoeringsperiode van de reconstructie de ecologische verbindingszone langs de Ruijsbossche waterloop niet te realiseren is. We gaan op zoek naar alternatieven. Aan de noordkant van Haaren wordt een landschapsplan opgesteld om het beekdal van Ruijsbossche Waterloop te versterken en langs de Raamse loop wordt bekeken of een ecologische verbindingszone gerealiseerd kan worden.

Langs de Essche Stroom wordt een robuuste ecologische verbindingszone gerealiseerd.

Dit wordt beschreven bij deelgebied 13.

10. Zone ten zuidoosten van de Duinen en Cromvoirt

In de zone ten zuidoosten van de Duinen en Cromvoirt vindt een versterking plaats van landschap en recreatie. Zo worden de cultuurhistorische waarden, onder meer langgevelboerderijen en historische dijkbeplantingen, hersteld en versterkt. Dit gebeurt met het oog op versterking van recreatie en toerisme met, Cromvoirt als intensief toeristisch punt. Voor Cromvoirt wordt ook een dorpsontwikkelingsplan opgesteld en uitgevoerd.

Onderzocht zal worden of de aanleg van een natte ecologische verbindingzone langs de Zandleij (zie ook gebied 4) is te combineren met anti-verdrogingsmaatregelen die hun uitstraling hebben op landbouwgronden langs de Zandleij. Dit moet goed worden afgestemd met alle betrokken partijen. Verwerving en particulier beheer van deze gronden zouden gecombineerd aangepakt moeten worden in een vrijwillige kavelruilplan.

Met het oog op hoogwaterbescherming van 's-Hertogenbosch is in het gebied op termijn mogelijk waterberging nodig. Het waterschap bekijkt voor de voorlopige reserveringsgebieden welke gebieden daadwerkelijk nodig zijn. Onder de huidige omstandigheden is er kans op wateroverlast. Het landgebruik kan hier op afgestemd worden of er moeten maatregelen genomen worden om de huidige wateroverlast tegen te gaan. Dit vraagt om optimalisering van huiskavels, vrijwillige kavelruil en eventueel inzet van Koopmangelden. Dit strookt niet met het Raamplan de Leijen. Volgens dat plan is er in het gebied ruimte voor intensieve teelten. Dit knelpunt wordt meegenomen door het waterschap.

11. Zone rondom Vught

De landgoederenzone rondom Vught wordt versterkt en ontwikkeld door het opzetten van nieuwe landgoederen. Deze worden buiten de bestaande en te ontwikkelen natuur (Streekplancategorie GHS-natuur) ontwikkeld. In de landgoederenzone kan de stedelijke uitloop opgevangen worden door de wandel-, fiets- en paardrijroutes tussen en op de landgoederen uit te breiden. Zoekgebieden voor landgoederen zijn: omgeving Taxandrialaan, tussen de zuidelijke bebouwing van Vught (Taxandrialaan en landgoed Beukenhorst), omgeving De Ketting en omgeving Hoevenestraat (nabij voormalige landgoederen Coebax en Wargashuyse). Ten zuidwesten van Vught zal het landschap ook versterkt worden door het aanleggen van houtwallen en ruigten. Tevens vindt hierdoor een verbetering plaats van de biotoop van amfibieën en reptielen. De hoge cultuurhistorische waarden van dit gebied worden gerespecteerd en blijven in de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen herkenbaar. Wij willen in dit gebied nieuwe landgoederen ontwikkelen conform de beleidsnotitie nieuwe landgoederen.

Langs de Essche Stroom worden waterberging, recreatie, natuur en beekherstel gecombineerd met realisering van de robuuste ecologische verbindingzone. Verwerving of particulier beheer van deze gronden vindt plaats op vrijwillige basis. Hier wordt ruil vooropgesteld (zie deelgebied 13). Het voorlopige reserveringsgebied waterberging wordt nader onderzocht en uitgewerkt door het waterschap. Ook wordt meegenomen hoe omgegaan wordt met het realiseren van de natuurdoeltypen in het waterbergingsgebied.

12. Overlaatgebied tussen Vught en Drunen

Een groot deel van de Gement is voorlopige reserveringsgebied waterberging (ongeveer 600 hectare). Dit gebied kan in de toekomst nodig zijn om water te bergen in geval de Dommel en Zandleij niet op de Maas kunnen afwateren vanwege een te hoge waterstand in de Maas. Het plan van aanpak waterberging van de waterschappen geeft precies aan hoe in heel Brabant omgegaan wordt met waterbergingsgebieden. Tevens is eind 2005 bekend hoeveel en waar waterbergingsgebieden nodig zijn. Omdat de Gement onder de Habitatrichtlijn valt, dient in het plan van aanpak ook een habitattoets uitgevoerd te worden. Daarmee wordt bekeken of

waterberging niet strijdig is met de habitateisen die beschermde soorten stellen. Eventueel is de inrichting hierop aan te passen, bijvoorbeeld door middel van het toepassen van compartimenten en het aanbrengen van hoogwatervluchterpen (zogenoemde vliedbergen). Als blijkt dat het gebied in aanmerking komt voor waterberging, wat mede afhankelijk is van het gewenste veiligheidsniveau tijdens hoog water, dan gaan wij op basis van het plan van aanpak het waterbergingsgebied in een project concreet begrenzen. Naast waterbergingsgebied is de Gement thans ook ernstig verdroogd en zal reeds in de eerste fase de verdrogingsbestrijding worden opgepakt, gezien de status van de Gement als habitatrictlijng gebied. Dit pakken we samen op met reconstructiecommissie Maas en Meierij, die in de eerste planperiode de verdrogingsbestrijding van de Moerputten ter hand neemt. Dit kan enige uitstraling hebben in de Meierij. Samen met het gebied wordt gezocht naar maatwerk. Om watermaatregelen uit te voeren, is een sterke melkveehouderij in het gebied nodig. Dit vraagt om optimalisering van huiskavels, vrijwillige kavelruil én een nadere afstemming over de combinatiemogelijkheden van peilverhoging, waterberging en grondgebruik. Hierbij zullen de waardevolle cultuur-historische dragers worden gerespecteerd. Er kunnen Koopmansgelden ingezet worden voor de extensivering van de melkveehouderij en er zijn kansen voor groenblauwe diensten en verbrede landbouw (neventak recreatie, bijvoorbeeld roeien). Bovengenoemde zaken versterken ook het weidevogelgebied. Teneinde het weidevogelgebied in kwaliteit te verbeteren, wordt sterk ingezet op agrarisch natuurbeheer in het zuidelijk deel van de Gement. Hierdoor kan de recreatieve aantrekkelijkheid worden vergroot en de uitloofunctie vanuit 's-Hertogenbosch kan worden versterkt door aanleg van wandel-, fiets- en skateroutes. De routes zullen zo worden gesitueerd, dat deze niet ten koste gaan van de te herstellen waarden.

Ten westen en oosten van Drunen vindt realisatie plaats van twee landschapsecologische zones in zuid-noord richting. Dit gebeurt om de Langstraat op bepaalde plekken open te houden en de ecologische relatie tussen Maasdal en Loonse en Drunense Duinen in stand te houden (migratieroute). Daarom worden plannen gemaakt voor aanleg van kleine landschapselementen en het veiligstellen van voldoende foerageergronden (akkers en weilanden).

Ten noorden van Drunen ligt de glastuinbouwcluster Tuinbouwstraat waarvoor een herstructureringsplan is opgesteld door de stichting Herstructurering Glastuinbouw. Voor uitvoering van het plan gaat de stichting, samen met de Tuinbouw ontwikkelingsmaatschappij, een werkmatschappij oprichten. Om herstructurering mogelijk te maken is het nodig dat drie tuinbouwbedrijven verplaatst worden naar het gebied dat in de regionale natuur- en landschapseenheid ligt ten zuidoosten van Drunen bij de Zeeg en Honderdbunderweg. Dit is een afwijking op het Streekplan, omdat nieuwvestiging volgens het Streekplan niet mogelijk is. Echter alle partijen in de reconstructie (inclusief de provincie) staan positief tegen over de plannen van de tuinders en willen graag medewerking verlenen naar het zoeken van een oplossing. In een afzonderlijke traject zal dan ook bekeken worden of een streekplanherziening mogelijk is. Voor Elshout wordt een dorpsontwikkelingsplan opgesteld en uitgevoerd.

13. Oisterwijkse vennen en Kampina

De Oisterwijkse vennen en de Kampina zijn onderdeel van het Groene Woud. Voor het Groene Woud is een eerste uitvoeringsprogramma van start gegaan met de ondertekening van het gebiedsconvenant het Groene Woud. Hierin is een aantal projecten opgenomen op het gebied van natuur, water en recreatie. Zo wordt bijvoorbeeld een ontsnipperingsprogramma opgesteld voor de gehele regionale natuur- en landschapseenheid het Groene Woud.

De intensieve recreatie in en rond de Oisterwijkse Vennen vraagt om sturing en geleiding via de recreatieve poorten. Dit geldt ook voor de meer extensieve recreatie in de Kampina. Er wordt een zoneringsplan opgesteld en in totaal wordt de realisatie van drie tot vier recreatieve poorten voorzien.

Langs de Essche Stroom ligt een voorlopig reserveringsgebied waterberging dat mogelijk in de

tweede planperiode gerealiseerd kan worden. Hier geldt wel voor dat eerst het plan van aanpak waterberging door de waterschappen wordt opgesteld en dat de daadwerkelijke begrenzing van het gebied nog plaats moet vinden. De waterberging kan worden gecombineerd met beekherstel en realisatie van de robuuste ecologische verbindingzone langs de Essche Stroom, Kleine Aa, Smalwater en Beerze. Samen met reconstructiecommissie Beerze-Reusel zijn we hiervoor een project gestart. Er komt vantevoren geen vaste begrenzing. We willen een ruim zoekgebied met aankooptitel. In dit zoekgebied bekijken we dan wat de bereidheid is voor verkoop en voor het afsluiten van beheersovereenkomsten. We willen alle kansen grijpen, waarbij we geen vaste verdeling nastreven tussen koop en particulier beheer. We beginnen met aankoop, zodat we een goede grondpositie kunnen opbouwen. Als we redelijk wat grond hebben, stellen we een plan op. Ook ruilen behoort tot de mogelijkheden.

Aan de noordkant van Luissel worden gronden verworven, voordat anti-verdrogingsmaatregelen worden genomen. Deze maatregelen kunnen uitstraling hebben op landbouwgronden langs de Essche Stroom en de Kleine Aa. Vanwege de externe werking van de Habitatrichtlijn moeten enkele intensieve veehouderijbedrijven verplaatst worden.

Verdrogingsbestrijding op de Kampina vindt plaats door bijvoorbeeld stuwtjes te plaatsen aan de oostzijde van het gebied, conform het Raamplan de Leijen. Natuurmonumenten doet hier, ook in het kader van venherstel, momenteel onderzoek naar. Voorts zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk om tot een effectieve verdrogingsbestrijding op de Kampina te komen, zoals realisatie van de ecologische hoofdstructuur en peilverhoging in het landbouwgebied en in aanliggende natuurgebieden (zoals de Logtse Velden).

Langs de Rosep, en langs de Achterste stroom, worden maatregelen genomen ten behoeve van beekherstel.

In het zuidelijk deel van de Oisterwijkse bossen en vennen bevindt zich een intensief recreatief gebied. Hier zal de kwaliteit van de bestaande accommodaties gehandhaafd blijven. Expliciete aandacht is hier voor de landschappelijke aankleding van de bedrijven in de omgeving en voor compensatie bij aantasting van natuurwaarden in de omliggende natuur.

De kwaliteit van de gehuchten Luissel en Roond wordt hersteld. Dit betreft het versterken van het bebouwingspatroon en de beeldkwaliteit.

De gebieden 14, 15, 17, 18, 19

In de gebieden 14, 15, 17, 18 en 19 willen we projecten stimuleren ter versterking van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals bijvoorbeeld het behoud van zandpaden en het herstel van historische groenstructuren die de streekidentiteit benadrukken. Hiervoor benutten we de ‘Stimuleringsregeling cultuurhistorische en landschappelijke waarden ruilverkaveling Sint-Oedenrode’, op voorwaarde van goedkeuring van Brussel. Voor het deel dat in de gemeente Sint-Oedenrode ligt, kunnen we ook projecten stimuleren met de gemeentelijke regeling ‘Stimulering agrarisch natuurbeheer’.

Op die plekken waar dit qua functie van het gebied verantwoord is, worden mogelijkheden voor hergebruik van een deel van de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen geboden.

Dit kan op grond van een aantal voorwaarden, zoals sloop van de overtollige bebouwing.

In dit gebied zullen we ook bekijken of we een agrarisch informatieloket kunnen opzetten, waar informatie wordt gegeven over bedrijfsontwikkeling, -verbreding, -beëindiging, uitplaatting en groenfinanciering.

14. Gebied ten oosten van Son en Breugel

De omgeving van Rijtvenweg is landbouwwontwikkelingsgebied. Hier kunnen geen bedrijven worden ingeplaatst. Bestaande bedrijven kunnen groeien tot maximaal 3 ha.

Langs de Dommel liggen bestaande inundatiegebieden. Omdat deze gebieden nu al elk jaar overstromen, is de landbouw daarop aangepast. Er worden gronden ten behoeve van de

ecologische hoofdstructuur aangekocht en er worden maatregelen getroffen voor beekherstel, gecombineerd met de aanleg van recreatieve routes.

In het Breugels Broek wordt in de tweede planperiode een project uitgevoerd met maatregelen ter bestrijding van de verdroging. Momenteel zijn de gronden nog in agrarische handen.

Alvorens dit project wordt uitgevoerd, worden eerst de gronden binnen de ecologische hoofdstructuur verworven.

15. Gebied ten oosten van Sint-Oedenrode

Ten behoeve van realisatie van de ecologische hoofdstructuur in het Vressels Bos en in het Dommeldal worden gronden verworven. Hier vindt ook een versterking plaats van toeristische routestructuren. De Jekschotse heide is een landbouwontwikkelingsgebied. Dit landbouwontwikkelingsgebied loopt door in het reconstructiegebied de Peel. Het deel dat overlapt met de zone van 1000 m tot 1500 m van het Natuurbeschermingswetgebied, alsmede het deel dat overlapt met het waterpotentiegebied, wordt aangemerkt als secundair landbouwontwikkelingsgebied. In secundaire landbouwontwikkelingsgebieden mag vooralsnog geen nieuwvestiging plaatsvinden.

In het primaire landbouwontwikkelingsgebied Jekschot willen we maximaal vijf intensieve veehouderijbedrijven inplaatsen. Omdat een groot deel van dit gebied overlapt met een struweelvogelgebied, dient door de regionale reconstructiecommissie een ontwikkelingsplan (zie deel B hoofdstuk 6.6.2) aan Gedeputeerde Staten te worden voorgelegd, waarin tevens de onderstaande randvoorwaarden zijn opgenomen:

- per bedrijf moet minimaal 0.5 ha nieuwe landschapselementen worden aangelegd;
- herstellen en/of verbeteren van bestaande landschapselementen rond zandwegen en dergelijke ten behoeve van struweelvogels;
- de aanleg van erfbeplanting bij nieuwvestiging;
- er dient aandacht te zijn voor de verankering van de maatregelen in het planologische kader en beleid, de financiën, het instrumentarium de organisatie en communicatie.

Kortom het leefgebied van de struweelvogel stijgt in waarde. Met andere woorden naast rood is er veel inplaatsing van groen. Dit is meer dan erfbeplanting. Hierdoor kan versterking plaatsvinden van landschappelijke waarden en van cultuurhistorische waardevolle structuren.

Tevens kan het aantal struweelvogels toenemen. Echter voordat nieuwvestiging aan de orde is, wordt getracht om intensieve veehouderijbedrijven op bestaande locaties in te plaatsen.

Voor het dorp Nijnsel zal een dorpsontwikkelingsplan worden opgesteld en uitgevoerd.

16. Gebied ten westen van Son en Breugel

Wij wilden Sonniuswijk bestempelen als landbouwontwikkelingsgebied waar mogelijk intensieve veehouderijbedrijven van elders ingeplaatst kunnen worden. Echter het deel van het landbouwontwikkelingsgebied dat globaal gelegen is in de gemeente Son en Breugel is in het Regionaal Structuurplan opgenomen als transformatiegebied. In 2009 vindt een evaluatie plaats of deze ruimte inderdaad nodig is voor woningen en/of bedrijven of dat elders ruimte gevonden is.

Indien Sonniuswijk niet nodig is voor wonen en werken, zullen wij ons reconstructieplan aanpassen en dit gebied toevoegen aan het landbouwontwikkelingsgebied Hoogstraat in Sint-Oedenrode, dat nu nog overblijft. In het landbouwontwikkelingsgebied Hoogstraat is plaats voor maximaal één bedrijf. Indien de nieuwvestiging plaatsvindt in het struweelvogelgebied dan dient een plan van aanpak voorgelegd te worden aan Gedeputeerde Staten waarin de randvoorwaarden zijn opgenomen, die bij Jekschot beschreven zijn. Dus de inplaatsing gaat gepaard met landschappelijke inpassing, waardoor de waarde van het struweelvogelgebied stijgt. Dus zowel groen als rood inplaatsen.

In verband met het voorkomen van kwetsbare soorten in het noorden, wordt tussen de Nieuwe Heide en de Scheeken een droge ecologische verbindingzone (landschapsecologische zone)

gerealiseerd. De oorspronkelijke doelstelling van minimaal 100 hectare bebossing in deze landschapontwikkelingszone/ landschapsecologische zone heeft negatieve gevolgen voor de aanwezige land- en tuinbouw bedrijven en ook voor het struweelvogelgebied ter plaatse. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de doelstelling in dit gebied waarbij het accent komt te liggen op een grote mate van verwevenheid tussen de aanwezige functies ter plaatse.

De landschapontwikkeling Nieuwe Woud is nodig voor de verbinding tussen het Groene Woud en de bosnatuur tussen de kernen Best en Son en maakt onder meer onderdeel uit van het ontwerp van de stedelijke regio met een grensoverschrijdende verbinding met het Groene Woud (Tilburg, 's-Hertogenbosch, Eindhoven).

De begrenzing en doelstelling van het Nieuwe Woud in het uitwerkingsplan en het reconstrucieplan zijn op elkaar afgestemd. Voor het welslagen voor de uitvoering is de inzet van verschillende partners in het gebied nodig. De doelstelling, gericht op de verweving van aanwezige landbouw, struweelvogels, bosnatuur en recreatief medegebruik, die uitgewerkt wordt in een nadere inrichtingsstudie blijft staan.

In het gebied ligt een grondwaterbeschermingsgebied met een boringsvrije zone (diepe winning). Brabant Water wil in dit gebied bekijken of ze kan aanhaken bij het project voor de ecologische verbindingzone.

Direct ten westen van de A50 tussen de Bestseweg en het Wilhelminakanaal is een bestaand vergevorderd initiatief van de gemeente Son en Breugel voor een negen-holes golfbaan met openbare horecavestiging, waarvoor momenteel de RO-procedures van doorlopen worden. Tevens zijn hier uitlopmogelijkheden (onder meer paaltjesroutes).

De meest kwetsbare delen van het bosgebied tussen Best en Son worden ontzien, doordat recreanten naar minder kwetsbare delen geleid worden. Zo kan het bos behouden en ontwikkeld worden.

Langs het Wilhelminakanaal worden aanlegsteigers aangelegd. Op en rondom de recreatieve projectlocatie Aquabest worden houtwallen en ruigten aangelegd om de zomer- en winterbiotoop van amfibieën en reptielen te verbeteren. Ten zuiden van Best ligt een gebied waar versterking van het leefgebied kwetsbare soorten wordt voorgestaan.

17. Best- Sint-Oedenrode

In de Mortelen - Scheeken worden maatregelen genomen om de grondwaterstand in deze natte natuurparels te verhogen. Dit kan enige uitstraling hebben op het landbouwgebied. In deze zone dient maatwerk te worden geleverd over hoe om te gaan met vernatting. Als het niet mogelijk is om schade te voorkomen, is een goede schadevergoedingsregeling voorhanden. De boomteelt rondom Donderdonk en bij Boskant heeft een ongewenste impact op de landschappelijke en hydrologische waarden. Wij willen met de boomkwekers in het gebied kijken naar maatregelen om de doelstellingen voor de Scheeken te realiseren. Dit kunnen technische maatregelen zijn zoals aanpassing van de waterhuishouding of we kunnen percelen uitruilen naar gronden die een kleiner hydrologisch effect hebben op de natuurgebieden. De mogelijkheden voor inplaatsing van boomteelt aan de oostzijde van Best zullen we in beeld brengen en nader uitwerken in een plan. Hierbij dient de hydrologische samenhang tussen het bedoelde gebied en de Scheeken nader beschouwd te worden.

Ten behoeve van het verhogen van de grondwaterstand in het Hezelaarsbroek worden maatregelen uitgevoerd bij de verbetering van de Broekdijk-Liempdseweg. Voor waterconservering en verdrogingsbestrijding kan het water van de tunnelbak bij Best worden hergebruikt.

Dit wordt uitgewerkt in een plan.

De bossen in de driehoek Best, Sint-Oedenrode en Son vormen een belangrijk inzijggebied. Thans liggen diverse sloten in de bossen, die de inzijgfunctie van de bossen verminderen. Teneinde het water langer in het gebied vast te houden en de afvoer te vertragen, moeten deze sloten verondiept of grotendeels gedempt worden.

Met het verbeteren van de grondwaterstand wordt tegelijkertijd het verbeteren van de waterkwaliteit opgepakt. De Mortelen en Scheeken mogen geen gebiedsvreemd water ontvangen. Ten behoeve van verbetering van de waterkwaliteit van de waterlopen die de Mortelen en Scheeken instromen, worden in het stroomgebied van de waterlopen maatregelen getroffen. Dit wordt samen met het gebied opgepakt. Er lopen al projecten op dit vlak, zoals proeftuin Groene Woud, waarin de Groene Woudboeren aan groenblauwe dooradering werken. Daarin worden waterkwaliteits- en kwantiteitsverbeteringen doorgevoerd.

Bekeken wordt welke maatregelen het meeste draagvlak en effect hebben. Bij Sint-Oedenrode wordt de rioolwaterzuivering verder verbeterd.

In het Dommeldal liggen percelen voor de boomteelt. Deze teelten zijn niet zo geschikt in dit natte gebied. Daarom wordt een ruilplan (vrijwillige kavelruil) opgestart om de boomteelt uit de lage delen van het Dommeldal te verplaatsen en de verkaveling voor melkveebedrijven in de nattere delen te verbeteren. Rond Boskant is een gebied waar Koopmansgelden kunnen worden ingezet voor extensivering van de melkveehouderij.

De Vleut wordt ontwikkeld tot een toeristisch-recreatief punt voor dagrecreatie. Dit wordt gecombineerd met een duurzame landschappelijke inpassing. Ook komt hier een recreatieve poort met park- en bikevoorzieningen, van waaruit bezoekers het Groene Woud in kunnen. Een plan van aanpak voor de ontwikkeling van de Vleut is opgestart.

Voor Boskant wordt een dorpsontwikkelingsplan opgesteld en uitgevoerd. Ten zuidoosten van Boskant ligt een leefgebied voor kwetsbare reptielen en planten. In dit gebied worden houtwallen en ruigten aangelegd om de zomer- en winterbiotoop te verbeteren. Dit past ook in het versterken van het landschap.

18. Gebied ten noorden van Sint-Oedenrode

Ten noordwesten van Sint-Oedenrode wordt de mogelijkheid onderzocht om de recreatieprojectlocatie Kienehoef te realiseren. Deze bestaat uit een intensieve kern met verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen, zoals een hotel, camping en een golfbaan. De randen zijn extensief, met onder andere natuur- en landschapsontwikkeling. Ook wordt hier een recreatieve poort gerealiseerd voor het Groene Woud. Daarmee wordt een grote impuls gegeven aan recreatie en toerisme ten noordwesten van Sint-Oedenrode.

Op de Schijndelse heide worden wandel- en fietsroutes aangelegd ten behoeve van de uitloof-functie van dit gebied. Dat wordt gecombineerd met een versterking van het landschap in het deel dat is aangewezen als struweelvogelgebied. In het deel dat is aangewezen als weidevogelgebied wordt juist de openheid gewaarborgd. Voor de extensivering van de melkveehouderij kunnen Koopmansgelden worden ingezet.

In het Dommeldal vindt waterberging, verdrogingsbestrijding en ecologische verbetering van de rivierbegeleidende natuur plaats. Gronden in het Dommeldal worden verworven.

In Sint-Oedenrode wordt de natte ecologische verbindingzone langs de Dommel gerealiseerd en wordt de beek in de tweede planperiode ingericht voor de functie waternatuur.

Tevens worden dan oude meanders gedeeltelijk verbonden met de Dommel. Tenslotte wordt een vispassage gerealiseerd.

Ten behoeve van het verbeteren van de leefbaarheid wordt voor Olland een dorpsontwikkelingsplan opgesteld en uitgevoerd.

19. Mortelen - Scheeken - Geelders

In de Mortelen, Scheeken en Geelders worden ten behoeve van realisatie van de ecologische hoofdstructuur gronden verworven.

De ligging van boomteeltpercelen in de Scheeken is problematisch. Daarom dienen nieuwe percelen (vruchtwisseling) actief gezocht te worden in afwaartse richting van de natuurgebieden. Zo kan op termijn de boomteelt uit de ecologische hoofdstructuur verplaatst worden naar gronden

met een kleiner hydrologischer effect op de natuurgebieden, zodat de verdroging kan worden opgeheven. Het streven is om dit binnen de looptijd van het plan gerealiseerd te hebben. Gronden die al in handen zijn van de natuurbeherende organisaties met een landbouwkundig gebruik worden omgevormd tot natuur. Als alle gronden een natuurlijk beheer hebben, kunnen maatregelen getroffen worden voor verbetering van de grondwatersituatie in de Mortelen - Scheeken - Geelders. Indien nodig worden ook in een smalle zone rondom de Mortelen - Scheeken - Geelders technische maatregelen uitgevoerd die verenigbaar zijn met andere functies in het gebied (zie ook gebied 17). Samen met het gebied wordt naar maatwerk gezocht. Als het niet mogelijk is om schade te voorkomen, is een goede schadevergoedingsregeling voorhanden. In natte gebieden waar geen gronden worden verworven, wordt particulier natuurbeheer ingezet in combinatie met versterking van de melkveehouderij (door inzet van Koopmangelden).

In het gebied Mortelen - Scheeken komen grote grazers in een aaneensluitend gebied. Het ontsnipperingsknooppunt over de A2 is opgeheven door de aanleg van een ecoduct. Voor de recreant zijn de Mortelen-Scheeken ook versnipperd door de A2. Wij vragen een initiatiefnemer om dit knelpunt samen met Rijkswaterstaat op te lossen. De Mortelen, Scheeken en Geelders zijn onderdeel van het Groene Woud. Voor het Groene Woud is een eerste uitvoeringsprogramma van start gegaan met de ondertekening van het gebiedsconvenant het Groene Woud. Hierin is een aantal projecten opgenomen op het gebied van natuur, water en recreatie. Zo wordt onder andere een ontsnipperingsprogramma opgesteld voor de gehele regionale natuur- en landschapseenheid het Groene Woud. In de Geelders en omgeving groeien veel populieren die gebruikt worden voor de klompenmakerij. Dit is een identiteitsdrager voor het gebied. Hier zijn kansen voor een combinatie van recreatie en streek eigen product.

In het Dommeldal vindt waterberging, verdrogingsbestrijding en ecologische verbetering van de rivierbegeleidende natuur plaats. Gronden in het Dommeldal worden verworven. Indien de gronden al in handen zijn van een terreinbeherende organisatie maar nog landbouwkundig gebruikt worden, vindt omschakeling naar natuur plaats.

20. Gebied ten zuiden van Boxtel

In het gebied ten zuiden van Boxtel vindt een versterking plaats van landschappelijke waarden, gekoppeld aan de aanleg van nieuwe routes die langs nieuwe kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie lopen. Dit ten behoeve van de uitloop vanuit onder andere Boxtel, Best en Oirschot. De natte ecologische verbindingzone langs de Heerenbeekloop, tussen De Kampina en de Mortelen, wordt gerealiseerd. Dat geldt ook voor de natte ecologische verbindingzone langs de Grote Waterloop. De Grote Waterloop is concreet begrensd en dit beekherstelgebied werkt door in het bestemmingsplan conform artikel 27 van de Reconstructiewet (zie plankaart 1). Het waardevolle beekdalsysteem langs De Blauwhoefse Loop wordt ontwikkeld. Hiervoor wordt een project gestart.

De Dommel rondom Boxtel wordt hersteld en er worden maatregelen uitgevoerd voor waterberging.

Voor agrarische bedrijven worden ontwikkelingsmogelijkheden gecreëerd door het bevorderen van verbrede landbouw en de ontwikkeling van natuurbeheer in het kleinschalig agrarisch gebied. Verder ligt er een landbouwontwikkelingsgebied ten zuiden van Boxtel bij de Oorsprong, waar maximaal één nieuwvestiging van een intensieve veehouderijbedrijf kan plaatsvinden.

Voor Liempde en Lennisheuvel worden dorpsontwikkelingsplannen opgesteld en uitgevoerd. We stimuleren de ontwikkeling van nieuwe landgoederen ten noorden van het Veldersbos. In het gehele deelgebied stimuleren we projecten ter versterking van cultuurhistorische waarden en geografie, met name ook op het landgoed Velder. Om het open akkerbouwgebied op de

bolle akkers (bijvoorbeeld Hezelaarse akkers, Kerkakkers en Vrillkhovense akkers) bij Liempde open te houden, worden ontwikkelingen die de openheid aantasten geweerd.

21. Gebied ten oosten, noorden en westen van Boxtel

In dit deelgebied vindt een versterking plaats van landschappelijke waarden, gekoppeld aan de aanleg van routes langs nieuwe kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie. Dit stimuleren we samen met de ontwikkeling van een landgoederenzone die aansluit op de landgoederenzone van Vught. Dit wordt dan een mooi uitloopegebied voor Boxtel. Ook wordt de kwaliteit van de gehuchten hersteld. Dit betreft het versterken van het bebouwingspatroon en de beeldkwaliteit in de gehuchten Tongeren, Nergena, Langenberg, Mijlstraat, Hezelaarsestraat en Kasteren. Voor Esch wordt een dorpsontwikkelingsplan opgesteld en uitgevoerd.

De Dommel rondom Boxtel wordt hersteld en er worden maatregelen uitgevoerd voor waterberging.

De droge ecologische verbindingszone tussen de landgoederenzone (Venrode, Eikenhorst en Sparrenrijk) en de Kampina wordt gerealiseerd.

Ontwikkelingen die het open akkerbouwgebied op de bolle akker Roond schaden, worden geweerd.

Voor de agrarische bedrijven worden ontwikkelingsmogelijkheden gecreëerd door het bevorderen van verbrede landbouw en de ontwikkeling van natuurbeheer in het kleinschalig agrarisch gebied.

Ter verbetering van de waterkwaliteit wordt de rioolwaterzuivering bij Boxtel verder verbeterd.

4.2 Ook andere oplossingen

In een milieueffectrapport moeten de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en het meest milieuvriendelijk alternatief worden beschreven. Het meest milieuvriendelijke alternatief is het alternatief dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert.

Het is gebruikelijk om ook andere alternatieven uit te werken. In dit reconstructieplan/milieueffectrapport zijn alternatieven uitgewerkt voor de twee kernkwesties in het reconstructieplan: de integrale zonering voor de intensieve veehouderij en de waterdoelen.

Naast de alternatieven is ook naar varianten gekeken. Een variant heeft betrekking op een gebiedsspecifiek aandachtspunt in een sector of een deelgebied.

In §4.2.1 wordt toegelicht hoe de alternatieven tot stand zijn gekomen. In §4.2.2 zijn de alternatieven en varianten van de Meierij beschreven.

4.2.1 Alternatiefontwikkeling

In de startnotitie milieueffectrapport is aangegeven hoe alternatieven worden ontwikkeld.

Tijdens het opstellen van het reconstructieplan is meer inzicht ontstaan in de inhoud en het detailniveau van het plan en het beschikbare budget. Na het uitvoeren van een globale effectbepaling (quick scan) is bepaald welke alternatieven en varianten worden uitgewerkt. Daarbij is aangesloten op de inhoud en het detailniveau van het plan en de beschikbare middelen.

4.2.2 Beschrijving van de alternatieven en varianten

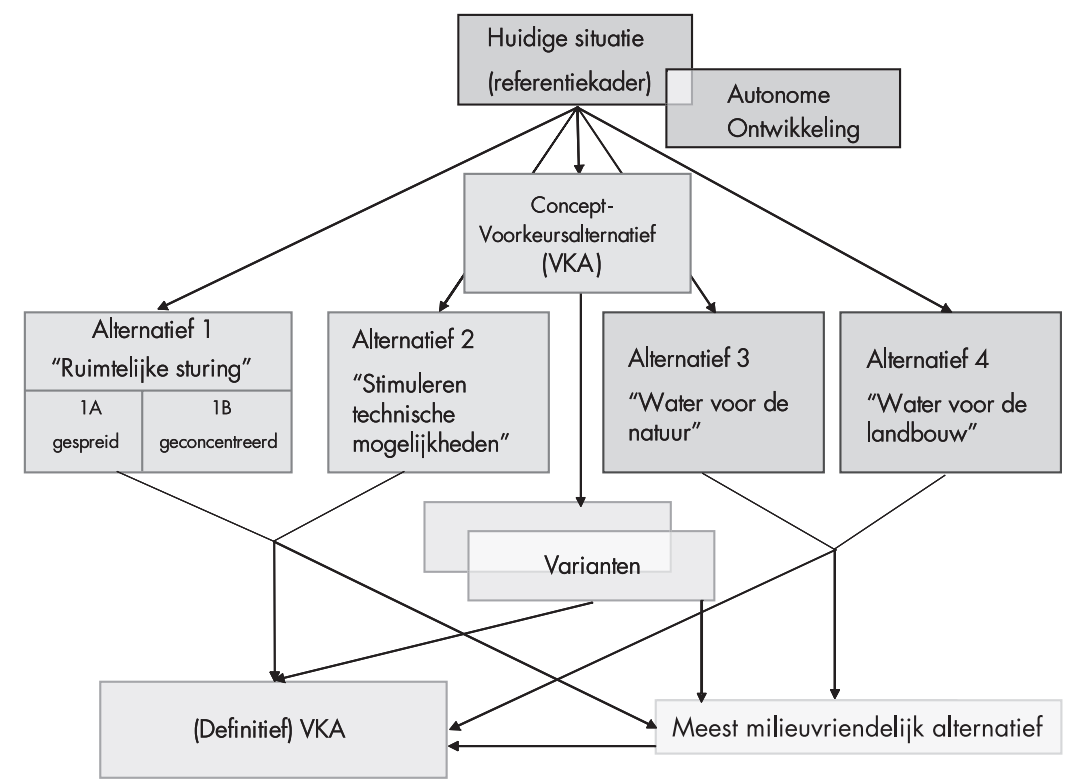
In deze paragraaf zijn de alternatieven en varianten beschreven. Het voorkeursalternatief is al beschreven in §4.1. Het voorkeursalternatief is overigens aangepast nadat de milieueffectrapportage is uitgevoerd. In §4.1 staat het definitieve voorkeursalternatief. Wanneer in deze paragraaf (4.2 en in hoofdstuk 5) gesproken wordt over het voorkeursalternatief, wordt steeds het concept bedoeld. Figuur 4.1 geeft schematisch de alternatieven en varianten weer.

Alternatieven

De alternatieven zijn gericht op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming, namelijk

- de integrale zonering;
- het treffen van anti-verdrogingsmaatregelen om de gewenste natuurdoeltypen en de kwaliteit van de natte natuurparels te realiseren, in relatie tot de waterwensen van de landbouw.

Schematisch kunnen de alternatieven als volgt worden weergegeven:

Figuur 4.1 Alternatieven en varianten in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en voorkeursalternatief

Alternatief 1 'Ruimtelijke sturing'

Alternatief 1 is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en kwetsbare waarden. De extensiveringsgebieden worden groter dan in het voorkeursalternatief. De landbouwontwikkelingsgebieden worden kleiner: alleen de beste locaties voor inplaatsing zijn gekozen als landbouwontwikkelingsgebied. Binnen dit alternatief zijn twee subalternatieven onderscheiden:

Alternatief 1a: beperkte concentratie met in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en voor een deel ook uit de verwevingsgebieden.

Alternatief 1b: Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden. Het gaat om de gebieden die binnen de zeven reconstructiegebieden als meest geschikt naar voren komen.

Alternatief 2 'Stimuleren en technische mogelijkheden'

Alternatief 2 is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor van ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra tech-

nieren. Het gaat uit van een beperkte regulering. De extensiveringsgebieden zijn in dit alternatief kleiner dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 3 'Water voor de natuur'

In alternatief 3 worden in de hele ecologische hoofdstructuur (en niet alleen in de natte natuurparels zoals is opgenomen in het voorkeursalternatief) maatregelen met gevolgen voor de omgeving genomen. Daarnaast worden in de natte natuurparels waar dit zinvol is, verdergaande maatregelen voorgesteld in directe omgeving van deze parels.

Alternatief 4 'Water voor de landbouw'

In alternatief 4 worden de maatregelen die in het voorkeursalternatief zijn voorgesteld, aangevuld met waterconserveringsmaatregelen op landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

Varianten in de Meierij

De varianten zijn gericht op gebiedsspecifieke zaken. In de Meierij is het volgende apart meegenomen in de effectbepaling:

- extensiveringsgebied in en binnen 250 meter van Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden;
- extra ontwikkelingsmogelijkheden voor boomteelt in enkele gebieden (omgeving Helvoirt en ten zuidenwesten van de Mortelen);
- de middelen voor waterdoelen geconcentreerd inzetten op belangrijke natuurparels, gekoppeld aan beekherstel en waterdoelen;
- beheersvariant voor de waterkwaliteit, waarin mogelijke maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit worden vergeleken.

Meest milieuvriendelijke alternatief

In het meest milieuvriendelijke alternatief staat het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop. Bij het uitwerken van het meest milieuvriendelijke alternatief is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen zijn onderzocht. Verder is gekeken naar stimulerende en/of technische maatregelen om emissies verder te beperken dan wettelijk verplicht is, naar extra maatregelen voor bodem-, grondwater- en luchtkwaliteit, naar extra en/of strenger regulerend beleid en naar het verbeteren van de landschappelijke en natuurkwaliteit. Dit pakket aan maatregelen, voor zover reëel en haalbaar, is gecombineerd tot het meest milieuvriendelijke alternatief; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Figuur 4.1 geeft schematisch weer hoe het meest milieuvriendelijke alternatief en de andere alternatieven ontwikkeld zijn. Verschillende elementen van het meest milieuvriendelijke alternatief zijn meegenomen in het definitieve voorkeursalternatief.

5 Effecten

De beschrijving van de effecten is de kern van het milieueffectrapport. Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit beoordelingscriteria voor zeven thema's (water en bodem, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie, landbouw, recreatie en toerisme en wonen, werken en leefbaarheid).

We beschrijven de effecten in 2016, dus na de uitvoering van de reconstructie. Het effect is steeds vergeleken met de huidige situatie (2004, zie hoofdstuk 2). Door de autonome ontwikkeling (periode 2004-2016, zie ook hoofdstuk 2) te vergelijken met de effecten van het voorkeursalternatief wordt de meerwaarde van de reconstructie zichtbaar.

Opgemerkt wordt dat het voorkeursalternatief is aangepast nadat de effecten zijn bepaald. In §4.1 staat het aangepaste, definitieve, voorkeursalternatief. In hoofdstuk 5 Effecten is een *samenvatting* weergegeven van de effecten van het *eerste concept reconstructieplan Meierij*. Wanneer in dit hoofdstuk wordt gesproken over het voorkeursalternatief wordt het concept van het voorkeursalternatief bedoeld. Immers de effecten van het concept zijn bepaald.

De samenvatting bestaat uit een totaalscore tabel voor het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Daarna worden de effecten per thema beschreven. In hoofdstuk 9 van deel B is beschreven welke belangrijkste veranderingen zijn aangebracht in het reconstructieplan, mede op basis van de effectbeschrijving.

5.1 Effecten voorkeursalternatief en alternatieven

In deze paragraaf zijn de effecten van het (eerste concept) voorkeursalternatief en de andere alternatieven beschreven. Tabel 5.1 geeft een overzicht van de optredende effecten.

Tabel 5.1 Overzicht van de optredende effecten in de Meierij

Criterion	voorkeurs- alternatief ten opzichte van huidige situatie	voorkeurs- alternatief ten opzichte van autonome situatie
Water en bodem		
Beïnvloeding wateroverlast	+ / ++	0 / +
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	+++	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	+
Beïnvloeding nitraat/fosfaatconcentratie in het grondwater	+	0
Beïnvloeding beekherstel	+++	+

Criterium	voorkeurs- alternatief ten opzichte van huidige situatie	voorkeurs- alternatief ten opzichte van autonome situatie
Milieu		
Verandering depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Afname emissie van ammoniak	++	+
Afname van aantal stankgehinderden	++	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden en donkere gebieden	-	0
Natuur		
Tempo realisering ecologische hoofdstructuur	n.v.t.	++
Kwaliteit gerealiseerde ecologische hoofdstructuur	+	0
Mate en kwaliteit realisatie ecologische verbindingzones	+++	+
Verandering natuurwaarden in regionale natuur- en landschapseenheden	+	0/+
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Verandering kwaliteit "richtlijngebieden"	++	+
Landschap en cultuurhistorie		
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Beïnvloeding archeologische en aardkundige waarden	0	0
Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Ruimtelijke kwaliteit (onder.andere regionale natuur- en landschapseenheid, landschapsecologische zone)	+	0/+
Landbouw		
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+	0
Verandering perspectief voor de grondgebonden landbouw	++	+
Recreatie en toerisme		
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+
Wonen, werken en leefbaarheid		
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+

De effectscores zijn in de tabel als volgt weergegeven:

- - -	= sterk negatief effect	+	= licht positief effect
- -	= negatief effect	+ +	= positief effect
-	= licht negatief effect	+ + +	= sterk positief effect
0	= geen effect		

5.1.1 Water en bodem

Waterberging

Het voorkeursalternatief leidt in vergelijking tot de huidige situatie tot een lichte toename van de capaciteit van regionale waterberging. Ook autonoom worden stappen genomen om de bergingsgebieden nader te begrenzen en te realiseren. Door het voorkeursalternatief treedt waarschijnlijk een versnelling op. Echter door het voorkeursalternatief zal ook vernatting van natuurgebieden en peilopzet in landbouwgebieden plaatsvinden (verdrogingbestrijding). Hierdoor kunnen deze gebieden minder water vasthouden in perioden met grote hoeveelheden neerslag.

Waterdoelen en grondwaterstand

In het voorkeursalternatief worden natuurgebieden extra vernat om meer natuurdoeltypen te realiseren. Ten opzichte van de huidige situatie is sprake van een verbetering. Op 70% (4555 hectare) van het areaal aan natte natuur (bestaand en nog te realiseren) worden de gewenste hydrologische condities gerealiseerd. Zonder het voorkeursalternatief is deze realisatie 53% (3491 hectare) en in de huidige situatie 37% (2394 hectare). Door het voorkeursalternatief wordt dus 17% (1064 hectare) extra aan verdroogde natuur hersteld. Deze verbetering door het voorkeursalternatief kan alleen worden waargemaakt indien de ecologische hoofdstructuur ook daadwerkelijk in 2016 is gerealiseerd. Vertraging hierin leidt ook tot vertraging van het realiseren van de gewenste hydrologische condities. Het Rijksdoel is dat 40% van de bestaande verdroogde natuur (peiljaar 1994) is hersteld in het jaar 2010. Uit de berekening blijkt dat, door de voorgestelde ingrepen, waarschijnlijk wordt voldaan aan dit Rijksdoel.

De meerwaarde van het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling ligt vooral in de mogelijkheid om vernatting van omliggend landbouwgebied toe te staan. De mate van vernatting is overigens zodanig dat er nauwelijks sprake is van opbrengstderving op de omliggende landbouwgrond. Er treedt een opbrengstderving van 3% op 3.494 hectare landbouwgrond. Op ruim 4.225 hectare landbouwgrond worden de productieomstandigheden zelfs licht verbeterd met 3%.

Water- en bodemkwaliteit

Het voorkeursalternatief voegt weinig toe aan de verbetering van de bodem- en waterkwaliteit ten opzichte van de autonome ontwikkeling. In het voorkeursalternatief staat dat er een plan van aanpak wordt opgesteld om de waterkwaliteit te verbeteren. De mate waarin dit zal bijdragen aan extra maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit is niet te bepalen. Ten opzichte van de huidige situatie zal er een verbetering van de bodem- en waterkwaliteit optreden. Toch ligt er nog steeds een grote opgave om aan de gestelde normen te voldoen (Nitraatrichtlijn en de Europese Kaderrichtlijn Water). Verhoging van de grondwaterstand leidt tot een (tijdelijke) toename van de uitspoeling van fosfaat.

Beekherstel

In 2016 zijn naar verwachting alle te herstellen beeksystemen (96 kilometer) ook daadwerkelijk hersteld. Ook zonder het voorkeursalternatief worden deze beeksystemen hersteld, maar mogelijk niet in 2016. Door de gecombineerde inzet van instrumenten en integrale realisatie kan

door het voorkeursalternatief wel een versnelling in de uitvoering optreden en een grotere landschapsecologische kwaliteit worden bereikt.

Effecten van de alternatieven “water voor de natuur” en “water voor de landbouw” op water en bodem

Alternatief 3, “water voor de natuur”

In het studiealternatief “water voor de natuur” is voor de natuurparels de Geelders, Moerputten, Scheeken, Hooibroeken, Leemkuilen, Smalbroeken en Velderbosch (Mortelen) nagegaan of verdergaande vernattingsmaatregelen zinvol zijn. De extra maatregelen hebben een aanzienlijk effect. Op 5% van het areaal aan natte natuur (350 hectare) worden de randvoorwaarden gehaald. Met name voor de Moerputten en de Hooibroeken is extra winst te behalen. De toename van de natschade is echter wel aanzienlijk; circa 3.250 hectare aan extra landbouwgrond ondervindt schade door deze verdergaande vernattingsmaatregelen en de gemiddelde opbrengstderving in de gebieden met natschade neemt toe. Op 3600 hectare aan extra landbouwgrond treedt een vermindering van de droogteschade op.

Alternatief 4, “water voor de landbouw”

Uit modelberekeningen blijkt dat door extra waterconserveringsmaatregelen voor de landbouw de droogteschade wordt verminderd op 6.000 hectare aan extra landbouwgrond. Deze waterconserveringsmaatregelen leiden nauwelijks tot verbetering voor de natuur maar wel tot een extra negatief effect op de fosfaatuitspoeling naar het oppervlaktewater.

5.1.2 Milieu

Emissie van ammoniak

De ammoniakemissie uit de landbouw in de Meierij bedraagt in 2016 naar verwachting circa 2 kiloton. De aanzienlijke afname ten opzichte van de huidige situatie (emissie 3,1 kiloton) is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (veranderingen in stalsystemen en mesttoediening).

De extensiveringsgebieden zorgen voor extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties maar ook het financieel stimuleren van toepassing van bovenwettelijke emissiereducerende technieken, leidt lokaal tot een aanzienlijke afname van stalemissies in de zones rondom de meest kwetsbare natuurgebieden. Dit zijn positieve effecten van het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie. Als gevolg van wetgeving is er autonoom ook al sprake van afname van de ammoniakemissie rondom kwetsbare natuurgebieden. Het voorkeursalternatief heeft daarom ten opzichte van de autonome ontwikkeling een beperkt effect.

Depositie van ammoniak en stikstof op natuurgebieden

De gemiddelde stikstofdepositie is in de huidige situatie 2860 mol per hectare per jaar op de zeer kwetsbare natuurgebieden. In 2016 is deze depositie 1880 mol per hectare per jaar. Deze afname wordt grotendeels veroorzaakt door de autonome ontwikkeling. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling leidt het voorkeursalternatief slechts tot een extra afname van de gemiddelde stikstofdepositie met 3%. Door het voorkeursalternatief neemt vooral het aantal depositiepieken rond natuurgebieden sneller af. In 2016 zullen de depositieniveaus nog steeds boven het kritische niveau voor de kwetsbare natuur liggen.

Stank

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het voorkeursalternatief tot een vermindering van het aantal stankgehinderden door stank uit stallen met 10%. Doordat de autonome ontwikkeling

---

ook leidt tot afname van het aantal stankgehinderden is het effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van deze autonome ontwikkeling licht positief. Dit licht positieve effect wordt onder andere veroorzaakt door het subsidiëren van bovenwettelijke technische maatregelen. Een groot deel van de stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. Het voorkeursalternatief neemt geen maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast.

Licht en geluid

Het voorkeursalternatief neemt weinig extra maatregelen om de toename van geluidsoverlast in de autonome ontwikkeling terug te dringen. Er wordt in het voorkeursalternatief veel aandacht besteed aan het versterken en uitbreiden van de toeristisch-recreatieve sector. Aangezien een groot deel van recreatie in en rond de stiltegebieden is gevestigd kan dit negatieve gevolgen hebben voor het geluidsniveau in en rond de stiltegebieden. In het voorkeursalternatief is aangegeven dat bij de uitwerking van projecten de geluidsbelasting niet mag toenemen. Daarom scoort het voorkeursalternatief neutraal ten opzichte van de autonome ontwikkeling en licht negatief ten opzichte van de huidige situatie.

Voor licht geldt eigenlijk hetzelfde als voor geluid. Het voorkeursalternatief bevat weinig concrete maatregelen voor het behouden of herstellen van donkere gebieden. Het voorkeursalternatief scoort voor licht neutraal ten opzichte van de autonome ontwikkeling en licht negatief ten opzichte van de huidige situatie.

Effecten van de alternatieven integrale zonering op milieu

Alternatieven 1 a en 1b, ruimtelijke sturing

Bij een sterke of zeer sterke ruimtelijke sturing van de intensieve veehouderij binnen Brabant (alternatief 1a en 1b), verandert de ruimtelijke spreiding van de emissie. Door de hoge achtergronddepositie van stikstof neemt de stikstofdepositie op natuurgebieden hierdoor slechts beperkt af ten opzichte van het voorkeursalternatief.

Bij een sterke of zeer sterke ruimtelijke sturing neemt het aantal stankgehinderden door stank uit stallen extra af, doordat de groei van intensieve veehouderij op de voor dit aspect meest gunstige plekken is gesitueerd.

Alternatief 2, stimuleren en technische mogelijkheden

In alternatief 2 (inzetten op technische maatregelen, grotere verwevingsgebieden en kleinere extensiveringsgebieden), is sprake van een extra afname van ammoniakemissie en stank. De stikstofdepositie op natuurgebieden neemt meer af dan in de alternatieven met ruimtelijke sturing. Dit komt omdat technische maatregelen goedkoper zijn dan het verplaatsen van bedrijven. Bij een zelfde budget kunnen meer knelpunten worden opgelost.

5.1.3 Natuur Ecologische hoofdstructuur

Het voorkeursalternatief leidt tot een beperkte versnelling van het proces van verwerven en inrichten en het verbeteren van water- en milieuomstandigheden van de ecologische hoofdstructuur ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Realisatie van de ecologische hoofdstructuur in 2016 ligt binnen bereik door de extra inspanningen binnen het voorkeursalternatief. De beperkte versnelling wordt vooral veroorzaakt door de gecoördineerde inzet van de middelen via het voorkeursalternatief. De verstoring van verstoringgevoelige natuur neemt licht af door concentratie van recreatie.

Verbindingszones

Vanwege de inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingszones en het aanpakken van knelpunten in het ecologische netwerk wordt door het voorkeursalternatief, evenals in

de autonome ontwikkeling, een grotere uitwisseling van dieren tussen natuurgebieden mogelijk. Ten opzichte van autonome ontwikkeling zal het voorkeursalternatief zorgen voor een versneling van de realisatie en de extra aanleg van faunapassages. Hierdoor en door de gecoördineerde inzet van middelen neemt de versnippering af.

Soortenbescherming

De realisatie van de ecologische hoofdstructuur en de verbindingzones, de verbetering van de milieumstandigheden van de ecologische hoofdstructuur, agrarisch natuurbeheer en soortenbescherming door de Flora- en faunawet leiden naar verwachting tot een verbetering van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden en een lichte vooruitgang van beschermde soorten. Vooral amfibieën profiteren hiervan. Door het concentreren van de recreatie wordt per saldo de verstoringgevoelige natuur meer ontzien. Veel maatregelen worden echter ook autonoom uitgevoerd. Er is een beperkte overlap tussen de landbouwontwikkelingsgebieden en intensief recreatieve gebieden met leefgebieden van beschermde soorten. Door een zorgvuldige inpassing van de landbouw- en recreatiegebieden kunnen nadelige effecten op deze beschermde soorten grotendeels worden voorkomen. Voor de soortenbescherming heeft het voorkeursalternatief per saldo een beperkte meerwaarde ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Effecten van de alternatieven integrale zonerings in de Meierij op natuur, landschap en cultuurhistorie

Alternatieven 1a en 1b, ruimtelijke sturing

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met leefgebieden voor dassen en struweelvogels en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden, begrensd als verwevingsgebied. Bovendien zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare in plaats van 2,5 hectare). Door deze andere zonerings- en bijbehorend regulerend beleid, is de kans op aantasting van landschappelijke en natuurwaarden minder groot dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 2, stimuleren en technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het voorkeursalternatief, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting van landschappelijke en natuurwaarden door groei van bestaande bedrijven (ten opzichte van het voorkeursalternatief) in de verwevingsgebieden. Omdat er minder bedrijven hoeven te worden verplaatst is minder landbouwontwikkelingsgebied nodig en kan de overlap van landbouwontwikkelingsgebieden, met de hiervoor genoemde leefgebieden en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden, vermeden worden.

5.1.4 Landschap en cultuurhistorie **Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie**

Over het algemeen biedt het voorkeursalternatief de Meierij ten opzichte van de huidige situatie, kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. Deze positieve impulsen zullen vooral tot uiting komen in de Belvédèregebieden Langstraat en Dommeldal, binnen de regionale natuur- en landschapseenheden (Loonse en Drunense Duinen en Groene Woud) en in de beekdalen (waaronder de Dommel). Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden, zoals beekherstel bij de Dommel of nieuwe landgoederen. Bedreigingen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn er ook. Zo kunnen het landbouwontwikkelingsgebied, het boomteeltgebied en het glastuinbouwgebied in het

gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel (Belvédèregebied Langstraat) een bedreiging zijn. Deze ontwikkelingen kunnen ook aangegrepen worden om de kenmerkende landschapswaarden te versterken. De sociale en economische ontwikkelingszones rond nagenoeg alle kernen en de intensief recreatieve gebieden rond de Drunense Duinen verdienen ruime aandacht met het oog op de invloed die ze kunnen hebben op historisch geografische en archeologische waarden. Beeldkwaliteitsplannen bieden kansen voor goede inpassing van ontwikkelingen (bij voorbeeld van agrarische bebouwing) in het landschap. Een aantal maatregelen en activiteiten zou ook in de autonome ontwikkeling plaatsvinden maar naar verwachting in beperktere mate.

Voor archeologische waarden scoort het voorkeursalternatief neutraal, vanwege enerzijds de kansen voor versterking van beleving van archeologische waarden en anderzijds de risico's op aantasting van deze waarden vooral bij bouwwerkzaamheden en grondverzet in of rondom archeologische monumenten, zoals bij beekherstel van de Dommel en intensieve recreatie ten zuiden van de Drunense Duinen. Voor aardkundige waarden scoort het voorkeursalternatief eveneens neutraal, omdat de beoogde maatregelen bij uitwerking in concrete projecten naar verwachting grotendeels inpasbaar zullen zijn zonder afbreuk te doen aan de aardkundige waarden.

5.1.5 Landbouw Ruimtelijke structuur intensieve veehouderij

Als gevolg van de zonering in extensiveringsgebied, verwervingsgebied en landbouwontwikkelingsgebied zijn er per saldo beduidend meer intensieve veehouderij-locaties, die extra ontwikkelingsruimte krijgen, dan bedrijven die beperkt worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast bevat het voorkeursalternatief ook ruime middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu al of door de vaststelling van het reconstructieplan weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen. Daarom scoort het voorkeursalternatief zeer positief op verandering in het ruimtelijke ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij ten opzichte van de huidige situatie.

In het voorkeursalternatief de Meierij is circa 2500 hectare landbouwontwikkelingsgebied aangewezen. Dit areaal is ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor omschakeling van naar intensieve veehouderij op agrarische bouwblokken in de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden.

Ruimtelijke structuur overige landbouw

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt door het voorkeursalternatief beperkt vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Er zal zich autonoom ook een intensivering van de melkveehouderij blijven voordoen (meer koeien per hectare bedrijfsoppervlakte), hetgeen ongewenst is met het oog op uitspoeling van meststoffen naar grond- en oppervlaktewater. In het voorkeursalternatief zijn twee vestigingsgebieden glastuinbouw vermeld. Daarnaast wordt aangekondigd dat er een 'integrale zonering' voor boomteelt en intensieve teelten dient te komen. Het voorkeursalternatief onderschrijft het beleid voor intensieve plantaardige teelten, zoals neergelegd in de beleidsnotitie Teeltondersteunende voorzieningen.

Verbrede landbouw

Het voorkeursalternatief biedt ten opzichte van de huidige situatie meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij verruimde planologische mogelijkheden. Ontwikkelingen gericht op verbreding zullen financieel worden ondersteund. De samenwerking tussen agrarische

ondernemers onderling en met andere partijen wordt bevorderd. Het positieve effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling is minder groot doordat een aantal ontwikkelingen ook autonoom zouden plaatsvinden.

Duurzame productie

De in het voorkeursalternatief opgenomen maatregelen ten aanzien van biologische landbouw kunnen een verschil gaan maken met de autonome ontwikkeling, mits een concrete invulling aan vooral de vraagzijde vorm krijgt in de planperiode. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Het doel van 10% biologische landbouw in 2010 wordt waarschijnlijk niet gerealiseerd.

5.1.6 Recreatie en toerisme

Over het geheel genomen zorgen de stimulansen voor kwaliteitsverbetering en innovaties ervoor dat het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie duidelijk positief scoort op het onderdeel verandering perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling scoort het voorkeursalternatief wat minder positief. Vooral omdat initiatieven en ontwikkelingen naar verbreding en verbetering van het aanbod (Ontspannend Brabant) ook autonoom in gang waren gezet. Aangezien een deel van de locaties waar ontwikkelingsruimte wordt geboden overlapt met waardevolle gebieden, kan dit leiden tot knelpunten ten aanzien van het ontwikkelingsperspectief. Zo overlappen in de Meierij intensief recreatieve gebieden rondom de Loonse en Drunense Duinen met de regionale natuur- en landschapseenheid Loonse en Drunense Duinen en met hoge indicatieve archeologische waarden en historisch geografische waarden. Het intensief recreatief gebied in de Oisterwijkse bossen overlapt met de regionale natuur- en landschapseenheid Groene Woud en met de ecologische hoofdstructuur. Daarnaast ligt projectlocatiegebied De Kienehoef in een Belvédèregebied en projectlocatie Prisma te Haaren in een gebied met hoge indicatieve archeologische waarde.

5.1.7 Wonen, werken en leefbaarheid

Economische vitaliteit

Het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector is niet op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van het voorkeursalternatief zijn echter diverse gelegenheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid, zodat het effect op de totale economische ontwikkeling beperkt zal zijn.

Leefbaarheid

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook autonoom voor. Het voorkeursalternatief zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In het voorkeursalternatief zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen (zoals de ondersteuning bij het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen) als de ondersteuning van lokale initiatieven.

Het effect ten opzichte van de huidige situatie is waarschijnlijk neutraal in verband met de reeds autonome afname van de leefbaarheid van de kleine kernen (zowel feitelijke leefbaarheid als mogelijkheden voor woningbouw). Ten opzichte van de autonome ontwikkeling kan door de opgenomen directe en indirecte maatregelen een beperkt positief effect worden verwacht.

Verkeer en vervoer

Verkeersstromen zullen toenemen rond de landbouwontwikkelingsgebieden (vrachtverkeer), de recreatieve poorten en de intensief recreatieve gebieden (personenverkeer). In algemene zin wordt een afname van vooral landbouwverkeer verwacht in de extensiveringsgebieden. In het gehele wordt een afname van het landbouwverkeer verwacht door de ontwikkeling naar minder, maar grotere en meer gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Per saldo kan voor heel de Meierij verwacht worden dat deze verschuivingen in verkeersstromen met de toe- en afname elkaar in evenwicht houden.

5.2 Effecten van de varianten

Extensiveringsgebied in en binnen 250 meter van Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden

In het algemeen zijn de Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingsgebieden kwetsbare gebied in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij. Voor sommige randen van de Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden in de Meierij is dit echter niet het geval. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om natuur die na 1 mei 1988 is gerealiseerd. Voor het Habitatrichtlijngebied Vlijmens Ven, Moerputten, Bossche Broek is voor een deel (namelijk in De Gement) zelfs geen sprake van ecologische hoofdstructuur.

Door de begrenzing van de 250 meter zone rondom de Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden als extensiveringsgebied komen er middelen beschikbaar om bedrijven te beëindigen of te verplaatsen. De begrenzing als extensiveringsgebied draagt hierdoor bij aan het wegnemen van lokale depositiepieken op de Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden.

De begrenzing als extensiveringsgebied heeft voor die delen die niet onder de 250 meter zone uit de Wet ammoniak en veehouderij vallen, bovendien de meerwaarde dat voorkomen wordt dat bedrijven in of in de directe nabijheid van wettelijk beschermde gebieden uitbreiden. Hiermee wordt voorkomen dat depositiepieken op deze beschermde gebieden toenemen. Verder is in verwevingsgebied omschakeling van agrarische en burgerbouwblokken naar intensieve veehouderij mogelijk. Begrenzing als extensiveringsgebied maakt dat deze omschakeling niet mogelijk is. Hiermee wordt dus ook voorkomen dat er nieuwe depositiepieken op de beschermde gebieden ontstaan.

Boomteelt

De ontwikkeling van boomteelt ten noordoosten van Best is primair bedoeld als vestigingsgebied voor boomteelt die elders wordt uitgeplaatst. Hierbij wordt aangenomen dat het totale areaal boomteelt en daarmee het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet toeneemt. Het beschouwde gebied is gedeeltelijk aangemerkt als uitspoelinggevoelig voor bestrijdingsmiddelen. Vanuit dit perspectief dient nader onderzocht te worden waar inplaatsing van boomteelt mogelijk is. Het gebied tussen Helvoirt, Haaren en Biezenmortel is niet kwetsbaar voor uitspoeling van bestrijdingsmiddelen. Inplaatsing van boomteelt zou vanuit deze optiek dus mogelijk moeten zijn, waarbij wordt opgemerkt dat binnen deze variant slechts een globale analyse is uitgevoerd.

Indien gekozen wordt voor verdergaande maatregelen in de Scheeken neemt de uitstraling naar het landbouwgebied toe, maar reikt deze nog steeds niet tot het beschouwde gebied. Vanuit deze optiek zou inplaatsing mogelijk zijn. Gezien de huidige gemiddeld hoogste grondwaterstand is het zuidelijk deel van het gebied voor boomteelt bij Best geschikter dan de rest. In het gebied tussen Helvoirt, Haaren en Biezenmortel ligt een tweetal natte natuurparels

(Leemkuilen en Brokkenbroek) die dusdanig vernat zullen worden dat uitstraling op de omgeving plaatsvindt. Een groot deel van het gebied dat in aanmerking komt voor boomteelt zal echter niet beïnvloed worden door deze vernatting. De optimalisatie van de lokale grondwaterstand zal verder uitgewerkt moeten worden. Het gebied is niet kwetsbaar voor uitspoeling van bestrijdingsmiddelen. Gezien de huidige gemiddeld hoogste grondwaterstand is van het gebied voor boomteelt bij Helvoirt, Haaren en Biezenmortel het deel oostelijk van Biezenmortel geschikter dan de rest.

Voor beide gebieden is een lokale uitwerking van het grondwatermodel nodig om de invloed van eventuele ontwatering voor boomteelt op de natte natuurparels te kunnen bepalen.

Effecten van variant 3: Middelen waterdoelen concentreren

Scenarioberekeningen met extra vernattingsmaatregelen laten een significante toename in het hersteld areaal zien, ter grootte van circa 450 hectare (+10%). De grootste (procentuele) meerwaarde wordt bereikt in de Moerputten (+37%), de Leemkuilen (+30%), de Scheeken (+40%) en in de Hooibroeken (+70%), waarbij in het laatste gebied het volledige areaal wordt hersteld. In de Scheeken zal de berekende toename in realisatie van waterdoelen niet bereikt kunnen worden door de aanwezigheid van boomteelt.

Geen van deze gebieden heeft een overlap met de gebieden die aangemerkt zijn voor beekherstel. De natuurparel Smalbroeken valt samen met de te herstellen loop van de Beerze. Hier zou een gecombineerde inzet van middelen zinvol kunnen zijn, ware het niet dat uit berekeningen blijkt dat de toegevoegde waarde van extra maatregelen beperkt is. Deze optie dient lokaal verder verkend te worden.

Binnen de Meierij valt de opgave voor regionale waterberging grotendeels samen met die van beekherstel (Dommel, Voorste Stroom en Smalwater). Ook het gebied Smalbroeken is aangemerkt als waterbergingsgebied.

Een gekoppelde inzet van middelen voor waterthema's kan vooral zinvol zijn voor het realiseren van doelstellingen rondom beekherstel en waterberging (in de Smalbroeken ook waterdoelen), maar het positieve effect is sterk gerelateerd aan de precieze ingrepen.

Maatregelen ter vermindering van stikstofdepositie uit veldemissies zijn zinvol in het gebied tussen Boxtel, Oisterwijk, Udenhout, Cromvoirt en Vught. Hier dragen deze maatregelen zowel bij aan verminderde stikstofdepositie in de Habitatrichtlijngebieden Loonse en Drunense Duinen en Kampina en Oisterwijkse bossen en vennen, als aan het voorkomen van extra uitspoeling van stikstof en fosfaat op landbouwgronden als gevolg van vernatting.

Maatregelen ter vermindering van stikstofdepositie uit stalemissies zijn met name zinvol rondom het Vressels bos, rondom Huis ter Heide, ten westen van de Kampina, ten noordoosten van de Brand en rondom de Mortelen en de Scheeken. Dit zijn, met uitzondering van de Scheeken, niet de gebieden waar extra maatregelen ten behoeve van de realisatie van waterdoelen veel positieve effecten kunnen opleveren. Ook is er nauwelijks sprake van een combinatie met beekherstel of waterberging. Een gecombineerde inzet van watermaatregelen met verminderde stikstofdepositie uit stallen biedt in de Meierij dan ook nauwelijks meerwaarde.

Effecten van variant 4: Beheersvariant

In deze variant is bekeken welke waterkwaliteitsmaatregelen het meeste effect hebben. Er is gekeken naar randenbeheer, bufferstroken, biologische boomteelt en bedrijfswaterplannen.

Randenbeheer houdt in dat in de buitenste meters van een perceel geen gebruik wordt gemaakt van mest en gewasbeschermingsmiddelen, waardoor er minder uitstoot van stoffen in het oppervlaktewater plaatsvindt. Deze gewassen op de buitenste meters worden geoogst en afgevoerd waardoor de grond wordt verschaald. Randenbeheer leidt tot minder uitspoeling

van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater, doordat er op de perceelsranden geen mest en geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt en doordat de verschaalde perceelsranden als buffer dienen voor de stoffen die op de rest van het perceel worden toegediend.

Beekbegeleidende beplanting en natuurvriendelijke oevers helpen voorkomen dat stikstof en fosfaat uit de landbouwgronden direct in de watergangen spoelt. Droge natuurvriendelijke oevers zijn met name effectief in gebieden waar het grootste deel neerslagoverschot via het ondiepe grondwater het oppervlaktewater bereikt (en niet via het diepe grondwater). Bij een breedte van rond de 10 meter blijkt de effectiviteit tot 70% te zijn. Droge natuurvriendelijke oevers kunnen niet worden toegepast als percelen worden gedraineerd door middel van buizen, omdat het overtollige water dan direct naar de beek wordt afgevoerd. Hier is een natte natuurvriendelijke oever een alternatief. De effectiviteit van natte natuurvriendelijke oevers loopt op tot 60 à 100% bij een breedte van 10 meter. Naast de verminderde toediening van mest en bestrijdingsmiddelen zorgen bufferstroken ook voor een actieve vermindering van de stikstof- en fosfaatuitspoeling en worden bestrijdingsmiddelen ingevangen.

Bij de biologische boomteelt worden geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, zodat er aanzienlijk minder uitspoeling optreedt naar het grond- en oppervlaktewater. De overweging van boomtelers om al dan niet over te schakelen naar biologische boomteelt zijn overwegend van economische aard. Door de hogere arbeidskosten moet een biologisch product meer opbrengen dan een gangbaar product, om biologische boomteelt rendabel te maken.

Het traditionele bedrijfswaterplan bevat drie elementen: waterconservering, beregenen op maat (niet méér beregenen dan strikt noodzakelijk is) en verstandig omgaan met andere waterstromen op het bedrijf (bijvoorbeeld regenwater afkoppelen). Beregenen op maat kan een agrariër een behoorlijke besparing van grondwater (25%) opleveren, als deze rekening houdt met de weersvoorspelling en de toestand van het gewas. Binnen het bedrijfswaterplan zou ook aandacht geschonken kunnen worden aan maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit. Dit zijn echter veelal ingrijpendere maatregelen dan de kwantitatieve ingrepen, waarmee direct winst wordt behaald.

Bovenstaande varianten hoeven elkaar niet uit te sluiten en zijn zelfs complementair. De inzet van deze middelen dient via een gebiedsgerichte aanpak te verlopen. Dit vooral vanwege het feit dat de maatregelen niet kunnen worden afgedwongen en participatie van en draagvlak bij grondeigenaren van essentieel belang is.

6 Uitvoering

In de reconstructie staat de uitvoering centraal. Alle inspanningen en afspraken zijn erop gericht om in de periode tot 2016 de reconstructiedoelen uit te voeren.

De reconstructie van het landelijk gebied is een ambitieus, ingrijpend en nieuw proces. Gezamenlijk zetten overheden en maatschappelijke organisaties (de reconstructiepartners, zie §1.2) hun schouders onder de opgave van de reconstructie. Alleen op deze wijze kunnen de kansen voor een vernieuwing van het platteland optimaal worden benut.

De vorige hoofdstukken van dit plan bevatten de ambities voor de Meierij. Dit hoofdstuk geeft aan hoe we dit plan gaan uitvoeren. Hierbij gaan we eerst in op de uitvoeringsstrategie (§6.1) en de uitvoeringsorganisatie (§6.2). Vervolgens geven wij in §6.3 aan welke onderdelen van het reconstructieplan wij uit willen werken ten behoeve van de uitvoering. In §6.4 geven wij een indicatie van de kosten van dit plan en de verdeling van de kosten over de partijen. De inzet van regelingen en instrumenten komt aan bod in §6.5. Paragraaf 6.6 gaat in op het flankerend beleid.

6.1 Uitvoeringsstrategie

In dit plan staan de doelen centraal. Deze veranderen niet gedurende de planperiode, alleen de wijze waarop de doelen gerealiseerd worden kan veranderen. Door verschillen tussen regio's kunnen dezelfde doelen in het ene gebied anders aangepakt worden dan in het andere gebied. Bij dit alles houden we het totale programma in het oog. Om de doelen te realiseren hebben we een vierjarig uitvoeringsprogramma gemaakt, waarin staat beschreven hoe we de doelen gaan realiseren, hoeveel dat kost en wie dat betaalt. Eén keer per jaar kijken we of dit uitvoeringsprogramma geactualiseerd moet worden. Verder monitoren we om te kijken hoever we van onze doelstelling af zitten, zodat we onze activiteiten kunnen bijsturen.

De uitvoering van de reconstructie vergt een grote inzet van alle partijen. Maar vooral een grote creativiteit en bereidheid om samen te werken in de manier waarop het proces wordt opgepakt. Wij willen dit vorm geven door in een vroeg stadium betrokkenen bij elkaar te brengen om gezamenlijk te bepalen welke projecten nodig zijn om de gestelde doelen in de praktijk te realiseren. Reconstructie is geen vrijblijvend proces, alle partijen moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Samenwerking is de sleutel tot succes. De samenwerking die daarbij de afgelopen jaren al is ontstaan is van essentieel belang om tot een effectieve uitvoering te komen. Waar nodig stimuleren we de totstandkoming van nieuwe samenwerkingsverbanden. Wij willen dat de mensen uit het gebied op een goede manier betrokken worden bij ons werk en kunnen participeren in projecten. Daarom communiceren we naar de streek waar we mee bezig zijn en betrekken we burgers actief bij de uitvoering waar dat nodig is.

6.2 Uitvoeringsorganisatie

6.2 ↔ 10.2

Voor het bereiken van de doelen van de reconstructie is een effectieve, gebieds- en oplossingsgerichte organisatie van wezensbelang. Daarbij staat voorop dat de uitvoering primair een verantwoordelijkheid van (partners in) de Meierij is.

De rol van de reconstructiecommissie de Meierij is tweeledig. Enerzijds is zij verantwoordelijk voor het op gang brengen en organiseren van het regionale uitvoeringsproces en het betrekken van de streek bij de uitvoering. Anderzijds heeft zij een belangrijke rol bij de (bestuurlijke) begeleiding van projecten in het uitvoeringsprogramma.

Hiervan afgeleid zijn werkzaamheden op het gebied van planning en bewaking van de voortgang van de uitvoering (zie §10.7 van deel B).

In een uitvoeringsconvenant tussen de provincie en de partijen in de Meierij worden afspraken gemaakt over de uitvoering van het regionale uitvoeringsprogramma. De afspraken gaan onder andere over de samenwerking binnen de reconstructiecommissie en de coördinerende en adviserende rol van de reconstructiecommissie.

De uitvoerende partijen in de Meierij streven naar een samenwerkingsverband waarbinnen ze hun inzet voor de uitvoering van het reconstructieplan kunnen bundelen. De medewerkers binnen dit samenwerkingsverband begeleiden initiatieven zonder op de stoel van de initiatiefnemer te gaan zitten. Het samenwerkingsverband bestaat uit een mix van medewerkers van de verschillende uitvoerende partijen in de streek. Daarmee ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering en wordt kennisuitwisseling bevorderd.

6.3 Uitwerking van het reconstructieplan

6.3 ↔ 11.3

Het reconstructieplan moet op sommige onderdelen nog nader uitgewerkt worden, voordat met de uitvoering aan de slag kan worden gegaan.

Dit betreft onder andere de gebieden waar inzet van het instrument herverkaveling wordt beoogd. Voor deze gebieden wordt een planuitwerking gemaakt. In de Meierij hebben we voorlopig nog geen uitwerkingen voor herverkaveling. We willen ons eerst richten op grondverwerving. Als we voldoende grond hebben, dan bekijken we of we onze doelstellingen door kavelruil of wettelijke herverkaveling kunnen realiseren. Indien we kiezen voor wettelijk herverkaveling, dan zullen we een uitwerking van het reconstructieplan maken.

De uitwerkingen doorlopen dezelfde procedure als dit reconstructieplan en maken na vaststelling onderdeel uit van dit reconstructieplan.

6.4 Indicatieve kosten

6.4 ↔ 10.3

De bekostiging van het uitvoeringsproces is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de reconstructiepartners.

Wij hebben op basis van normkosten de totale kosten tot en met 2016 berekend. Voor de realisatie van het voorkeursalternatief (doelen 2016) worden de kosten geraamd op € 386 Miljoen.

Tabel 6.1 geeft een overzicht van de indicatieve kosten per thema.

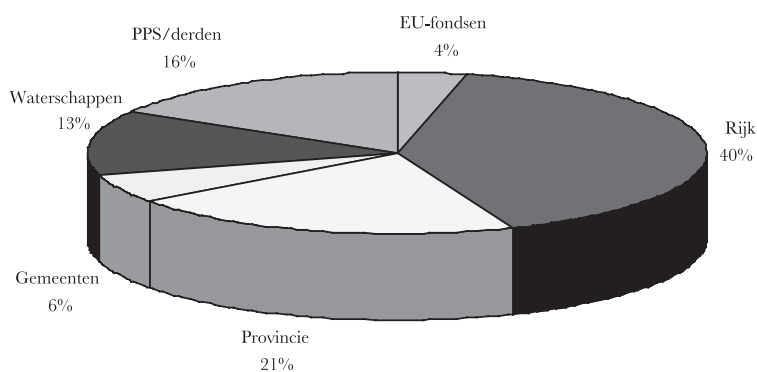
Tabel 6.1   **Indicatieve kosten**

Thema	Kosten t/m 2016 in miljoenen euro's (indicatief)	
Water en bodem	€	146
Milieu	€	51
Natuur	€	138
Landschap en cultuurhistorie	€	6
Landbouw	€	22
Recreatie	€	18
Wonen, werken en leefbaarheid	€	4
Uitvoeringsorganisatie e.d.	€	1
Totaal	€	386

In tabel 6.2 en figuur 6.1 is per thema een indicatieve verdeling van de kosten over de verschillende partijen weergegeven. Bij deze verdeling is ook rekening gehouden met de bijdrage van maatschappelijke partijen en derden. Een indicatieve verdeling per doel is opgenomen in het regionaal uitvoeringsprogramma.

Tabel 6.2   **Indicatieve kostenverdeling**

Kostenverdeling	Miljoenen euro's (indicatief)		
EU	4%	€	13
Rijk	41%	€	157
Provincie	20%	€	79
Gemeenten	6%	€	24
Waterschappen	12%	€	47
Maatschappelijke partijen en derden	17%	€	66
Totaal	100%	€	386

Figuur 6.1   **Indicatieve verdeling van de kosten over de verschillende partijen voor de periode 2005-2016**

6.5 Samenhang in regelingen en instrumenten

6.5 ↔ 10.4

Ontwikkelingsgerichtheid is een belangrijk uitgangspunt voor de uitvoering van de reconstructie. De ontwikkeling van projecten en realisatie van doelen willen we zoveel mogelijk sturen door stimulerend beleid. Regulering zal op bepaalde punten nodig blijven. In de reconstructie streven we naar een optimale mix tussen stimulerende en regulerende maatregelen. Het accent ligt daarbij sterk op stimulering en minder op (extra) regulering.

Voor het landelijk gebied bestaan veel regelingen en instrumenten. Specifiek voor de doelen van de reconstructie is bijvoorbeeld de regeling Ruimte voor ruimte ontwikkeld. In hoofdstuk 10 van deel B wordt uitgebreid ingegaan op de instrumentenpakketten.

Om alle goede projecten en projectideeën van de grond te krijgen, willen wij meer samenhang brengen in de inzet van bestaande instrumenten. Daarnaast willen we waar nodig nieuwe instrumenten ontwikkelen.

6.6 Flankerend beleid

6.6 ↔ 12

Flankerend beleid komt in beeld als de uitvoering van de reconstructie gevolgen heeft voor de individueel belanghebbenden. De reconstructiecommissie heeft tijdens die voorbereiding van het reconstructieplan zoveel mogelijk gezocht naar oplossingen die zo min mogelijk schade toebrengen aan individuele belangen. Het reconstructieplan kan echter ingrijpende gevolgen hebben. Het is daarom niet te vermijden dat ten behoeve van het algemeen belang individuen nadeel ondervinden. Daarom is flankerend beleid ontwikkeld. Het begrip flankerend beleid wordt gebruikt voor verschillende vormen van compensatie. Het is gericht op het voorkomen van schade en op het aanbieden van alternatieven. Dit vraagt maatwerk.

Flankerend beleid

Het algemeen belang, dat gediend is met realisering van het reconstructieplan, heeft soms gevolgen voor individuele belangen. Daar moet bij de opstelling of bij de uitvoering van het plan rekening mee worden gehouden in die zin dat er een oplossing gevonden moet worden voor het individuele belang. Voorkomen moet worden dat een belanghebbende onevenredig nadeel ondervindt van het reconstructieplan.

Hierbij zijn twee situaties te onderscheiden:

1. De totstandkoming en uitvoering van het reconstructieplan. Hierin is actief gezocht naar een oplossing om te voorkomen dat er onevenredig nadeel ontstaat. Het gaat om verschillende compenserende maatregelen, die samen flankerend beleid worden genoemd;
2. De vaststelling van het reconstructieplan. Daarbij kan een belanghebbende als gevolg van het reconstructieplan schade lijden die niet of niet geheel ten laste van hem behoort te blijven en die niet op een andere wijze wordt vergoed. Hiervoor wordt de term plan-schade gebruikt.

Procedure

Het moet voor iedereen duidelijk zijn hoe het flankerend beleid gestalte krijgt. Er is een protocol opgesteld waarin staat tot wie mensen zich kunnen richten met een verzoek om flankerend beleid. De reconstructiecommissie speelt bij de behandeling van deze verzoeken een centrale rol. Gedeputeerde Staten zijn het bestuursorgaan dat uiteindelijk verantwoordelijk is voor de uitvoering. Verder wordt de mogelijkheid van het instellen van een onafhankelijke commissie van deskundigen, die adviseert over verzoeken om flankerend beleid, onderzocht. De gebieds-

coördinator, tevens secretaris van de reconstructiecommissie, draagt zorg voor de afwikkeling van dergelijke verzoeken.

Verzoeken om schadevergoeding

Hoe zorgvuldig dit flankerend beleid ook is en bij de totstandkoming en uitvoering ook wordt toegepast, de situatie kan zich voordoen dat flankerende maatregelen geen soelaas bieden. In dat geval kan de belanghebbende een verzoek tot schadevergoeding indienen.

Voor de behandeling van verzoeken om schadevergoeding is de provinciale procedureverordening van kracht.

Bijlage 1 Verklaring begrippen

A- en B- gebieden A-gebieden: ‘zeer kwetsbare natuurgebieden’: gebieden die zeer gevoelig zijn voor verzuring (de kritische depositiewaarde ligt lager dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar). B-gebieden: ‘kwetsbare gebieden’: gebieden die gevoelig zijn voor verzuring (de kritische depositiewaarde ligt op of boven 1400 mol stikstof per hectare per jaar). De A- en B-gebieden vormen samen de ‘kwetsbare gebieden’ zoals bedoeld in de Wet ammoniak en veehouderij.

Aandachtsgebieden landschap Gebieden waar projecten gestart worden die gericht zijn op verbetering van de landschappelijke kwaliteit.

Aanhoudingsplicht De plicht van burgemeester en wethouders om hun beslissing op een verzoek om bouwvergunning of aanlegvergunning, die niet in strijd is met het geldend bestemmingsplan, voorlopig niet te nemen (aan te houden) in afwachting van een aanpassing van dat bestemmingsplan.

Aankoopstrategieplan (ASP) Plan voor grondverwerving ten behoeve van de ecologische hoofdstructuur waarin staat welke knelpunten worden aangepakt, in welke planperiode dat gaat gebeuren en op welke wijze dat plaats zal gaan vinden.

Aardkundig waardevolle gebieden Gebieden waar de natuurlijke ontstaanswijze herkenbaar is doordat aardkundige verschijnselen er nog een gave vorm hebben en/of in onderlinge samenhang voorkomen. De aardkunde heeft de - vaak trage en grootschalige - werking van de niet-levende natuur als onderwerp en omvat de geologische, geomorfologische, bodemkundige en (geo)hydrologische verschijnselen en processen. Aardkundige verschijnselen maken samen met natuurlijke, cultuurhistorische en archeologische waarden deel uit van de onderste laag en zijn medebepalend voor de landschappelijke waarden.

Aardkundig waarden Verschijnselen en processen van de niet-levende natuur (geologie, reliëf, bodem, water) - al dan niet mede teweeggebracht door menselijk handelen - die een bijzondere betekenis hebben voor de mens omdat zij inzicht geven in de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van een gebied en/of omdat zij (mede)bepalend zijn voor de identiteit en belevingswaarde van het landschap.

Aardkundig waardevolle gebieden Gebieden van provinciale of (inter)nationale betekenis, aangewezen in het Streekplan Noord-Brabant 2002, waar de natuurlijke ontstaanswijze herkenbaar is doordat aardkundige verschijnselen er nog een gave vorm hebben en/of in onderlinge samenhang voorkomen.

Achtergronddepositie De neerslag van stoffen uit de lucht (bijvoorbeeld ammoniak of stikstofoxiden) in een bepaald gebied, waarbij de herkomst van de stoffen buiten dit gebied ligt.

Agrarisch bedrijf Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen of het houden van dieren.

Achtergronddepositie De neerslag van stoffen uit de lucht (bijvoorbeeld ammoniak of stikstofoxiden) in een bepaald gebied, waarbij de herkomst van de stoffen buiten dit gebied ligt.

Agrarisch natuurbeheer Natuurbeheer op landbouwgronden uitgevoerd door boeren gecombineerd met de agrarische bedrijfsvoering.

Agrarische hoofdstructuur (AHS) Het gebied buiten de GHS en de bebouwde kernen en infrastructuur waar de instandhouding en de versterking van de landbouw voorop staan (aangeduid in het Streekplan Noord-Brabant 2002).

Agribusiness Bedrijven die goederen en diensten leveren aan land- en tuinbouwbedrijven of zorgen voor verwerking, afzet en transport van agrarische producten van de primaire land- en tuinbouwbedrijven.

Agrotourisme Alle vormen van recreatie en toerisme op agrarische bedrijven.

Akkoord van Cork Akkoord tussen de reconstructiepartners in Noord-Brabant over het vervolg van de reconstructie/revitalisering, gesloten op 11 juli 2003.

(MER)-Alternatief Eén van de mogelijke (sets) oplossingen in het kader van de milieueffectrapportage.

Archeologie Wetenschap van menselijke samenlevingen op grond van bodemvondsten en opgravingen.

Archeologische Monumenten Kaart (AMK) Kaart waarop alle bekende archeologische monumenten staan.

Hierop staan de wettelijk beschermde archeologische terreinen, terreinen waarvoor wettelijke of planologische bescherming in voorbereiding is, en zijn de niet-wettelijke archeologische terreinen afgebeeld. Deze terreinen met bekende archeologische waarden zijn gewaardeerd op basis van kwaliteit, zeldzaamheid en contextwaarde.

Archeologische vindplaats Locatie waar zich archeologische sporen en vondsten bevinden.

Autonome ontwikkeling (AO) Ontwikkelingen die plaatsvinden zonder dat één van de alternatieven wordt uitgevoerd en waartoe al wel besloten is.

Bebouwing Eén of meerdere bouwwerken.

Bebouwingscluster Een vlakvormige verzameling van gebouwen in het buitengebied.

Bebouwingsconcentratie Een kernrandzone, bebouwingslint of bebouwingscluster.

Bebouwingslint Een lijnvormige verzameling van gebouwen langs een weg in het buitengebied, doorgaans dubbelzijdig aanwezig, met geringe afstanden tussen de bouwkvavels, veelal met een historisch gegroeide menging van kleinschalige buitengebied- en niet-buitengebiedfuncties.

Beeldkwaliteitsplan Een plan, opgesteld als aanvulling op het ruimtelijke plan dat zich doorgaans vooral richt op functionele kwaliteiten, dat de na te streven beeldkwaliteit beschreven. Dat gebeurt onder meer door aan te geven op welke ruimtelijke kenmerken van landschap en bebouwing en landschappelijke structuren en elementen moet worden ingespeeld en welke streefbeelden daarbij gelden.

Beheersovereenkomst Overeenkomst die een grondeigenaar en de overheid afsluiten om in de overeenkomstig aangewezen gebieden het beheer van een bepaald grondoppervlak aan te passen ten gunste van de natuur. De grondeigenaar krijgt hiervoor een financiële vergoeding.

(m.e.r.)-beoordelingskader Set van toetsingscriteria op basis waarvan het plan beoordeeld wordt op (milieu-) effecten.

Bevoegd gezag Het orgaan dat bevoegd is ter zake besluiten te nemen in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Bij bijvoorbeeld een bestemmingsplan is het bevoegd gezag de gemeente, bij een Streekplan is dat de provincie.

Biologische landbouw Gecertificeerde vorm van landbouw waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van korte gesloten kringlopen en natuurlijk evenwicht. Daarom wordt er geen gebruikgemaakt van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. Belangrijke elementen zijn een goede mineralenbeheersing, een ruime vruchtwisseling, een goede bodemvruchtbaarheid, het gebruik van resistente gewassen en mechanische onkruidbestrijding. Er is ook veel aandacht voor het welzijn van dieren.

Blauw knooppunt Een blauw knooppunt bevindt zich op de overgang tussen twee deelstroomgebieden. Ter plaatse van een blauw knooppunt dient de kwaliteit van het water te voldoen aan de eisen die door het benedenstrooms gelegen gebied gesteld worden.

Bodemarchief De archeologische informatie die in de bodem aanwezig is. Deze informatie is de weerslag van menselijke activiteiten in het verleden.

Bouwblok Een in een bestemmingsplan vastgelegde ruimtelijke eenheid, waarbinnen de bebouwing ten behoeve van een bestemming moet worden geconcentreerd.

Bouwblok op maat Het bouwblok op maat principe gaat uit van de normaal te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden binnen een planperiode met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggend gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Hierbij worden de bestaande bebouwing en voorzieningen vervat in een bouwvlak, wordt rekening gehouden met een uitbreiding van ca 15% (zie bijlage 5 deel B voor een toelichting).

Bouwrecht Een rechtstreeks - zonder vrijstellings- of wijzigingsprocedure - aan een bestemmingsplan c.q. een daarbinnen opgenomen bouwvlak te ontfangen recht om bebouwing te mogen oprichten, uitgezonderd omschakeling.

Bouwwerk Elke constructie van enige omvang, van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Brabantbrede balans Intensieve veehouderij De totale balans tussen de te verplaatsen intensieve veehouderijen en de locaties voor inplaatsing van deze bedrijven in de zeven reconstructiegebieden tezamen.

Brongebieden Het water in dit gebied stroomt het gehele jaar langzaam, maar gestaag naar een beek. Deze gebieden zijn belangrijk voor de basisafvoer van beken.

Bufferzone Beschermingszone rond kwetsbare gebieden, bijvoorbeeld ter voorkoming van vervuiling van het grondwater in waterwingebieden.

Chemische luchtwasser Luchtzuiveringssysteem (kolommen met vloeistof) waardoorheen stallucht wordt geleid voordat het naar buiten wordt geblazen. Een chemische wasser verwijdert ammoniak (95% of meer) uit de stallucht door deze te binden aan een zuur, meestal zwavelzuur.

Commissie m.e.r. Onafhankelijke commissie die het bevoegd gezag adviseert over de richtlijnen voor de inhoud van het MER en de kwaliteit ervan.

Compenserende maatregel Maatregel om de nadelige gevolgen van een ingreep voor de natuur, het milieu of het watersysteem te compenseren.

Cultuurhistorie De overblijfselen van de geschiedenis van de door de mens gemaakte en beïnvloede leefomgeving.

Depositie Neerslag van stoffen (zoals ammoniak) uit de lucht op een bepaald gebied.

Diffuse bronnen Een bron van verontreiniging die niet eenduidig op een bepaalde plek zijn oorsprong heeft, maar over een groter gebied plaatsvindt. Voorbeelden zijn verontreinigingen afkomstig uit de landbouw en het verkeer die via atmosferische depositie en uit- en/of afspoeling van gronden het grond- en oppervlaktewater bereiken.

Doelenboom Schematisch overzicht van de rangorde van hogere beleidsdoelen, plandoelen, maatregelen en randvoorwaarden. Een doelenboom beschrijft een toekomstige situatie die ontstaat ná het oplossen van de geïdentificeerde problemen, identificeert en beschrijft de hiërarchie in doelstellingen, en visualiseert de oorzaak-gevolg relaties in diagramvorm.

Droogteschade Derving van inkomsten ten gevolge van een lagere gewasproductie door een tekort aan water in de land- en tuinbouw.

Dorpsontwikkelingsplan Ontwikkelingsplan voor een dorp, opgesteld met alle betrokkenen (inwoners, gemeente, bedrijfsleven) waarin aandacht wordt besteed aan ruimtelijke, sociale en economische en/of leefbaarheidsaspecten. Naast een visie zijn in het plan ook nadrukkelijk projecten opgenomen.

Duurzame locatie intensieve veehouderij Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt (ammoniak, stank) als ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap) verantwoord is om te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare voor een intensieve veehouderij.

Duurzame productie Productie die bij voortzetting ook in de toekomst rendabel is en geen problemen oplevert voor het milieu.

Duurzame projectlocatie intensieve veehouderij Een locatie met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt als ruimtelijk oogpunt verantwoord is om er enkele bouwblokken voor intensieve veehouderijen te projecteren. Op een duurzame projectlocatie is nieuwvestiging dus mogelijk. De omvang van een duurzame projectlocatie ligt in de orde van grootte van 10 hectare.

Ecologische hoofdstructuur (EHS) Samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden.

Ecologische verbindingzone (EVZ) Zone die dienst doet als migratieroute voor planten en dieren tussen verschillende natuurgebieden. Aanleg van verbindingzones heeft als doel barrières tussen deze gebieden op te heffen. De zone moet zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht zijn ingericht en beheerd volgens de eisen van de doelsoorten.

Economische drager (Cluster van) economische activiteit die een bijdrage levert aan de versterking van de structuur in een gebied.

Emissie Het in de lucht brengen van stoffen (zoals ammoniak) vanuit een bepaalde bron.

Extensieve recreatie Recreatie met weinig dynamiek die nauwelijks druk uitoefent op de omgeving. Bijvoorbeeld wandelen, fietsen en natuurkamperen. Er zijn weinig of geen gebouwen nodig en het aantal recreanten (per tijdseenheid of oppervlakte-eenheid) is beperkt.

Externe effecten Veranderingen of invloeden die optreden buiten het gebied waar een concrete ingreep of activiteit plaatsvindt.

Fasering Het indelen van de reconstructiedoelen in elkaar opvolgende fasen.

Flankerend beleid Beleid omvattende een breed pakket aan maatregelen voor diegene die nadelige consequenties ondervinden als gevolg van de vaststelling en uitvoering van het reconstructieplan.

Functie waternatuur Een functie die in het Waterhuishoudingsplan aan wateren is gegeven, die bestaande of potentiële aquatische of semi-aquatische natuurwaarden hebben. De wateren met de deelfunctie waternatuur behoren tot de Groene Hoofdstructuur. De doelstelling voor deze wateren richten zich op het behoud en het scheppen van de randvoorwaarden voor ecologische ontwikkeling.

Functie viswater Een functie die in het Waterhuishoudingsplan aan wateren is gegeven met de functie waternatuur of waterlopen die als hoofdmigratieroute moeten gaan fungeren. In deze wateren wordt gestreefd naar een visstand, die van nature thuishoort in het betreffende watertypealleen, zowel wat betreft soortensamenstelling als leeftijdsopbouw. De functie betreft geen recreatieve hengelfunctie.

Gebiedsvreemd water Van elders aangevoerd water met een afwijkende samenstelling.

Gedeputeerde Staten (GS) Het dagelijks bestuur van de provincie bestaande uit zeven gedeputeerden en de Commissaris van de Koningin.

Generiek beleid Algemeen geldend beleid.

Geomorfologie Wetenschap die de natuurlijke vorm van het landschap bestudeert, zoals die ontstaan is door geologische processen en eventueel beïnvloed is door menselijk handelen.

Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) Gewenste toestand van het grondwater en het oppervlaktewater voor elke (gebruiks)functie in een begrensd gebied vastgesteld na integrale ruimtelijke afweging.

Gradiënt Verloop in de ruimte, bijvoorbeeld van nat naar droog, van hoog naar laag of van voedselrijk naar voedselarm.

Groenblauwe diensten Extra maatregelen of beheer dat boeren of particulieren uitvoeren ter realisering van natuur-, landschaps-, milieu- en waterdoelstellingen.

Groenblauwe dooradering Een vlechtwerk van landschapselementen (watergangen met oevers, moerasjes en poelen, brede bermen, kleine bosperceeltjes en paden) in het agrarisch cultuurlandschap.

Groene hoofdstructuur (GHS) Een samenhangend netwerk van alle natuur- en bosgebieden, landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere natuurwaarden en landbouwgebieden die bijzondere potenties hebben voor de ontwikkeling van natuurwaarden (aangeduid in het Streekplan Noord-Brabant 2002).

Grondgebonden teelten Teelten die in de volle grond plaatsvinden. Grondgebonden teelten zijn in ieder geval: akkerbouw, fruitteelt en vollegrondstuinbouw en vormen van boomteelt waarbij de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant.

Grondgebonden agrarisch bedrijf Een agrarisch bedrijf waarvan de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: akkerbouw-, fruitteelt- en vollegrondstuinbouwbedrijven en boomteeltbedrijven, waarvan de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant. Melkveebedrijven zijn doorgaans ook grondgebonden.

Grootvee eenheid (GVE) Het aantal GVE op een bedrijf is de optelsom van het aantal landbouwdieren op het bedrijf omgerekend naar de fosfaatproductie van één melkkoel.

Habitat Leefgebied van planten of dieren.

Habitatrichtlijn(gebied) De Habitatrichtlijn is een EU-richtlijn die zich richt op het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied. Het betreft zowel de bescherming van gebieden als soorten. Een Habitatrichtlijngebied is een gebied dat aan de criteria van deze EU-richtlijn voldoet en daarom beschermd dient te worden.

Handhaving Het door toezicht en het toepassen van (of dreigen met) bestuur(srechtelijke), strafrechtelijke of privaatrechtelijke middelen bereiken dat de algemeen geldende rechtsregels en individueel geldende voorschriften worden nageleefd. Handhaving bestaat uit toezicht, opsporing en sanctionerend optreden.

Hervestiging van een agrarisch bedrijf Het verplaatsen van een bestaand agrarisch bedrijf van het ene agrarisch bouwblok naar een ander agrarisch bouwblok.

Huiskavel Kavel waarop de bedrijfsgebouwen staan.

Hydrologie De leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water in al zijn verschijningsvormen op en beneden het aardoppervlak.

Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) Kaart met een driedeling in gebieden met hoge, gemiddelde en lage archeologische waarden. Deze waarden geven aan of de kans op het aantreffen van archeologische (nog niet bekende) belangrijke vindplaatsen groot, gemiddeld of klein is.

Infiltratie Het doorsijpelen van water door de bodem naar het grondwater (ook wel inzijging of wegzijging genoemd).

Ingreep-effectrelatie Relatie tussen een bepaalde ingreep en het daaruit volgende effect. Op grond van ingreep-effectrelaties kunnen binnen bepaalde marges voorspellingen worden gedaan over het effect van nieuwe ingrepen.

Inplaatsing Het toestaan van voortzetting van landbouwbedrijvigheid in het betreffende gebied door een bedrijf dat elders moet beëindigen.

Integrale zonerings Gebiedsdekkende indeling van het reconstructiegebied in drie zones, te weten landbouwontwikkelings-, verwevings- en extensiveringsgebieden.

Landbouwontwikkelingsgebied Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat landbouw dat geheel of gedeeltelijk voorziet, of in het kader van de reconstructie zal voorzien, in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij.

Verwevingsgebied Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied, gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur. Hervestiging of uitbreiding van intensieve veehouderij is mogelijk mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

Extensiveringsgebied Ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat natuur of overig, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk zal worden gemaakt.

Intensief recreatief gebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Gebied waar ruimte wordt geboden voor de nieuwvestiging van kleinschalige of verdere ontwikkeling van (groot- of kleinschalige) intensieve toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen, indien de randvoorwaarden (Afsprakenkader Recreatie Streekplan) dit toelaten.

Intensieve veehouderij Een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf waarin het houden van vee of pluimvee de hoofdzaak is. Onder intensieve veehouderijen worden tevens nertsenhouderijen verstaan.

Intermediaire gebieden Gebieden waar afwisselend kwel en infiltratie optreedt.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) In recreatief opzicht kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve bedrijven, voor recreatief medegebruik, extensieve waterrecreatie en verschillende routestructuren.

Kapitaalintensieve functies Functies die om hoge investeringskosten vragen per vierkante meter, zoals woongebied, bedrijventerrein, vestigingsgebieden voor de glastuinbouw, landbouwontwikkelingsgebieden, projectlocaties voor de intensieve veehouderij en grote recreatiecomplexen.

Kapitaalintensieve ontwikkelingen Ontwikkeling van kapitaalintensieve functies: ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid, materiaal) tot gevolg hebben.

Kavelruil Het op meer praktische en efficiënte wijze verdelen van het grondeigendom van verschillende eigenaren.

Kerngebieden (van de EHS) Kerngebieden bestaan uit natuurterreinen, landgoederen, bossen, grote wateren en waardevolle agrarische cultuurlandschappen. Ze zijn minimaal 250 hectare groot. Het zijn gebieden met al bestaande bijzondere ecologische waarden van nationale en/of internationale betekenis. [Natuurbeleidsplan Min LNV Het beleid voor de kerngebieden is gericht op behoud en verdere ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden.

Kernrandzone Een overgangszone tussen de bebouwde kom en het buitengebied met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar en met een ondergeschikte en/of afnemende agrarische functie.

Ketenbeheer Het zodanig beheer van de keten grondstof-productie-gebruik-verwijdering dat er zo weinig mogelijk grondstoffen worden verspild en er zo min mogelijk emissies plaatsvinden.

Koopmansgelden Gelden, beschikbaar gesteld door het Rijk op advies van de Commissie Koopmans, ten behoeve van een lagere veebezetting en daarmee minder milieubelasting in en rond kwetsbare natuurgebieden en drinkwaterwinningen.

Kwel Opwaarts gerichte grondwaterstroming.

Kwetsbaar gebied Voor verzuring gevoelig gebied conform de Interimwet ammoniak en veehouderij, dat onderdeel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur.

Lagenbenadering Werkwijze om ruimtelijke keuzen meer in relatie te brengen met de onderste lagen. Water, bodem, landschap en hiermee verweven natuur- en cultuurhistorische waarden zijn structurerend voor het ruimtegebruik. Het grote belang van deze onderste laag hangt samen met de lange reproductietijd en de daarmee samenhangende onvervangbaarheid en de mate van uniciteit van deze waarden en systemen. Ook de tweede laag, de infrastructuur, is steeds meer sturend voor de functies wonen en werken. De derde en bovenste laag bestaat uit het ruimtegebruik voor wonen, werken, landbouw en recreatie. Dit ruimtegebruik moet worden afgestemd op de onderste twee lagen.

Landelijke regio Deel van Brabant dat niet in de stedelijke regio's ligt. In de landelijke regio's is beperkt ruimte voor woningbouw en bedrijven. Het voorkomen van verdere aantasting van het buitengebied staat centraal.

Landinrichting Instrument voor het inrichten van de ruimte in het landelijk gebied voor de functies die het gebied vervult (landbouw, natuur, recreatie, verkeer, landschap).

Landinrichtingswet Een Rijksregeling (of wet in formele zin) die dient tot het verbeteren van de inrichting van het landelijk gebied.

Landschap De waarneembare ruimtelijke verschijningsvorm van het aardoppervlak die wordt bepaald door de onderlinge samenhang en wederzijdse beïnvloeding van de factoren reliëf, bodem, water, klimaat, flora en fauna alsmede de wisselwerking met de mens.

Landschappelijke inpassing Een zodanige vormgeving en inpassing dat deze optimaal is afgestemd op bestaande danwel nog te ontwikkelen ruimtelijke, natuurlijke en cultuurhistorische landschapskwaliteiten.

Landschapscamping Campings met maximaal zestig kampeerplaatsen met een beperkte dichtheid, op grond die aan de landbouw onttrokken is en aansluit bij bestaande of voormalige (agrarische) bouwblokken. De gemiddelde grootte van een standplaats is bruto minimaal 300 m². Bij de inrichting van dergelijke campings moeten de natuur- en landschapswaarden worden verhoogd door een passende, robuuste en duurzame beplanting op en rond het kampeerterrein. De oppervlakte voor de nieuwe natuur dient ten minste drie maal zo groot te zijn als de oppervlakte voor de standplaatsen.

Landschapsecologische zone Een structurerende groene bufferzone tussen twee stedelijke kernen in een stedelijke regio. Deze bestaat uit een combinatie van gebieden voor de grondgebonden landbouw, de natuur en de recreatie. De zone heeft een verbindende functie voor aangrenzende landelijke regio's, zowel in landschappelijk als in ecologisch opzicht.

Leefgebied kwetsbare soorten Landbouwgronden en andere gronden - met name defensieterreinen - waarop zeldzame planten of dieren voorkomen die hoge eisen stellen aan de inrichting en het gebruik van hun omgeving, of waarop het voorkomen van zulke planten of dieren wordt nagestreefd.

Leefmilieuverordening Verordening die betrekking heeft op een gebied dat in hoofdzaak wordt gebruikt voor bewoning, het midden- en kleinbedrijf of kantoren of voor een samenstel van twee of meer van deze doeleinden. De verordening strekt tot wering van dreigende en tot stuiting van reeds ingetreden achteruitgang van de woon- en werk-omstandigheden en het uiterlijk aanzien van het betreffende gebied. Ter verwezenlijking van dit doel kunnen voorschriften worden gegeven ten aanzien van op te richten of door verbouwing tot stand te brengen bouwwerken en de toelaatbaarheid van werken (geen bouwwerken) en werkzaamheden voor het gebruik van gronden en opstallen.

Meander Natuurlijk bochtig verloop van een beek, kreek of rivier.

Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) Alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu zijn toegepast.

Mestbewerking Behandelen van dierlijke mest, zodat deze beter als mest kan worden gebruikt, of voor andere functies geschikt wordt (i.t.t. mestverwerking). De mest ondergaat een fysieke verandering, waarbij het totaal aan elementen in de meststoffen behouden blijft.

Mestvarkeneenheid (mve) Meeteenheid waarin stankproductie van veehouderijbedrijven en van opslag en aanwending van mest wordt uitgedrukt.

Mestverwerking Het proces om (drijf)mest af te breken door o.a. mestvergisting, om te zetten in nieuwe, bruikbare producten zoals energie uit biomassa, of te bewerken tot kwalitatief hoogwaardige meststoffen (mestbewerking).

Milieueffectrapportage (m.e.r.) Een milieueffectrapportage is procedure die dient als hulpmiddel voor de overheid bij de besluitvorming. de procedure bestaat uit het maken, beoordelen en gebruiken van een MER (Milieu Effect Rapport) en het achteraf evalueren van de milieugevolgen die samenhangen met de uitvoering van een mede op basis van het MER genomen besluit.

Mineralenaangiftesysteem (MINAS) Sinds 1998 verplicht systeem voor mineralenboekhouding waarmee de mineralenstromen op een agrarisch bedrijf in beeld kunnen worden gebracht. Hierbij gaat het om fosfaat en stikstof.

Mitigerende maatregel Maatregel om de nadelige gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het milieu te voorkomen of te beperken.

Monitoring Metingen waarmee de ontwikkelingen in het milieu worden gevolgd.

Natuurbeschermingswetgebied Met deze term wordt de verzameling van Natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten bedoeld.

Natuurdoeltype Een nagestreefde combinatie van abiotische en biotische kenmerken. Abiotische kenmerken bestaan onder meer uit bodem, reliëf, voedingstoestand, hydrologie, erosie en sedimentatie. Biotische kenmerken bestaan uit soorten en soortcombinaties met bijbehorende processen als primaire productie, herbivorie en predatie.

Natuurmonument Op grond van de Natuurbeschermingswet zijn door het ministerie van LNV natuurgebieden aangewezen als Natuurmonument of Staatsnatuurmonument. Natuurmonumenten zijn terreinen en wateren, welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon of om hun natuurwetenschappelijke betekenis.

Natuurontwikkeling Het scheppen van zodanige omstandigheden dat natuurlijke ecosystemen zich kunnen ontwikkelen.

Natuurontwikkelingsgebieden Natuurontwikkelingsgebieden zijn gebieden met goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van natuurwaarden, van nationale en/of internationale betekenis. In deze gebieden ligt veel sterker dan in kerngebieden het accent op wijziging van het grondgebruik en herinrichting.

Natuurparels Zogenaamde begeleidnatuurlijke eenheden en de daarbuiten gelegen bos- en natuurgebieden die bijzondere natuurwaarden hebben vanwege specifieke omstandigheden van de bodem of het (grond)water.

Nevenactiviteiten Het ontplooiën van activiteiten op een agrarisch bouwblok die niet rechtstreeks de uitoefening van de agrarische bedrijfsvoering betreffen

Niet-grondgebonden agrarisch bedrijf Een agrarisch bedrijf waarvan de productie niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Niet-grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: intensieve veehouderijen, glastuinbouwbedrijven en gebouwgebonden teeltbedrijven en kwekerijen, zoals champignonteeltbedrijven, witlofkwekerijen, sommige viskwekerijen en sommige wormenkwekerijen.

Niet-grondgebonden teelten Productiewijze waarin de teelt niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond.

Nieuw landgoed Een functionele eenheid, bestaande uit bos of andere natuur al dan niet met agrarische gronden met een productiedoelstelling. Vormen van bos- en landbouw kunnen onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering. Het geheel omvat minimaal tien hectare grond en is (voor tenminste 90%) openbaar toegankelijk. Op het landgoed staat en woonhuis met tuin van allure en uitstraling. Als ruimtelijk kenmerk geldt dat er een raamwerk van wegen, waterlopen, lanen en singels is, waarbinnen de verschillende ruimtegebruikvormen zijn gerangschikt. Het geheel is een ecologische, economische en esthetische eenheid waarvan de invulling is geïnspireerd door het omringende landschap, de cultuurhistorie en de bodemgesteldheid.

Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.

Nulalternatief Alternatief waarbij wordt uitgegaan van de bestaande situatie. Dit alternatief dient als referentiekader voor de effectbeschrijvingen van alle alternatieven in het MER.

Omgevingskwaliteit Omgevingskwaliteit is het samenhangende systeem van water, milieu-, natuur- en landschapskwaliteit.

Omschakeling van een agrarisch bedrijf Het geheel of gedeeltelijk overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm danwel het overstappen van een niet-agrarisch gebruik in een agrarische bedrijfsvorm.

Ontsnippering Het terugdringen van de versnippering van natuurgebieden.

Ontstening Het terugdringen van aantal en/of volume aan gebouwen in het buitengebied.

Overig landelijk gebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Gebieden die geen bijzondere aanduiding hebben omdat ze vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder aantrekkelijk en kansrijk zijn.

Overstort Punt waar het rioolstelsel op het oppervlaktewater loost.

Particulier natuurbeheer Het beheren van gronden als natuur, uitgevoerd door particulieren (agrariërs of privé-personen).

Piekafvoer Extreem hoge afvoer.

Plangebied Het gebied waarop het plan betrekking heeft.

Planperiode De reconstructie heeft een duur van 12 jaar, verdeeld over drie planperiodes. De eerste periode is van 2005 tot 2008, de tweede is van 2009 tot 2012, de derde is van 2013 tot 2016.

Planologische doorwerking (in de zin van artikel 27 Reconstructiewet) De verplichte formele vertaling van normen en beleid geformuleerd in het reconstructieplan, in het Streekplan of in gemeentelijke bestemmingsplannen, voor gebieden, aangewezen in het reconstructieplan. Dit betekent dat voornoemde normen en beleid vanaf bekendmaking van het reconstructieplan gelden alsof zij opgenomen zijn in het streek- of bestemmingsplan.

Plattelandsvernieuwing Het geheel aan activiteiten en beleidsimpulsen dat leidt tot nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied (zoals nevenfuncties en verbrede landbouw, hergebruik van voormalige bedrijfslocaties) met als doel een vitaal en leefbaar platteland te behouden en een bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van het landelijk gebied.

Product-Markt-Combinatie (PMC) Productielijn waarin (wisselende) netwerken van partijen vraaggericht produceren. Innovatieve PMC's kunnen de basis vormen voor het genereren van economische initiatieven en vernieuwingen.

Projectlocatie Zie duurzame projectlocatie.

Projectlocatiegebied recreatie (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Gebied waar een clustering mogelijk is van grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatieve bedrijven, dagattracties, intensieve watersportlocaties, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en openluchtrecreatiegebieden, indien de randvoorwaarden (Afsprakenkader Recreatie Streekplan) dit toelaten. Er is ruimte voor (incidentele) nieuwvestiging van zowel grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en dagrecreatieve voorzieningen als kleinschalige bedrijven en voorzieningen. De gebieden op de kaart zijn veelal zoeklocaties. Dit gezien het feit dat er nog geen volledige planologische afweging heeft plaatsgevonden met betrekking tot deze locaties.

Projectvestigingslocatie Duurzame projectlocatie, maar geschikt te maken voor het gebundeld vestigen van meerdere individuele bedrijven op één locatie. Deze bundeling kan naast voordelen voor de omgevingskwaliteit ook financiële voordelen voor de bedrijven met zich meebrengen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van gezamenlijke voorzieningen

Provinciale staten (PS) Het algemeen bestuur van de provincie, bestaande uit 79 leden.

Publiek- Private samenwerking (PPS) Samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven.

Puntbron Een bron van geconcentreerde lozingen van verontreinigende stoffen.

Reconstructie zandgronden Samenhangende aanpak van de opeenstapeling van problemen in de concentratiegebieden door intensieve veehouderij, met brede doelstellingen op het gebied van onder meer milieu, water en economie.

Reconstructiewet Concentratiegebieden Een Rijksregeling met als doel het bevorderen van een goede ruimtelijke structuur en van een goed (sociaal) economisch klimaat in de concentratiegebieden.

Recreatieve poort (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Vormt de toegang tot een natuur- en bosgebied met ruime parkeermogelijkheden, een horecavoorziening en informatie over het gebied.

Referentie Vergelijking (-smaatstaf).

Regionale natuur- en landschapseenheid (RNLE) De kern van een RNLE wordt gevormd door bestaande bos- en natuurgebieden, de zogeheten 'begeleid natuurlijke eenheden'. Rondom deze eenheden zijn kleine natuur- en landbouwgebieden als buffer opgenomen. Hierbij is met name gelet op de hydrologische en landschappelijke samenhang. De hoofddoelstelling van een RNLE is de bescherming en ontwikkeling van hydrologische, natuur-, landschap- en cultuurhistorische waarden.

Retentie van water Het vasthouden van water met als doel piekafvoeren af te vlakken.

Revitalisering Proces met als doel verschillende problemen op het gebied van de veterinaire kwetsbaarheid, natuur, landschap, milieu en ruimtelijke kwaliteit integraal aan te pakken. Hierbij gaat het in Noord-Brabant om in totaal 9 gebieden (7 reconstructiegebieden en de 2 revitaliseringsgebieden Wijde Biesbosch en Brabantse Delta).

Robuuste ecologische verbindingzone (REV) Robuuste lijnvormige natuur dat twee natuurkernen verbindt.

Staatsnatuurmonument Natuurmonument in eigendom van de Staat.

Stankcirkel Denkbeeldige cirkel van rond een veehouderij (de stankbron). Het is een hulpmiddel bij de beoordeling van aanvaardbare stankhinder door veehouderijen en geeft de afstand aan die aanwezig moet zijn tussen een veehouderij en een stankgevoelig object. De afstand is afhankelijk van het vergunde aantal dieren en de categorie waar het voor stank gevoelige object in ligt (I t/m IV).

Startnotitie Het document waarmee de m.e.r.-procedure start. Het biedt op hoofdlijnen informatie over de aanleiding, het doel en het verloop van de procedure. Via inspraak op de Startnotitie wordt aan betrokkenen en wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het MER onderzocht moeten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant achten.

Stedelijke regio's Ruimtelijk samenhangende, verstedelijkte gebieden waarbinnen mogelijkheden liggen voor verdere verstedelijking.

Stedelijk uitloopgebied (Legenda-eenheid van de themakaart recreatie) Multifunctionele gebruiksgebieden in de stadsrandzones van de grotere kernen. In deze gebieden is sprake van een gevarieerde ruimtelijke structuur en een eveneens gevarieerd (extensief en intensief) recreatief gebruik van de ruimte. Stedelijke uitloopgebieden kunnen bestaan uit

parken, bos- en natuurgebieden, landbouwgebieden, gebieden met struinatuur, openluchtrecreatiegebieden en landgoederen.

Streefbeeld Wensbeeld en bijbehorende doelstellingen, die aangeven hoe een gebied er in de toekomst in grote lijnen uit zou moeten zien.

Stiltegebied Gebieden die aangewezen zijn op basis van de Provinciale Milieuverordening waar de doelstelling is om de huidige geluidsbelasting van het betreffende gebied ten minste niet te laten toenemen.

Stroomgebied Gebied waaruit het afstromende water uiteindelijk door één bepaalde waterloop wordt afgevoerd.

Studiegebied Gebied waarin effecten van een ingreep optreden. In dit geval het gebied waarin effecten van het reconstructieplan optreden.

Teeltondersteunende voorzieningen Voorziening in, op of boven de grond die door agrarische bedrijven met plantaardige teelten wordt gebruikt om de productie onder meer gecontroleerde omstandigheden te laten plaatsvinden. Er zijn verschillende soorten van teeltondersteunende voorzieningen te onderscheiden naar hoogte en mate van tijdelijkheid. Voorbeelden zijn aardbeelteeltafels, afdekfolies, anti-worteldoek, boomteelthekken, hagelnetten, insectengaas, plastic tunnels, ondersteunende kassen, schaduwhallen, vraatnetten, regenkappen, (semi)permanente vloerverhardingen (potcultures).

Uitbreiding Onder uitbreiding van een agrarisch bedrijf wordt verstaan een vergroting van het bestaande bouwblok.

Uitplaatsing Het beëindigen van landbouwbedrijvigheid in het betreffende gebied en het voortzetten van het bedrijf elders.

Uitspoelingsgevoelige grond Grond die zowel voedingsstoffen als vervuilingen moeilijk in de bodem kan vasthouden waardoor ze gemakkelijk uitspoelen naar het grondwater.

Uitwerkingsplan Uitwerking van het reconstructieplan met inachtneming van de in het plan vervatte regels.

Varkensvrije zones (VVZ) Ruimtelijk begrensd gedeelte van een verweings- of extensiveringsgebied dat vrij is van varkensbedrijven of in het kader van de reconstructie vrij zal worden gemaakt van varkensbedrijven.

Verbrede landbouw Het ontplooiën van activiteiten op een agrarisch bouwblok, die ruimtelijk inpasbaar zijn en verbonden zijn aan de bestaande en te behouden agrarische bedrijfsvoering.

Verdroging Alle nadelige effecten voor natuurwaarden als gevolg van structureel lagere dan gewenste grond- en/of oppervlaktewaterstanden door menselijk ingrijpen. In landbouwgebieden kan door te lage grondwaterstanden sprake zijn van opbrengstderving, maar in dat geval wordt gesproken van droogteschade.

Vermesting De belasting van natuurgebieden, grond- en oppervlaktewater door de meststoffen nitraat, stikstof en fosfaat.

Vernatting Structureel verhogen van de grond- en/of oppervlaktewaterstanden.

Versnippering Proces in het landschap waarbij eerder aaneengesloten natuurgebieden worden verkleind en de onderlinge afstand tussen deze gebieden wordt vergroot (als gevolg van bijvoorbeeld intensieve landbouw en aanleg van infrastructuurle werken).

Verstening Ongewenste (verspreide) bebouwing in het landelijk gebied.

Verstoring Het verstoren van natuurwaarden bijvoorbeeld door recreatieve druk, betreding, licht- en geluidhinder.

Verzuring Het zuurder worden van water en bodem door depositie van ammoniak, stikstofdioxide en zwaveldioxide.

Verzuringgevoelige grond Podzolgrond, enkeerdgrond, kalkloze zandgrond, zandbrikgrond, veengrond en moerige grond met een zanddek of veenkoloniaal dek, keileemgrond, stenige grond of een associatie van twee of meer bodemtypen waarvan ten minste één van de in het voorgaande genoemde bodemtypen deel uitmaakt. Een opsomming van deze bodemtypen is opgenomen in bijlage 1 van de Interimwet ammoniak en veehouderij.

Veterinaire veiligheid Een structuur van de sector die erop gericht is een zo hoog mogelijke diergezondheid te waarborgen.

Vogelrichtlijngebied De Vogelrichtlijn is een EU-richtlijn die zich richt op de instandhouding van alle in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Dit gebeurt door zowel de bescherming van gebieden (SPA's: speciale beschermingszones) als de bescherming van soorten. Een Vogelrichtlijngebied is een gebied dat aan de criteria van deze EU-richtlijn voldoet en daarom beschermd dient te worden.

Voorlopige reserveringsgebieden 2050 Gebieden die - met de huidige kennis en vooruitlopend op het definitieve waterbergingsplan - gezien worden als de benodigde oppervlakte voor de wateropgave tot 2050. In deze gebieden worden grootschalige kapitaalintensieve ontwikkelingen tegengegaan op basis van een watertoets. De voorlopige reserveringsgebieden 2050 zijn een indikking van de in het Streekplan opgenomen gebieden.

Voormalige agrarische bedrijfslocatie Een agrarisch of niet-agrarisch bouwblok waarop in het verleden een agrarisch bedrijf werd uitgeoefend, waarvan de bedrijfsgebouwen nog geheel of gedeeltelijk bestaan.

Waterbergingsgebied Gebied waar, in tijden van overvloedige neerslag, water tijdelijk vastgehouden kan worden.

Waterconservering Het zo lang mogelijk vasthouden van water in de bodem ter bestijding van verdroging en het voorkomen van droogteschade.

Waterdoelen Gewest Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR).

Waterhuishouding De wijze waarop water in een bepaald gebied wordt opgenomen, zich verplaatst, gebruikt, verbruikt en afgevoerd wordt.

Waterkwaliteit De chemische en biologische kwaliteit van water.

Watertoets Het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten (veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging) in ruimtelijke plannen en besluiten.

Zoekgebied projectlocatie recreatie Zie Projectlocatiegebied recreatie.

Zorgboerderij (Voormalig) agrarisch bedrijf dat zorg aanbiedt, zoals kinderopvang of gehandicaptenzorg.

Bijlage 2 Samenstelling reconstructiecommissie

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de personen die zitting hadden in de regionale reconstructiecommissie van de Meierij ten tijde van de advisering over het reconstructieplan aan Gedeputeerde Staten. Een omschrijving van hun taken en bevoegdheden kunt u vinden in paragraaf 1.1 van deel B.

Voorzitter	Dhr. ir. W.F.S. Duffhues	
Leden namens gemeenten	Mw. mr. C.J.M. Aarts-Engbers Dhr. L.J.M. van van den Bosch Dhr. drs. P.E.J.M. Gondrie Dhr. drs. P.R. Groenestein Dhr. drs. A.G.B. Jenniskens Dhr. Waaijers Dhr. G.H.C. van den Oetelaar Dhr. P.H. den Ouden Dhr. ir. J.C.H. Overbeek Dhr. mr. C.G.A. van Rossum Dhr. J. Velthoven	Gemeente Tilburg Gemeente Oisterwijk Gemeente Best Gemeente Heusden Gemeente Vught Gemeente Loon op Zand Gemeente Boxtel Gemeente Haaren Gemeente Son en Breugel Gemeente Sint-Oedenrode Gemeente Dongen
Leden namens natuur en milieu	Dhr. D. Gijtenbeek Dhr. drs. C.J.P. Laarhoven	Brabantse Milieu Federatie Vereniging Natuurmonumenten Inspectie Noord-Brabant en Limburg
Leden namens de Land- en tuinbouw	Dhr. J.J.M. Denissen Dhr. J. G. Jansen	Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie
Leden namens waterschappen	Dhr. J.P. Broeders Dhr. drs. A.G.B. Jenniskens	Waterschap Brabantse Delta Waterschap de Dommel
Leden namens recreatie en toerisme	Dhr. E. Jonker	Recreatie
Leden namens SEOB/KvK	Dhr. B.J.M. Besselink	Kamer van Koophandel Midden-Brabant

Overige leden / adviseurs	Dhr. ing. J.A. Deij	Ministerie van LNV
	Mw. ir. A.M.H. IJsseldijk-Ruygers	Kadaster
	Dhr. J Smeijers	Dienst Landelijk Gebied
	Dhr. Ing. M.M.J.F. van de Ven	Reconstructie Adviesgroep
	Dhr. L. Verhees	VROM-Inspectie Zuid
Gebiedsgedeputeerde	Dhr. W.C. Lujendijk	Provincie Noord-Brabant
Gebiedsadviseur	Dhr. ir. S. Middelkamp	Provincie Noord-Brabant
De reconstructiecommissie wordt ondersteund door:		
Secretaris	Mw. Y. van Zoest	Provincie Noord-Brabant
Planschrijver	Mw. drs. J. Straatsma	Provincie Noord-Brabant
Projectmedewerker	Dhr. R.L.F.H. van Oudheusden	Provincie Noord-Brabant
	Dhr. ing. K.W.M. Knijff	Provincie Noord-Brabant
	Dhr. ing. G.T.M. Adema	Provincie Noord-Brabant
	Mw. drs. E.T.A. Janssen	Provincie Noord-Brabant

Bijlage 3 Samenstelling sociaal-economisch platform

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de personen die zitting hebben in het sociaal-economisch platform (SEP) van de Meierij. Een omschrijving van hun rol en taken kunt u vinden in paragraaf 1.1 van deel B.

Voorzitter	Dhr. G.H.C. van den Oetelaar	Gemeente Boxtel
Secretaris	Dhr. A.J. Vester	Gemeente Boxtel
Leden	Dhr. P.H. den Ouden	Gemeente Haaren
	Dhr. W. Harmsen	Recron
	Dhr. E. Jonkers	Recreatie
	Dhr. H. Boot	Brabants Heem
	Dhr. Martens	Verbrede Landbouw
	Dhr. P. van Mierlo	Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie
	Dhr. W. van de Zanden	Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie
	Mw. C. van Hal	De Katholieke Vrouwenorganisatie KVO
	Dhr. de Kok	Kamer van Koophandel Oost-Brabant
	Dhr. B.J.M. Besselink	Kamer van Koophandel Midden-Brabant
	Dhr. Th. Jansen	Rabobank
	Dhr. F. Bevort	Brabants Particulier Grondbezit
Adviseurs	Mw. drs. J.M. Orbon	Provincie Noord-Brabant
	Mw. drs. A. van Uytrecht	Provincie Noord-Brabant
	Dhr. ing. R.A.M. van Dijk	Provincie Noord-Brabant
	Dhr. drs. G. Hoek	Provincie Noord-Brabant
	Dhr. R.L.F.H. van Oudheusden	Provincie Noord-Brabant

Bijlage 4 Kaarten en CD-ROM

Deze bijlage geeft een overzicht van alle kaarten die in het reconstructieplan/milieu-effectrapport zitten of ter informatie op de CD-ROM staan. Daarnaast staat in deze bijlage de inhoud van de CD-ROM.

Overzicht van alle kaarten

Deel A

- A1 Topografie en toponiemen
- Plankaart 1 Omgevingskwaliteit
- Plankaart 2 Sociale en economische vitaliteit

Deel B

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (milieueffectrapport):

- 1 Geomorfologie
- 2 Grondwatersysteem en grondwaterbeschermingsgebieden
- 3 Uitspoelingsgevoeligheid nitraat en fosfaat
- 4 Oppervlaktewatersysteem
- 5 Verdroogde natuur en droge/natte gebieden landbouw
- 6 Natte natuurparels en stroomgebieden natuurbeken
- 7 Verzuringgevoelige en wettelijk beschermde gebieden
- 8 Stikstofdepositie in GHS natuur
- 9 Stankproductie uit stallen
- 10 Groene Hoofdstructuur (GHS) + stiltegebieden
- 11 Cultuurhistorie, archeologische en aardkundige waarden
- 12 Structuurkaart landschap
- 13 Ligging veehouderijbedrijven

Plan- en ontwikkelingskaarten

- 14 Water
- 15a Natuur 1
- 15b Natuur 2
- 17 Melkveehouderij, extensivering
- 18 Plantaardige teelten
- 19 Intensieve veehouderij: integrale zonering
- 20 Recreatie
- 21 Wonen, werken en leefbaarheid

Kaarten alternatieven (milieueffectrapport)

- 22 Voorkeursalternatief Meierij (basis voor effectbepaling in het MER)
- 23a Alternatief 1a en 1b
- 23b Alternatief 2
- 24 Meest milieuvriendelijke alternatief

Kaarten effecten (milieueffectrapport) (alleen op CD-ROM)

- 25 Ammoniak (verwachte depositie van stikstof, voorkeursalternatief)
- 26 Kans op stankhinder uit stallen, voorkeursalternatief
- 27a Uitspoeling van nitraat
- 27b Uitspoeling van fosfaat
- 28a Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, voorkeursalternatief
- 28b Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, alternatief water voor de natuur
- 28c Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, voorkeursalternatief
- 28d Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, alternatief water voor de natuur
- 28e Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, voorkeursalternatief
- 28f Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, alternatief water voor de natuur

Overig (alleen op CD-ROM)

- Visiekaart
- Raamplan de Leijen

Inhoud van de CD-ROM

De CD-ROM bevat de digitale versie van het reconstructieplan en milieueffectrapport met bijbehorende kaarten. Met deze digitale versie wordt beoogd de verspreiding van de plannen en de toegankelijkheid gemakkelijker te maken. Daarnaast bevat de CD-ROM zogenaamde achtergronddocumenten die uitsluitend informatief of illustratief bedoeld zijn en als zodanig geen deel uitmaken van het reconstructieplan/milieueffectrapport.

Het reconstructieplan/milieueffectrapport Meierij

- Reconstructieplan/milieueffectrapport Meierij Deel A
- Reconstructieplan/milieueffectrapport Meierij Deel B
- Kaarten:

Deel A:

A1 Topografie en toponiemen

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (milieueffectrapport) (deel B):

Zie kaartenoverzicht hierboven

Plan- en ontwikkelingskaarten (deel B):

Zie kaartenoverzicht hierboven

Kaarten alternatieven (milieueffectrapport) (deel B):

Zie kaartenoverzicht hierboven

Achtergronden bij het reconstructieplan/milieueffectrapport

- Sociaal-economische visie Meierij
- Sociaal-economische kaart Meierij
- Toeristisch-recreatieve visie Meierij
- Toeristisch-recreatieve kaart Meierij

Achtergronden bij het milieueffectrapport

Richtlijnen voor milieueffectrapport reconstructiegebied Meierij

Factsheets Meierij:

Factsheets Water en bodem Meierij

Factsheets Milieu Meierij

Factsheets Natuur Meierij

Factsheets Landschap en cultuurhistorie Meierij

Factsheets Landbouw Meierij

Factsheets Recreatie en toerisme Meierij

Factsheets Wonen, werken en leefbaarheid Meierij

Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij - uitgangspunten

Effecten van de wateralternatieven

Kaarten effecten (milieueffectrapport):

Zie kaartenoverzicht hierboven

(Milieu-)effecten van reconstructie- en revitaliseringsplannen

Achtergronden over de reconstructie in Noord-Brabant

Reconstructiewet concentratiegebieden

Rijkskader reconstructieplannen

Spelregels integrale zonering + toelichting spelregels

Zicht op de RNLE

Beleidsnota Buitengebied in ontwikkeling

